BUGÜN

2 nci sahifede: Siyasî İcmal.

3 üncü sahifede: Fransada harb tehlikesi.

6 ncı sahifede: 30 ağustos zaferi - Abidin Daver Dav'er - Spor haberleri.

Cumhuriyet

İDARE

Onbirinci yıl sayı: 4417

İSTANBUL - CAĞALOĞLU

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul, No 246

Telefon: Başmuharrir ve evi: 22366 Tahrir heyeti: 24298 İdare ve matbaa kısmile Matbaacılık ve Neşriyat Şirketi 24299 - 24290

Pazar 30 Ağustos 1936

Hayat Ansiklopedisi

10 cildi tamam olmuştur

Her eve ve herkese lâzımdır

Dil Kurultayının ikinci safhası da dünkü içtimada bitti

Ecnebi alimler hazırladıkları tezleri müdafaa ettiler

On iki ecnebi dil alimi Türk Dili Tetkik Kurumunun meydana çıkardığı hakikatleri alkışladılar, Kurultayın salı günü hitam bulması muhtemel

Dil Kurultayının dünkü celsesinde söz alan ecnebi dil alimleri tezlerini müdafaa ederlerken

Üçüncü Dil Kurultayı, dün de, Yüce Önder Atatürkün yüksek huzurlarile, toplandı. Celse, tam on dörtte, profesör Afetin başkanlığında açıldı. Beşinci toplantının zabıtları okundu, kabul edildi. Başkan:

Yunanlı profesörün söylevi

«— Bugün söz, memleketimizde bulunan yabancı dil bilginlerinindir.» dedi.

İlk olarak Atina Üniversitesi filoloji profesörü G. Anagnastopulos kürsüye gelerek şu sözleri söyledi:

«— Türk dili Kurultayında hazır bulunmak için lûtfen vaki olan daveti geç aldığımdan vermek istediğim tezi hazırlıyacak vakit bulamadığıma müteessifim. Bu tez türkçe ve grekçenin karşılıklı tesirlerine dairdir. Tez iki kavmin ayni zamanda tarihlerini aydınlatacak ve müşterek hayatlarını medeniyet bakımından birlikte çalışma yolundaki mesailerini gösterecek mühim bir bahistir.

Bunu gelecek Kurultaya kadar hazırlamayı vadederim.

Bugün, sadece, dost ve centilmen Türk milletinin mukadderatını dahiyane ve münevverane bir surette idare etmek gibi eşsiz bir imtiyaz ihraz etmiş olan ve entelektüel kültürün âlicenab hâmisi sıfa-

[Arkası Sa. 7 sütun 1 de]

İstiklâl Harbinden Aldığımız dersler

Kurtuluş Savaşından sonra Atatürk inkılâblarile çeliklenen Türkiye; bu azimde bir milletle meskûn olan bu ülke artık ulaşılmaz bir istihkâmdır

Aldığımız değil, o harbde tatbik ettiğimiz dersler demek daha doğru olacak. Bugün, bundan tam on dört yıl önce Dumlupınarda o cidalin nihaî zaferini kazandığımız gündür. O zaferi biz tesadüfen kazanmadık. O çok dikkat ve itina ile ileri götürülmüş hesablı hareketlerin başka türlü çıkmasına ihtimal olmıyan en zarurî neticesiydi. Bu tarihten altı ay evvel düşman cephesini gezen Avrupalı büyük erkânıharb zabitleri oralarda vücude getirilen siperleri, telörgüleri ve her gûna tahkimatı tetkik ettikten sonra:

— Türk ordusu beş altı gün değil, beş altı ay çalışsa, kabil değil, bu hattı yarıp geçemez!

Diye rapor vermişlerdi. Türk ordusunun oralarını geçmesi ve ayni zamanda karşı taraf kuvvetlerini imha etmesi için yalnız dört gün kifayet etti. Bu hâdiseyi bilâhare Büyük Millet Meclisinde izah eden Başkumandan:

— İşte harika veya mucize nev'inden öyle anlaşılmıyacak esrarlı bir tek cihet bile yoktur. Herşey ona göre hesab edilmişti, hesabların isabeti geçilmez denilen manialarını çocuk oyuncağı gibi devirmiştir. Aşılmaz telörgü olur mu? Askerimiz o manialarıı işte bu kadar kolaylık ve çabuklukla atlayıvermiştir.

Sözlerinde en tabiî ifadesile anlatıyordu.

Bu sözlerin manasını iyi anlamak ve bu büyük neticeyi çok etraflı surette kavrıyabilmek için İstiklâl Cidali denilen ulvî millet hamlesini umumî heyetile gözönünde bulundurmağa ihtiyac vardır. Bu hamle Türk milletinin en yüksek dereceli imtihanlarından birini teşkil etmiştir. İstiklâl Cidaline, hele bugünün on dört yıllık fasılasile, biraz uzaktan bakılınca onun o parlak şeklinde muvaffak olmaması ihtimali bulunmadığını daha iyi takdir ederiz.

Bir kere şu esas: Millî varlığını ve mukaddesatını anlıyan bir vicdanla müdafaaya kalkışan bir milleti mağlûb et-

YUNUS NADİ

[Arkası Sa. 3 sütun 3 te]

Gazi köprüsünün temeli atıldı

Dahiliye Vekili mühim bir nutuk söyledi

«İstanbul dünyalar durdukça güzelleşmeğe, ilerlemeğe, medeniyete, sıhhate aid bütün eserlere malik olmağa namzed bir beldedir»

Gazi köprüsünün temel atma merasiminden bir görünüş

Gazi köprüsünün temelatma merasimi, dün büyük bir kalabalık huzurunda yapılmış ve bilfiil köprünün inşasına başlanmıştır. Dünkü merasimde, şiddetli yağmurlara rağmen şehrimizde bulunmakta olan Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, İnhisarlar Vekili Ali Rana, meb'uslar, Parti grupu reisi Hasan Saka, eski Nafıa Vekili Muhtar, Tramvay şirketi direktörleri, Alman konsolosu, Şehir Meclisi azaları, birçok müteahhidler, mühendisler ve Belediye erkânı hazır bulunmuştur.

Merasime Vali ve Belediye reisi Muhiddin Üstündağ tarafından söylenen bir nutukla başlanmıştır. Muhiddin Üstündağ nutkunda ezcümle demiştir ki:

«— Dokuz yıllık geçmişi olan büyük bir teşebbüsün başarılması yolundayız, bugün temelini atmak için bir başında toplandığımız eski Unkapanı, yeni ve güzel adile Gazi köprüsünün yapılması İstanbul hayatında birkaç bakımdan ölçüsüz, şimdiden verilmiyecek kadar büyük ehemmiyeti taşımaktadır.»

Muhiddin Üstündağ, köprünün bilhassa İstanbul halkının daha evvelden vermiş olduğu para sayesinde peşin para ile inşa edilmekte olduğunu tebarüz ettirmiş ve köprünün şehir hayatına temin edeceği faydayı uzun uzadıya izah etmiştir.

[Arkası Sa. 5 sütun 1 de]

Orta Avrupada yeni bir blok kuruluyor

Musolini Hitlerle görüşmek üzere Almanyaya gidecek

İtalya ile Almanya, bolşevik devletlere karşı, Avusturya, Lehistan, Macaristan ve Bulgaristanın da iştirakile bir Orta Avrupa bloku vücude getirecekler

Londra 29 (Hususî) — Romadan bildirildiğine göre M. Musolini eylûlün ilk haftasında tayyare ile Almanyaya gidecektir. M. Musolini Romadan doğruca Bergesgarten şehrine gidecek ve orada bulunmakta olan M. Hitlerle görüşecektir.

M. Hitlerle M. Musolini 1933 senesinde Venedikte ilk karşılaştıkları zaman

Avrupada kurulacak blok

Berlin 29 (A.A.) — Havas Ajansı muhabirinden:

Berlin siyasî mahfillerinin bazısında dolaşan rivayetlere göre Musolini eylûlde Almanyaya gelecek ve Hitlerin 1933 te Venediğe yaptığı ziyareti iade edecektir.

Bu mahfiller, bu ziyaretin Hitlerle Horti arasındaki mülâkatların mevzuunu teşkil ettiğini söylemekte ve Musolininin Hitlere ve Almanyaya, zecrî tedbirlerin devam ettiği müddetçe Almanya tarafından alınan durumdan dolayı teşekkür etmek istediğini ilâve eylemektedirler.

Bazı siyasî müşahidler, İtalya ile Almanyanın, bolşevik devletlere karşı bir Orta Avrupa bloku teşkiline teşebbüs edeceklerini ve İspanya hâdiselerinin İtalya - Almanya siyasetinin inkişafını tesri eylediğini söylemektedirler. Mevzuubahs ittifaka Almanya, İtalya, Avusturya, Lehistan, Macaristan ve belki de Bulgaristan dahil olacaklardır.

Göbelsin seyahatinin maksadı ne imiş?

Londra 29 (Hususî) — İyi haber

[Arkası Sa. 4 sütun 3 te]

30 ağustos zaferimiz

30 ağustos!

İşte bir tarih ki Tarihte daima yeri olacaktır. Çünkü, Tarihin akışını çevirmiş, Tarihte bir devri kapayıp başka bir devir açmıştır. Bu yeni devir, Türkiyenin kurtuluşu ve Türk inkılâbile başlıyan devirdir ki bütün şark memleketlerinde her gün akislerini görüyoruz. Türkiyedeki milliyetperverlik ve yenilik hamlesi, Türkiyenin içtimaî hayatında görülen bütün değişiklikler, şark memleketlerinin hepsinde taklid ve takib edilmiş ve Atatürkün inkılâbı, bütün şarkı aydınlatan bir güneş olmuştur.

[Arkası Sa. 3 sütun 5 te]

İspanya ihtilâli

Şimal cephesinde harb kanlı bir safhaya girdi

Milliyetçiler dört günde 11 hükûmet tayyaresini düşürdüler. İngiltere mütareke için tavassutta bulunacak

Fastan Burgosa gelerek hükûmet kuvvetlerine karşı harb eden yerli askerler Burgosta geçid resmi yapıyorlar

Rabat 29 (A.A.) — Seville radyosu dün akşam şu tebliği neşretmiştir:

Askerî vaziyette büyük bir değişiklik yoktur. Millici tayyarelerin Getafe tayyare istasyonunu, Tolede ve San Sebastien mühimmat fabrikalarını bombardıman etmiş olmaları mükemmel surette

[Arkası Sa. 6 sütun 5 te]

İrana bir Türk heyeti gidiyor

Heyetimize eski Bern sefirimiz Cemal Hüsnü riyaset edecek

İranla aramızda münazaünfih bazı meseleleri müzakere ve halletmek üzere Tahrana bir heyet gönderilmesine karar verilmiştir. Eylûlün yirmisine doğru komşu memlekete gitmek üzere buradan hareket edecek olan bu heyetin başkanlığına sabık Bern sefirimiz halen Bolu saylavı Cemal Hüsnü tayin edilmiştir.

Cemal Hüsnü

Heyette Hariciye Umum Müdürle -

[Arkası Sa. 5 sütun 4 te]

Büyük misafirimiz

Kral Edvard, İzmir, Bergama, Ayaslog harabelerini de gezecek

Memleketimizi teşrif edecek olan Sa Majeste İngiliz Kralı 8 inci Edvardın rakip bulundukları yatı istikbal etmek üzere iki torpidomuzun yarın Çanakkaleye gideceklerini yazmıştık. Bunlar Zafer ve Tınaztepe torpidolarıdır.

Ordu Müfettişi Orgeneral Fahreddin

[Arkası Sa. 5 sütun 5 te]

Meclis namına dün şehidlere çelenk kondu

Korgeneral Naci «Aziz şehidlerimiz rahat yatın, vatan selâmet yolundadır» diye haykırdı

Şüheda abidesine çelenk koyma merasiminden bir görünüş

Montröde imzalanan Boğazlar mukavelesi Büyük Millet Meclisinde tasdik edilirken memleket dahilindeki şehidliklere Büyük Millet Meclisi namına çelenkler konması da kararlaştırılmıştı.

Meclisin bu kararını tatbik etmek üzere Meclis azasından kur'a ile seçilen

[Arkası Sa. 4 sütun 4 te]

VİYANA DÖNÜŞÜ

Tarihi tefrika: 139

M. TURHANTAN

Yeni Şeyhülislâm, Padişaha şu tebliğde bulundu: «Artık şikârı bırakmak ve devlet işlerile yakından mukayyed olmak gerektir»

— Padişah niçin camiye ve duaya gelmez? Yedekçilikten bozma bir sarhoş seyisi Kaymakam edüp devleti sipariş etmiş. Kendi, havayi nefsine mağlûb. Avında ve kuşunda. Ülkenin harab olduğuna bakmayıp umuru saltanatı görmez oldu, din ve devlet te bu hallere girdi. Eğer Padişah ise şikârden fariğ olup tahtında otursun. Dualarda hazır bulunsun. İllâ felâ!

Şeyhülislâm, halkın bu dileğini saraya bildireceğini söyledi, kalabalığı savdı. Fakat Himmetoğlu, sözü ayağa düşürmek yolunda yürümekten geri kalmadı, ertesi günü araba ile bir yere gitmekte olan Şeyhülislâmı sardılar, kendisi gene başa geçip bağırmağa koyuldu:

— Bre Allahtan korkmaz, Peygamberden utanmaz koca. Tü yüzüne. Mansıb korkusundan Padişaha hak kelâm söylemezsin. On dört yıldır, nabza göre şerbet vermek yüzünden Şeyhülislâmlık makamını kirlettin, devleti bu hale koydun. Senden öncekilerden hangisi böyle edbsizlik etmiştir, bre yok olası papaz!..

Halk, Ali Efendiyi parçalıyacaktı, güçlükle kurtuldu, evine kapandı. Padişah bu hareketleri duyuyor, sinirleniyor, dört yana küfürler savuruyor, fakat gene avdan geri kalmıyordu. Yeniçerilerin, Sipahilerin çoğu sınır boyunda, Boşnak Süleymanın yanında idi. Bu sebeble İstanbulda bir ayaklanma vukua geleceğine ihtimal vermiyordu. Lâkin hocaların edebsizliğine de tahammül etmiyordu, birşeyler yapmak istiyordu.

Vicdanı gibi idraki de bozuk olan bu av delisi Hünkâr, halktan hakaret gören Şeyhülislâmın şahsında kendine çok sadık bir ruh bulacağını umduğundan Himmet oğlunun hamlelerini müteakib onu saraya çağırmıştı. Uzun bir müzakere sonunda karışıklık çıkarmak istiyen hocaları sindirecek tedbirler almak azmindeydi. Fakat ömrünü entrikalar içinde geçiren Şeyhülislâm, Himmet oğlunun bütün ülema takımına istinad ettiğini, halkın da yardımını temin etmeğe başladığını sezmişti. Bu vaziyetten çok ağır neticeler çıkmasını da muhtemel buluyordu. Ondan dolayı ihtiyatlı davrandı, daha doğrusu bir semer devirme tecrübesine girişti, saraydan gelen adama şu cevabı verdi:

— Bizim ol canibe vardığımıza ülemanın rızası yoktur. Emirleri ne ise ilâm buyursunlar!

Bu söz, bu hareket, tahtütâcın nüfuzunu kaybetmiş olduğunu Padişaha apaçık anlatan bir ihtardı. Yıldızları bir işaretle ayaklarına getireceklerini zanneden padişahlar, nihayet okur yazar bir köle saydıkları şeyhülislâmlardan böyle bir muamele görmeği akıllarından bile geçiremezlerdi. Ayni terbiye ile yetişen Avcı Mehmed de tabiatile bu kanaatte idi ve aldığı haber üzerine sersemleşmişti.

Fakat Kızlarağası Yusuf, akreblere zehir dağıtan bir yılan gibi onun yardımına koşmaktan geri kalmadı:

— Ne düşünüyorsun, dedi, bunak yobazı yakalat, bir tarafa sür. O vakit medreseler süt liman kesilir.

Avcı Mehmed bu öğüdü de dinledi, Himmet oğlu partisine cemile göstermek istiyen Şeyhülislâmı Bursaya sürdü. Lâkin ülema âlemi mihverinden çıkmıştı, zelzeleler geçiriyordu. Bu sebeble yeni Şeyhülislâm, şartsız ve muahedesiz işbaşına geçmedi, Davudpaşa sarayında beyaz sadefe kaplı samur kürkü giymekle beraber Padişaha şöyle bir tebliğde bulunmaktan çekinmedi:

— Artık şikârı bırakmak gerek, ya yeni saraya, ya eski yalılardan birine gelin, devlet işlerine mukayyed olun, şu dedikodu basılınca gene zevkinizde olun. Sikârdan el çekmeyip böyle kırlarda gezdikçe halkın güftügûsu eksik olmaz. Hak dahi halkın elindedir. Zira sınır boylarındaki felâketler haddi aşmıştır, bir yaramaz zuhur edecek olursa bütün şehirli ona uyacaktır. Böyle bir durumda dediklerin ederler, kendilerine karşı koymak müşkül olur.

Padişah, bu açık tehdid üzerine avdan vazgeçeceğini, Davudpaşa sarayından Tersane köşküne göçedeceğini söyledi. Lâkin kafasında Şeyhülislâmın ileri sürdüğü: «Yaramaz» kelimesi büyüyor, büyüyor, korkunç bir hayalet biçimini alıyordu, yaramazdan maksad, zorba idi ve zorbaların neler yapabildiklerini ise bu av düşkünü adam, çok iyi biliyordu.

Zaten avı bırakmaya söz vermekle neş'esi kaçmıştı, geceleri uyuyamıyordu, gözleri açık olduğu halde av tasarlıyordu. Bu rahatsızlığa bir de zorba korkusu katılınca büsbütün zıvanadan çıkmıştı, ne yapacağını bilmezleşerek Tersane köşkünde zincirden boşanmış bir deli gibi fırfır dönmeğe başlamıştı. Bu arada gözbebeklerini Küçük Kara Mehmedin hayali de sık sık yakıyordu. O nun sözlerile Şeyhülislâmın tebliği arasındaki uygunluk, ülema ile ordunun gönül birliği yaptıklarına işaret gibiydi ve Hünkâr bu birliği düşündükçe gerçekten çıldıracak hale geliyordu.

Önceleri sıkıldıkça kadınların kucağına atılırdı, şimdi bu kucak ta kapalıydı. Anası mezardaydı, başgözdesi Gülnuş, kırk beş yaşına varmış ve solup sararmış olup iltica edilecek hararetli bir kucak olmaktan çıkmış bulunuyordu. Afife ile Gülnar, son aylarda derviş kesilmişlerdi, hak aşkı taşıdıklarını ileri sürerek kendisine yüz vermiyorlardı, kapandıkları köşelerden çıkmıyorlardı. Gerçi sarayda yedi yüz halayık daha vardı. Lâkin bunların hiçbiri o iştiyakı giderecek, tahttan atılma endişesini söndürecek kıymette değildi.

Sultan Mehmed, kendine pek acıklı gelen bu durumda Gülbeyazı düşünmekten nefsini alıkoyamıyordu. On beş, on altı yıl önce Gülnuşa kızdıkça veya ondan biraz bıkar gibi oldukça Gülbeyazın ılık nefeslerini içmeğe koşar ve sıkıntısını ruhî bir yıkanış içinde silkip atardı. Şimdi o yoktu. Fakat ondan izler taşıyan bir delikanlı vardı ve bu genc adam, tahta düşman bir yaramazın remzi gibi işte ruhuna ıstırab veriyordu.

Hünkâr, üstüste yığılan bu sıkıntıların zorile belki tımarhanelik olacaktı. Lâkin Kızlarağası Yusuf gene yardıma koştu:

[*Arkası var*]

Rusyaya giden muallimler

Rusyaya giden muallimlerimiz

Sovyet Rusya Maarif Komiseri Benobof 40 kadar Türk muallimini Rusyada bir tetkik seyahatine davet etmişti. Maarif Vekâleti Sovyet Rusyaya gidecek muallimleri şu suretle tesbit etmiştir:

Meslekî tedrisat müdürü Rüştü, orta tedrisat müdür muavini Hayri, Erzurum lisesi müdür muavini Arif, Adana lisesi müdürü Halid, İstanbul kız muallim mektebi muallimlerinden Hüviyet Bekir, Gazi Terbiye Enstitüsü muallimlerinden Mustafa Nihad, Gazi Anteb maarif müdürü Hüseyin Arif, Maarif Vekâleti şube direktörlerinden Halil Vedad ve eşi Nahide Halil. Bunlardan başka bir çok muallim ve maarif müdürleri vardır.

Bu heyet dün akşam saat 11 de limanımızdan kalkan vapurla Odesaya hareket etmiştir.

Muallimler Odesada bir gün kaldıktan sonra Moskova, Leningrad ve birçok Sovyet şehirlerine giderek oralarda mektebleri, enstitüleri ve terbiye yerlerini gezeceklerdir. Heyet bir ay sonra şehrimize dönmüş olacaktır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Dünkü yağmur

Şehrin birçok yerleri göl halini aldı

Son günlerde şehrimize, misli görülmemiş yağmurlardan biri de dün yağdı. Zaten bu senenin yazı ya tahammül edilemiyecek kadar sıcak ve yahud da dün olduğu gibi - bardaktan değil de - kovadan boşanırcasına yağan yağmurlarla geçtiği için hemen hemen göz açtırmadı. Bilhassa yağmur günlerinin cumartesi, pazar gibi tatil günlerine tesadüf etmesi mesire sahiblerinin de, buralarda vakit geçirmek istiyen zevk sahiblerinin de neş'elerini kaçırmaktadır. Tatil günlerinin yağmurlu geçmesinden memnun tek bir sınıf varsa onlar da sinemacılardır.

Dün saat onda, birdenbire başlıyan şiddetl yağmur sırasında sokakta bulunan kadın, erkek birçok kimseler çatı altlarında barınmak imkânını bulamadıkları için tesadüf eyledikleri kahve ve kazinolara kaçmak mecburiyetinde kalmışlardır. Şehrin birçok yerleri ise adeta göl halini almıştır. Her zaman olduğu gibi, Fındıklı, Tophane ve Kasımpaşa gibi yerlere kumlar birikmiş; Belediye teşkilâtı bunları temizlemek için tertibat almıştır.

Rasadhanenin verdiği malûmata göre dün tazyiki nesimi 762 olup azamî hararet 22, asgarî 16 olmuştur. Saat ikide yağan yağmurun derecesi 21 milimetreyi bulmuş; rüzgâr yıldızdan esmiş, sürati altı metroya kadar çıkmıştır.

MÜTEFERRİK

Donanmamız geldi

Bir müddettenberi İzmirde bulunan donanmamız limanımıza dönmüştür.

Ziraat Umum müdürünün tetkikleri

Ziraat Vekâleti Ziraat Umum Müdürü Abidin şehrimize gelmiş ve İstanbuldaki Ziraat Vekâletine aid müessesatı gezdikten sonra Karadeniz sahil vilâyetlerimizde bazı tetkikat icrası için Rizeye gitmiştir. Abidin orada portakal, çay zer'iyatını, Trabzonda da fındık zer'iyatını tetkik edecektir.

Ziraat Vekâleti bu sene memleketin muhtelif yerlerinde birçok fidanlıklar vücude getirecektir.

Sigorta sahtekârlığı hakkında yapılan tahkikat

Sigorta sahtekârlığı hakkındaki tahkikata dün de devam edilmiş ve yeniden bazı kimseler isticvab edilmiş, Ünyon sigortadan bazı dosyalar getirtilmiştir.

Elde bulunan 17 dosya hakkındaki tahkikatın ikmali Paristen istenen evrakın gelmesine bağlı bulunmaktadır. Bu sahtekârlık işile Dahiliye, İktısad ve Maliye Vekâletleri muhtelif cihetlerden alâkadar bulunduklarından bu Vekâletlerin bir muhtelit heyet teşkil ederek bu işi tetkik ettirmesi muvafık görülmektedir. Alâkadar makama bu yolda bir teklif yapılmıştır.

Türkofis başkanı İzmire gitti

Türkofis başkanı Mecdet dün sabah Ankaradan şehrimize gelmiş ve İzmir panayırının açılmadan evvelki şeklini gözden geçirmek üzere İzmire hareket etmiştir.

Mecdete vekâlet etmek üzere şehrimizde bulunan Türkofis başmüşaviri Halil Mithat ta Ankaraya gitmiştir.

İzmir panayırındaki İstanbul paviyonunun tanzimi için İzmire giden Ticaret Odası tetkikat ve neşriyat şubeleri müşterek müdürü Galib Bahtiyara raportörlerden Tevfik Alanay refakat etmektedir.

Bu gece Taksim bahçesinde verilecek müsamere

Zafer bayramı münasebetile Türk Hava Kurumu Taksim şubesi tarafından bu gece Taksim bahçesinde büyük bir müsamere verilecektir. Müsamere 9,30 dan sabaha kadar devam edecektir. Hazırlanan programa göre müsamereye İstiklâl marşile başlanacak, Berlin Olimpiyadlarında güreşte dünya birincisi ve üçüncüsü olan Yaşar ve Ahmed hazıruna takdim edilecek, Çanakkale mharebelerine aid bir filim gösterilecek, bunu müteaddid konserler, revüler, komik numaralar takib edecektir. Müsamereye aid biletler Taksim bahçesinin kapısında satılmaktadır.

Bir sahtekâr kumpanyası yakalandı

Bir firmanın imal etmekte olduğu kremleri taklid eden ve piyasaya süren Ahmed ve Yako isminde iki kişi polis tarafından yakalanmıştır.

Bunların ticarethanelerinde bir miktar da sahte bandrollar bulunmuştur. Bu bandrolları basan Marko adında bir matbaacı hakkında da tahkikata başlanmıştır.

Başvekil ve İktısad Vekili

İzmir panayırını açmak için yarın İzmire hareket ediyorlar

Başbakan İsmet İnönü le İktısad Bakanı Celâl Bayar yarın öğleden sonra limanımızdan hareket edecek olan «İzmir» vapurile İzmire gideceklerdir.

İsmet İnönü salı günü İzmir panayırını açacak ve o gece İzmirde şerefine bir ziyafet verilecektir.

İzmir 29 (Hususî) — Başvekil İsmet İnönü salı günü öğleye doğru İzmire gelecek, saat 17,30 da panayırı açtıktan sonra akşam şerefine verilecek ziyafette bulunacak ve ayni vapurla İstanbula dönecektir.

Halı ve seccade sergisi dün açıldı

İstanbul Belediyesinin hazırladığı «40 gün, 40 gece» festival programlarına dahil olan «Halı ve seccade sergisi» dün Vali ve Belediye reisi Muhiddin Üstündağ tarafından Ayasofya hamamı binasında açılmıştır.

Sergide 13 üncü asırdan 20 nci asra kadar yapılmış nefis Türk halılarından örnekler vardır.

Cenevre içtimalarına gidecek murahhaslarımız

Malûm olduğu üzere Milletler Cemiyeti Konsey ve Asambilesi önümüzdeki eylûlün 18 inden itibaren toplanacaktır. Bu içtimalara murahhas olarak gönderilecek heyetimiz seçilmiştir. Bunlar Hariciye Vekilimizin başkanlığı altında Dahiliye Vekilimiz ve Fırka Genel Sekreteri Şükrü Kaya ve Cumhurriyaseti Umumî Kâtibi Hasan Rızadan mürekkebdir. Milletler Cemiyetinde daimî delegemiz Necmeddin Sadık ta murahhas heyetimizin mesaisine iştirak edecektir.

Arjantinin teklifleri

Cenevre 29 (A.A.) — Arjantinin Milletler Cemiyetindeki delegesi, nizamnamenin ıslahına dair olup, ezcümle cemiyetin evrensel olması ve konseyin demokratlaştırılması noktalarını ihtiva eden Arjantin teklifini Avenile'e resmen tevdi etmiştir.

Sovyet Rusyanın teklifi

Cenevre 29 (A.A.) — Sovyet sosyalist cumhuriyetleri ittihadı, nizamnamenin ıslahı hakkındaki tekliflerini sekreterliğe tevdi etmiştir. Sovyet tekliflerinde bilhassa 16 ncı maddenin çok sıkı surette tatbikı tavsiye olunmaktadır.

Dahiliye Vekili gazetecilerle görüştü

Dahiliye Vekili ve Halk Partisi Genel Sekreteri Şükrü Kaya dün akşam İstanbul gazetecilerini Parkoteline davet ederek kendilerile görüşmüştür.

Bir Yahudi kızı bir Türk delikanlısına kaçtı

İzmir (Hususî) — Rebeka adında ve nüfusta 16 yaşında kayidli genc, güzel bir Musevi kızı, Ali namında bir Türk gencine kaçmış ve bundan sinirlenen Rebekanın anası, babası, epeyce gürültü, patırdı yaparak adliyeye baş vurmuşlardır.

Kız diyor ki:

«— Ben bu genci seviyorum. Fakat ebeveynim, onunla izdivacıma şiddetle muhalefet ediyorlar ve beni bir Yahudi gencine vermek istiyorlar. Ali ile son defa buluşmamızda vaziyeti anlattım. Beraberce bir gezinti yaptıktan sonra, benim teklifimle onun evine gittik ve Aliye teslim oldum. Onu seviyorum ve ayrılmaklığıma da imkân yoktur.»

Ali tevkif edilmiştir. Çünkü kız 16 yaşındadır. Maamafih yaşı düzeltilecektir.

Zafer bayramı

Bugün büyük tezahüratla tes'id edilecek

30 ağustos Zafer bayramı memleketimizin her tarafında olacağı gibi bugün şehrimizde de parlak merasimle tes'id edilecektir. Bayramın pazar gününe tesadüf etmesi bütün hususî teşekküllere, ve bütün memurlara da merasime iştirak fırsatını verdiği için bu seneki tezahürat daha parlak olacaktır.

Hazırlanan programa göre Beyazıdda Üniversite meydanında bir geçid resmi yapılacaktır. Geçid resmine iştirak edecek kıt'alar, mektebler ve sivil teşekküller sabahleyin saat dokuz buçukta meydanda toplanmış olacaktır.

İstanbul Kumandanlığı karargâhında 9,10 dan 9,45 e kadar bir resmi kabul yapılacak, bundan sonra kumandan geçid resmine iştirak edecek kıt'aları teftiş edecektir. Teftişten sonra bir sübay İstiklâl ve Başkumandanlık muharebeleri hakkında bir nutuk söyliyecek; buna kumandan tarafından cevab verilecektir.

Daha sonra Harbiye bandos İstiklâl marşını çalacak, meçhul şehidlerimiz selâmlanacaktır. Bu merasim bitince geçid resmi başlıyacaktır. Evvelâ Harbiye bandosu hareket edecek ve alay Divanyolu, Köprü, İstiklâl caddesini takib ederek Taksime gelecektir. Burada abideye çelenk konarak merasime nihayet verilecek; gece de şehrin her tarafında fener alayları tertib olunacaktır.

Belediyenin daveti

İstanbul Belediyesinden:

Zafer bayrafına tesadüf eden yarınki 30 uncu pazar günü 8 - 9,30 da İstanbul Kumandanlığı karargâhında kumandanlık tarafından tebrikât kabul edilecek ve bundan sonra saat 10,45 te Beyazıd meydanında geçid resmi yapılacaktır.

İstanbulda bulunan sayın saylavlarla umumî meclis üyelerinin ve teşrifata dahil zevatın teşrifleri rica olunur.

Elbise caketetay, şapka silindir.

Alayköşkünde konser

Eminönü Halkevinden:

Zafer bayramı şerefine 30 ağustos pazar günü saat 21 de Evimizin Gülhane parkı içinde Alay köşkündeki salonunda Evimiz orkestrası tarafından bir konser verilecektir. Herkes gelebilir.

MALİYEDE

Defterdarlık kadrosu

Defterdarlık kadrosunun tahsil kısmı da gelmiş, isimsiz kadroya memurların isimleri doldurularak peyderpey kendilerine tebligat yapılmıştır.

Maaş salı günü verilecek

Memurların eylûl maaşları salı günü verilecektir.

Emlâk ve Eytam Bankasından üç aylıklarını alan eytam ve eramile de ayni gün tevziat yapılacaktır.

CEMİYETLERDE

Esnaf cemiyetlerindeki tahkikat

Birleşik esnaf bürosunda bazı yolsuzluklar olduğu haber alınması üzerine hesablara el koyan iki maliye ve iki Belediye müfettişinin yaptığı tetkikler çok şayanı dikkat neticeler vermektedir.

Cemiyetlerin tasdikinden geçmemiş makbuzların nasılsa kasadan çıkarak bunlarla esnaftan para alındığı, makbuzların aslî kıymetlerinden daha aşağı fiatlarla satıldığı tesbit edilmiştir.

Teftişler, bu büroya dahil bütün cemiyetlere şamil olmakla beraber daha ziyade garsonlar ve terziler cemiyetleri üzerinde tekâsüf etmektedir.

KÜLTÜR İŞLERİ

Muallimine maaş vermiyen bir mekteb

Beyoğlu Sakızağacı Ermeni Katolik mektebi idaresinin türkçe muallimine üç aydır maaş vermemekte bulunduğunu, bugün yarın veririz vaidlerile bugüne kadar işi uzatmış olduğunu teessüfle haber aldık.

Hayatını bağladığı bir işten, hakettiği bir parayı alamıyan bir muallime yapılan bu haksızlığın aid olduğu makamca nazarı itibare alınmasını istiyoruz.

Ankara Ziraat Enstitüsü talebesinin tetkikleri

Memleket içerisinde tetkik gezilerin çıkmış bulunan Ankara Ziraat Enstitüsü talbeleri iki grup halinde seyahatlerine devam etmektedir. Doçent Bedia Şakirin başkanlığındaki grup Karadeniz sahillerinde Hopaya kadar tetkikler yaptıktan sonra şehrimize gelmişlerdir. Ankaralı talebeler Sasmun muhtelitile yaptıkları futbol maçını da 5 - 1 kazanmışlardır.

İsfendiyarın başkanlığındaki grup Samsun yolile İzmire gitmiştir. Şehrimize gelmiş bulunan birinci grup gencleri de İzmir sergisinin açılış merasiminde bulunmak üzere bugün kara yolile İzmire gideceklerdir.

Siyasî icmal

Almanya - Fransa

Almanya devlet bankası umumî müdürü ve İktısad Nazırı Dr. Şaht Fransa devlet bankası umumî müdürü M. Labeyrienin ağustosun iptidalarında Berline yaptığı ziyareti iade için Parise gitmesi bir nezaket eseri mahiyetinde kalmayıp Fransa ile Almanya arasındaki münasebatın tarihinde fevkalâde bir hâdise ve ihtimal iki büyük devletin anlaşması için bir başlangıc teşkil edecek kadar bir ehemmiyet kesbetti.

Dr. Şahtın şerefine verilen ziyafette yeni Fransız Başvekili M. Blum ve Hariciye Nazırı M. Delbos dahi hazır bulundular. Alman Nazırı yalnız Fransız bankasının umumî müdürile görüşmekle kalmayıp Başvekil ve Hariciye Nazırile de uzunuzadıya mahrem müzakerelerde bulunmuştur. Aslen Musevî olan Fransız Başvekili ne Almanyadaki Yahudi aleyhtarlığını, ne de M. Hitler rejiminin bugün Fransada hükûmetin arkasında bulunan sosyalistlerin akidelerine karşı biaman düşmanlığını Fransanın büyük komşusile her sahada ve bahusus politika sahasında uzlaşmak için imkân verecek yolları aramağa asla bir mâni saymamıştır.

Bir defa Fransa hükûmeti Ren mıntakasının Alman ordusu tarafından işgal edilmesile bozulan Lokarno misakını hukuk ve kuvvete dayanarak müdafaası yerine yeni bir misak akdi için müzakerede bulunarak uzlaşmak yolunu tercih etmiş ve bu maksadla Almanyanın iştirakile bir beşler konferansının akdine razı olmuş olduğundan bu emelin istihsalini kolaylaştıracak herhangi fırsatı kaçırmıya çağı şüphesizdir. Dr. Şahtın ihtimal fevkalâde salâhiyetle Parise gelmesi böyle bir fırsatı vermiştir. Beşler konferansının muvaffak olarak garbî Avrupanın sulh ve emniyetini zamân altına alacak bir anlaşmaya erişmesi için evvelden hususî temas ve müzakerelerle zemin hazırlanması zaruridir.

Zaten Almanya Dış Bakanı beşler konferansına iştirak için İngiltere, Fransa ve Belçika tarafından yapılan daveti kabul ederken kuru konferansın akdinden birşey çıkmıyacağını ve bundan beklenen büyük faydaların husulü için evvelce diplomasi yollarla müzakere edilmesi icab eylediğini ehemmiyetle kaydetmişti. M. Blum ve M. Delbos dahi bu kanaatte bulunduklarından Dr. Şahtın ziyaretini Almanya ile anlaşmak için zemin hazırlamağa bir fırsat bilmişlerdir.

Fransız Başvekili ve ayni zamanda sosyalist partisinin lideri bulunan M. Blumle Hariciye Nazırının Almanya ile anlaşmak imkânlarını aramak fırsatını kaçırmamak istemeleri ve Alman Bakanile sıkıfıkı görüşmeleri, Fransada kabineye iştirak etmemekle beraber bunun arkasında muzahir bulunan ve devletin dış politikası üzerinde her vesile ile tesir yapmaktan geri durmak istemiyen Fransız komünist partisinin memnuniyetsizliğini celbetti.

Bunun için Fransız komünist partisinin umumî kâtibi, Başvekile şiddetli bir mektub yazmış ve Almanyanın askerlik hizmetini iki seneye çıkarmak ve teslihatını artırmak suretile sulhu ve Fransanın emniyetini tehlikeye düşürdüğünü iddia etmiş ve böyle bir zamanda Fransa hükûmetinin Parise gelen Alman Nazırına fevkalâde ihtiramat göstermesi uygun birşey olmadığını ihtar eylemiştir.

M. Blum dahi derhal şiddetli bir mektubla cevab vermiş ve Almanyanın askerî hizmet müddetinin artırması akabinde olsa da Avrupa meselelerinin umumî surette hallini kolaylaştıracak görüşmelerden imtina edemiyeceğini bildirmiştir. Sosyalistlerin lideri olan Başvekilin bu cevabı bu partinin matbuatı ve hatta Almanyaya düşman olan sağ partilerin gazeteleri tarafından da tasvib edildi.

Fransız komünistlerinin itirazı geçici bir hâdise mahiyetinde kalacaktır. M. Blum ile M. Delbos parti düşüncelerinden ziyade Avrupa sulhunun uzlaşma ve anlaşma esasları üzerine kurulması gibi pratik düşündüğünden Dr. Şaht Berline eli boş dönmemiş olsa gerektir.

Muharrem Feyzi Togay

Büyük Avrupa anketimiz

Mündericatımızın çokluğundan dolayı bugün Avrupa anketini koyamadık.

Cumhuriyet

Nüshası 5 Kuruştur

Abone şeraiti	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750	1450
Üç aylık	400	800
Bir aylık	150	yoktur

SON HABERLER...
TELEFON TELGRAF ve TELSİZLE

Leh ordusu kumandanı Parise hareket etti

Fransızlar, General Ridsmiglinin bu seyahatine fevkalâde ehemmiyet atfediyorlar

Paris 29 (Hususî) — Leh ordusu umumî müfettişi General Ridsmigli yarın Parise muvasalat edecektir .Leh general pazartesi günü Reisicumhur tarafından kabul edilecek ve kendisine (Legion d'honneur) nişanı verilecektir. General, Hariciye Vekili M. Delbus tarafından da kabul edilecektir. Misafir general şerefine Şalon mıntakasında askerî manevralar yapılacaktır. General Ridsmigli bu münasebetle Alman cephesindeki Fransız müstahkem mevkilerini ziyaret edecektir.

Lehistanda büyük bir nüfuz sahibi olan General Ridsmiglin ziyareti münasebile M. Sauervein «Maten» gazetesinde yazdığı bir makalede diyor ki:

«Misafir general, Fransa ile Lehistan ittifakının en hararetli taraftarlarından biridir. Her gün biraz daha silâhlanmakta olan kuvvetli bir Almanyanın komşuları olan Fransa ile Lehistan samimî surette teşriki mesai etmek mecburiyetindedirler.

Fransa ile Lehistan, Almanya ile daha iyi anlaşabilmek ve yahut icabında beraberce harbedebilmek için şimdiden birleşmek mecburiyetindedirler.»

Generalin sözleri

Varşova 29 (A.A.) — Lehistan ordusu kumandanı General Ridsmigli, Fransız ordusu umum erkânıharbiye reisi General Gamelinin geçenlerde Polonyaya vaki olan ziyaretini iade etmek üzere, dün akşam Parise hareket etmiştir.

General, hareketinden evvel şu sözleri söylemiştir:

«— Şahsan, bu ziyaret benim için iki taraflı kiymeti haizdir. Zira Büyük Harbin ferdasında Lehistanla Fransa arasında akdedilen ittifak mucibince, herkesin malûmu olduğu üzere, Leh ordusuna bağlı bulunan Fransız ordusu ile daha sıkı temas fırsatını elde etmiş olacağım.»

Troçki Norveçten çıkarılacak mı?

Norveç hükûmetinin ... şartnamesini imzalamadı

Londra 29 (Hususî) — Sovyet hükûmeti Norveç hükûmetine gönderdiği bir nota ile Troçkinin hudud harici edilmesini istemiştir.

Memlekette kalabilmek için Norveç Adliye Nazırının taleb ettiği şartlarını kabul etmiyen Troçki oturduğu eve hapsedilmiştir.

Eslo 29 (A.A.) — Norveç ajansının bildirdiğine göre, Troçkinin Norveçte ikameti için riayet göstermesi elzem olan şartları ihlâl etmediği hakkındaki iddiası Norveç makamatınca kâfi görülmemiş ve kendisine imza edilmek üzere yeni bir beyanname tevdiine hükûmetçe karar verilmiştir. Troçki, bu beyannameyi imzalamamıştır.

Troçki yanında polisler olduğu halde şahid sıfatile istima olunmuş ve Rus mehafilile fikirleri hakkında muhabere bulunduğunu teyid etmekle beraber suikasd teşkilâtına asla iştirak etmediğini söylemiştir.

Amerika Troçkiyi kabul etmiyecek

Vaşington 29 (A.A.) — Troçkinin dostları Dış Bakanlığa bir istida vererek eğer Troçki Norveçten çıkarılırsa kendisinin Amerikaya girmesine müsaade edilip edilmiyeceğini sormuşlardır.

Verilen cevabda İngiliz komünist meb'usu Gallacherin Amerikaya girmesine nasıl müsaade edilmemiş ise Troçkiye de müsaade edilemiyeceği bildirilmiştir.

Mısır hükûmetine teslim edilen büyük tayyare istasyonu

Kahire 29 (A.A.) — 10,000 asker alabilecek genişlikte kışlaları havi Marsa Matruh tayyare istasyonu, 10 eylûlde, Mısır makamatına teslim edilecektir. Habeş harbi esnasında Mısır - Trablus hududuna gönderilmiş olan İngiliz askerlerinin hepsi, o tarihte mezkûr mıntakadan ayrılmış bulunacaktır.

Kudüste karışıklık hâlâ devam ediyor

Kudüs 29 (A.A.) — Birkaç günden beri vaziyet gene müphemdir ve mütemadiyen Arablarla Yahudiler katledilmektedir.

Arab yüksek şûrası bugün grev hakkında nihaî kararlar verecektir.

Sökeye yerleştirilecek göçmenler

İzmir (Hususî)—Bundan iki ay kadar evvel Söke havalisinde muhacir iskânı için Aydın vilâyetince tetkikat yapıldığını bildirmiştim. Valimiz Fazlı Güleç te Çandarlıya giderek ayni mevzu üzerinde tetkikler ve hazırlıklar yapmıştır.

Yakında Romanya ve Bulgaristandan 900 muhacir ailesi getirilerek vilâyetimizin muhtelif kazalarında hükûmetçe iskân edilecektir. Muhacirler Çandarlı iskelesinden çıkarılacaktır.

Bu kardeşler beraberlerinde 4000 baş kadar hayvan da getireceklerdir.

Yugoslavya Başvekili Türkçe gazete sahiblerini Belgrada davet etti

Yugoslavyanın millî bayramı dolayısile Yugoslavya Başvekili Stoyadinoviç türkçe gazete sahiblerini 6 eylûlde Belgrada davet etmiştir. Başmuharrirler bu davete icabet edeceklerdir.

Romanya kabinesinde tadilât yapıldı

Titulesko gene Hariciye Vekâletinde kaldı

Bükreş 29 (A.A.) — Havas ajansı bildiriyor:

Başvekil M. Tatareskonun, Sinaya şatosunda Krala, kabinenin istifasını takdim ettiği ve Kralın, mumaileyhi yeni kabineyi teşkile memur ettiği söylenmektedir.

Kabinedeki değişiklikler

Bükreş 29 (Hususî) — Başvekil M. Tataresko istifa eden Nazırları bugün saat 16 da toplantıya çağırmıştır. Bu toplantıdan sonra M. Tataresko yeni kabinenin listesini Kral Karola tevdi etmiştir.

Müfrit anasıra karşı şiddetli tedbirler alınacağından M. Tataresko, Dahiliye Nezaretini bizzat deruhte etmiştir. Maliye Nezaretine Romanya Milli Bankası müdürü getirilmiş, Dahiliye ve Adliye Nazırları kabine harici bırakılmıştır.

Titülesko gene Hariciye Nazırı

Londra 29 (Hususî) — M. Tataresko ile istifa eden Nazırlar arasında cereyan eden müzakereden sonra M. Titulesko yeni kabineye girmeği kabul etmiştir. M. Titulesko gene Hariciye Nezaretini deruhde etmiştir.

Bükreşten gelen son haberlere göre, yeni kabine müfrit unsurlara, bilhassa «Demir Muhafızlar» teşkilâtına karşı şiddetli tedbirler alacaktır.

İzmir - İstanbul tayyare postaları

İzmir 29 (Hususî) — İstanbulla İzmir arasındaki tayyare postaları 9 eylûlde işlemeğe başlıyacaktır.

Rif Emiri Abdülkerimin kaçmadığı anlaşılıyor

Paris 29 (A.A.) — Eski Rif Emiri Abdülkerim menfi bulunduğu Reunion adasından Müstemlekât Bakanlığına bir istida göndererek Akdenizde bir yere nakledilmesini istemiştir. Bakanlık bu istidayı müsaid bir şekilde tetkik etmektedir. Abdülkerimin talebinin sene nihayetinden evvel is'af edileceği zannolunmaktadır.

Sovyet matbuatının Almanya hakkındaki yazıları

Moskova 29 (A.A.) — İzvestia ve Pravda gazeteleri Alman matbuatının Sovyet Birliği aleyhinde girişmiş olduğu yalan haberler neşretmek mücadelesini şiddetle takbih ederek, bundan maksadın bizzat Alman emperyalist emellerini gizlemek ve Alman silâhlanmasını mazur göstermek olduğunu yazmakta ve ortalıkta bir endişe havası yarattıktan sonra bulanık suda balık avlmak için Almanların yaptıkları bu neşriyata kapılmaktan dünya efkârı umumiyesini tahzir eylemektedir.

Korede şiddetli bir tayfun

Seoul 29 (A.A.) — Dün, bir tayfun, Korenin cenubunu tahrib etmiştir. 379 ölü, 88 kayıp ve 45 yaralı vardır. Hasarat çok büyüktür.

Negüs, Habeşistana dönüyor

Londra 29 (A.A.) — Daily Herald gazetesi, Negüsün Habeşistana avdete hazırlandığını haber veriyor. Bu gazete, Negüsün, Habeşistana yalnız avdet edeceğini ve daha evvel, Milletler Cemiyetinden iki milyon nüfuslu garbî Habeşistan üzerinde İngiltereye, İsveçe ve İsviçreye idarî bir manda verilmesini istemek niyetinde olduğunu bildirmektedir.

İstiklâl Harbinden Aldığımız dersler

[Başmakaleden devam]

mek imkânı yoktur. Meğer ki o millet son neferine kadar öldürülmek suretile bütün bütün dünya yüzünden kaldırılmış olsun, ki bunun da ihtimali yoktur.

Sevr paçavrasile millî varlığına kasdolunan Türk milleti, Başbuğun irşad ve idaresi altında kendisini müdafaaya kalkıştığı zaman her ne olursa olsun millî varlığın bütün şartlarile korunmasını ilk plâna koymuştu. Davamızın hududu millî misakta bütün açıklığile çizilmişti: Millî hududlar içinde millî hukuk, yani tam ve kâmil istiklâl. Türk milleti bu maksadın istihsali uğruna bütün varlığını sarfetmeği göze alarak ayaklanmış ve ileri atılmıştır. Bu esasta en ufak fedakârlığa cevaz yoktu. İşte büyük zaferlerin ilk sırrı buradadır. Maksad hiç pürüzsüz olarak böyle çizilir ve tedbirler de ona göre isabetle alınarak işin istediği bütün bir sabır ve tahammülle tatbik olunursa neticenin her zaman böyle çıkacağını şimdi artık en kat'î hayat kaidesi olarak pek iyi biliyoruz.

İstiklâl Cidalinde tatbik ettiğimiz derslerin en ehemmiyetlisi, millî davanın herhalde muntazam bir ordu ile kazanılabileceği ve bütün milletin öyle bir orduya arkalık etmesinin dünyada yenilmesine imkân olmıyan en büyük kuvveti teşkil ettiği hakikatidir. Millî Cidale başladığımız zaman her tarafta heyecanla yerlerinden fırlıyan ferdlerin teşkil ettikleri kümelerden müteşekkil millî kuvvetler vücud buldu. Fakat böyle hissî değil, derin surette şuurlu hareketler yapacak hakikî millî kuvvet ancak muntazam bir ordunun kadrolarından gelebilirdi. Kendi cidalimizde bu prensipin hakikat oluşunu başlarında Atatürk bulunan büyük askerlerimize borcluyuz.

Son kayaya kadar müdafaa: Millî Cidalimizin tatbikat sahasındaki baş prensipi budur. Son kayaya kadar müdafaa demenin asla mağlûb olmıyacağız demekle müsavi olduğunu şimdi daha iyi anlıyoruz. Bu prensipin tatbikatında çekilen orduyu değil, takib eden orduyu düşünmek lâzımdır, ve böyle bir hal bilhassa takib eden ordu için tahribkârdır. Çekilen ordunun son kayaya kadar gitmesi ihtimali vardır, fakat takib eden ordunun son kayaya isal eden yolu yarılaması bile kolay değildir. Onun yorulup bezdiği günlerde ve yerlerde döner, karakuş gibi tepesine inersiniz.

Harbde kısmî muvaffakiyetlerin ehemmiyeti yoktur. Hedefiniz bir gün düşman küllî kuvvetlerini herhangi bir yerde yakalayıp mağlûb etmek olacaktır. O zaman yalnız düşman ordusunu yenmiş olmakla kalmaz, ayni zamanda bu ordunun mensub olduğu memleketin dahi altını üstüne getirmiş olursunuz. Ondokuzuncu asrın en büyük askeri Napolyon Bonapart, zaferlerle dolu hayatının felâketini en büyük ordusunun başında ta Moskovaya kadar uzattığı büyük seferde buldu, ve bu uzun seferle adamakıllı hırpalandıktan sonra artık bir daha kendini toparlıyamadı, bu felâketin tesiri altında bir dasitan halini alan imparatorluğu yıkıldı...

Bütün bu tecrübeleri en muvaffak, çünkü en hesablı hamlelerle geçirdikten sonra Atatürk inkılâblarile çeliklenen şu Türkiyeye bakınız: Bu azimde bir milletle meskûn olan bu ülke artık ulaşılmaz bir istihkâmdır. Yalnız sınırlarile değil, mecmu heyetile bir istihkâm. Baştanbaşa istihkâm olan bu diyarın son kayası nerededir acaba?

Biz size haber verelim ki onun her noktası son kayadır, ve bu diyarda son kaya hiçbir zaman hiçbir düşmanın yetişmiveceği ebedî bir semboldür.

YUNUS NADİ

Son Mektub

Arkadaşımız Feridun Osmanın gazetemizde neşredilen yurd hikâyeleri kitab halinde çıktı. Bütün kitabcılarda bulunur.

Fransada harb tehlikesi!

«Ispanyol işlerine lâkayd kalmalıyız!»

Klod Farer şiddetli bir makale neşrederek Fransız sosyalist nazırlarının hareket şekillerini tenkid ediyor.

Bu sefer, işler tam manasile endişe verici bir şekil almağa başladı. Allahaşkına olsun, biz, bütün Fransızlar, aile kavgalarımızı unutup kendimizi kollıyalım.

İspanya işleri bizi alâkadar etmez ve biz onlara karşı kat'iyyen lâkayd kalmalıyız.

Yanlış anlaşılmasın. Hep insanız ve insanlığa müteallik olan hiç birşeyin bize yabancı kalamıyacağı şüphesizdir. Şu ırmağın, Bidassoanın öbür yakasında, tıpkı bize benzemiyen mahlûkların en akla gelmez vahşetlerle, hergün, her saat en esaslı harb kanunlarını ihlâl ederek birbirlerini öldürmeleri elim hatta korkunc birşeydir. Bu münakaşa kabul etmez.

Barselonda olduğu kadar Saragosseda da muhakemesiz, hatta daha fenası, muhakeme taslağından geçirerek adam öldürülüyor, en eski ölülerin kemiklerini bile haşyetle titretecek fecayi irtikâb ediliyor, kadınlar, çocuklar, papazlar öldürülüyor. Ve bütün bunlar, Salammbo devrinde Kartaca nevzadlarının kızartmasını yapandan yüz kere menfur Moloch namına irtikâb ediliyor. O Moloch siyasettir!

* * *

Muhakkak ki bu vahşetler damarlarımızdaki kanı donduruyor. Bu cihetin münakaşaya tahammülü yoktur.

Fakat, dün akşamdanberi, Fransanın muhakkak bir bitaraflık muhafaza ettiği kanaatile hissettiğim emniyeti birdenbire kaybettim. Bu bitaraflık sayesinde öyle tam bir emniyet içinde bulunuyorduk ki, en zırdeliler bile bu emniyetten harice çıkmak istemezlerdi. Düşündüm ki, bazı ihtimaller, bedbaht milletimizi, son haftaya kadar Madridin etrafına ve Moskoyanın ötesinde oynanan ölüm raksına sürükliyebilir!

* * *

Kadisat şudur: Bütün kalbimle temenni ederim ki bu hadisat, size, bana göründüğünden daha az tehdidkâr görünsün.

Baştan başlıyalım...

İspanyada tutuşmuş bir yangın var. Yangın kadar sari, yangın kadar salgın birşey olamaz. Buna hiç şüphe yok.

Biliyorum ki İspanya ile Fransa arasında, Pirene dağları karla ve buzla örtülü mükemmel bir siyerra halinde yükseliyor. Bu siyerra, maalesef, mutlak surette aşılamaz, nüfuz edilemez değildir... Öyle ki, geçen hafta, biraz ihtiyatsız, biraz şuursuz ve bilhassa çok ve cahil bir Fransız, M. Jovhaux, Paristen Madride bir azimet ve avdet seferi yapmağa mükemmel surette muvaffak oldu. Fransanın Avrupadaki vaziyetinin hakikaten tehlikeli olmağa başladığına beni inandıran sebeblerden biri de budur.

* * *

Bu, gene birşey değil, yahud ehemmiyetsiz birşeydir. Daha fenası var: Biri İngiliz, diğeri Alman bandıralı iki vapurun aranması. İngiliz gemisinin aranması hakkında tafsilâta sahib bulunmadığım için, buhususdaki mütaleamı ileriye bırakacağım ve bugün öteki hâdiseden bahsedeceğim.

Ağustosun 19 unda, Corogne ile Vigo arasında bir yerde Kamerun isminde bir Alman vapuru, her ikisi de şimdiki Madrid hükûmetinin üç renkli bayrağını taşıyan bir denizaltı gemisile bir kruvazör tarafından araştırılmış ve sonra topla durdurulmuştur.

Fransız milletinin korkunc bir lâkaydile karşıladığı bu haber, İspanyol sahillerinden 7 mili bahrî açıkta, yani kara sularından haricde cereyan etmiştir. Kara suları üç mil genişliğinde şerid gibi bir tuzlu su parçasıdır, yani tam beş bin beş yüz elli yedi metrodur. Bu şerid, beynelmilel bir anlaşma mucibince, alâkadar milletin arazisinin bir nevi temdidini teşkil eder.

Sahildar millet, orada, kendi memleketi dahilindedir. Sivil ve askerî makamat orada istedikleri gibi icraatta bulunurlar.

Fakat, denizin ondan ötesi herkese mahsustur ve orada, hiç kimsenin müdahale hakkı yoktur; meğer ki, gayrimeşru surette, korsan gibi hareket ede.

Madridli denizaltı gemisile kruvazör, Kamerun vapurunu kara suları haricinde durdurmakla, gemisine ölü kafası ve ölü kemiği resimli bandıra çeken kaptan Kidin ateş açması kabilinden hareket etmişlerdir.

* * *

Hulâsa, bu hareket başbayağı bir korsanlıktı. Hepsinden kötüsü, İspanyol kruvazörünün, Japonlar ve Avusralyalılar, İngilizler ve İrlandalılar tarafından riayet edilen, ve herkesin malûmu olan beynelmilel bir kanunu bu kadar skandallı bir tarzda hiçe saymazdan evvelki vaziyetidir. Kruvazör tayfası, daha önce, kumandanı ve erkânıharbiye heyetini karaya çıkarmış, yahud boğazlamış bulunuyordu.

Artık burada siyaset mevzuu bahsolmaktan çıkmıştır. Gemicilerin emniyeti namına, denizlerden geçerken asgarî bir tehlikeye maruz kalmak imkânının devam edebilmesi için, dünya denizleri üstünde bir medeniyet nüvesinin yaşıyabilmesi için, beynelmilel bir deniz kanunnamesi yapılarak, içinde vahim bir disiplinsizlik vak'ası çıkan her geminin korsan gemisi telâkki edilmesi lâzımdır.

Binaenaleyh, Kamerunu durduran kruvazör bir korsan gemisi idi ve bu itibarla, İspanyol sularında bulunan Alman gemileri, önceden haber vermeden bu gemiye ateş açmak salâhiyetine maliktiler. Bu nokta maalesef münakaşa kabul eder birşey değildir. Ve Almanya, bunu o şekilde bir diplomatik tramplen olarak ele almıştır ki, oradan, istediği yere kolayca atlıyacak ve bu atlayışı haklı ve mutedil gösterebilecektir.

* * *

İspanyadaki bu kanlı macera için, bir bitaraflık projesi yapmağa teşebbüs etmiştik ve bu proje, dünyayı belki de feyzli bir tavassuta doğru götürmekteydi. Bir dahiliye nazırının Dillee gidip bir takım sözler söylemesi, bütün bitaraflık düşüncelerini ortadan kaldırdı. Gene bir nazır koşa koşa Madride gitti ve nerede olursa olsun Fransız aleyhtarı iş görmeğe kabiliyeti olduğunu bütün dünyaya ispat etti; biz de, hiç harbetmeden, Rossbach harbinin ferdasındaki vaziyete geldik.

Maginot var diyeceksiniz ve Maginotya sahib olanların Avrupaya dik bakabileceğini söyliyeceksiniz. Geçen gün M. Jacques Duclos bütün bunların mevcud olmadığını ve Fransada, Vahmydeki ruhun hâlâ yaşadığını söylüyordu. Bunu ben de ümid etmek isterim. Çünkü bu ruha, yakında, hem pek yakında ihtiyacımız olacaktır.» ***Claude Farrère***

30 ağustos zaferimiz

[Baştarafı 1 inci sahifede]

Bu güneş ise, 30 ağustos akşamı Türk süngülerinden doğmuştur. 30 ağustosun büyüklüğünü anlamak için, onu olmamış, Dumlupınar zaferini kazanılmamış addederek bir lâhza düşünmek kâfidir: 30 ağustos olmasaydı, başta Türkiye olmak üzere, bütün şark karanlık bir gecenin kâbusu altında, kimbilir, daha nekadar zaman ezilecekti.

Onun için, bugün kutluladığımız Zafer bayramı, sadece, sevkulceyş ve tabiyenin zaferi değil, yalnız kahramanlığın zaferi değil, yeni bir devrin zaferidir. O gün, hak haksızlığa, milliyetpervelik emperyalizme, inkılâb istibdada, aydınlık karanlığa, yenilik eskiliğe galebe çalmıştır.

30 ağustosu kutlularken bizi bu ulu zafere kavuşturan Dâhi Başkumandanla kahraman ordumuza bir daha şükranlarımızı sunar ve vatan uğrunda can veren mübarek şehidlerimizi derin hürmetle anarız.

HEM NALINA MIHINA

Harbiye giderken

Bugün, Harbiye mektebinde güzel bir tören var. Okulu bitiren genclere, yarının kahramanlarına diplomaları verilecek. Yüzlerce Türk yavrusu, şanlı sancağın gölgesi altında, ona sadakat yemini edecekler, yurdu ve Cumhuriyeti korumak için temiz kanlarını dökeceklerine and içecekler. Vatanı için kanını ve canını vermiyen hiçbir şey vermemiş demektir. Asker, vatanı için her şeyini veren demektir ve onun için takdire, sevgiye ve hürmete lâyıktır.

Harbiye mektebi Ankaraya nakledileceği için öyle sanıyorum ki bugün yapılacak tören, İstanbulda yapılan sonuncu merasim olacaktır.

Yüz küsur senedir Harbiyeyi, o yiğitler ve kahramanlar yurdunu bağrına bastırmış olan İstanbul için Harbiye mektebinden ayrılmanın acı olacağını, bir İstanbullu sıfatile söylemek isterim.

Büyük Atatürkü ve daha nice namlı kumandanlarımızı ve meçhul kahramanlarımızı kutlu sinesinde yetiştiren Harbiye, bütün fazilet ve meziyetlerin kaynağıdır. Harbiye, kahramanlığın, vatan sevgisinin, fedakârlığın, feragatin, ilim ve fennin, nizam ve intizamın, aydınlığın, yeniliğin, inkılâbın timsali ve abidesidir. Yeniçeriliğin ilgasından sonra, kurulan yeni ordunun temeli Harbiyedir. Orada yetişen zabitler ve kumandanlar, bu memlekete yalnız harb meydanlarında değil; medenî hayatın her sahasında büyük hizmetler etmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğunun Avrupa, Asya ve Afrikadaki uzak hududlarını ve ülkelerini muhafaza için ölmüşler, geri İmparatorluğu medeniyete ulaştırmak için çalışmışlar, müstebid Padişahlar devirmişler, asileri ve mürtecileri tepeliyerek teceddüd ve inkılâbın bayraktarı olmuşlar, Plevneyi, Dömekeyi, Çanakkaleyi, Galiçyayı, Gazzeyi, Şeriayı, Kûtülemmareyi, İnönlerini, Sakaryayı, Dumlupınarı yaratmışlardır.

Yemenin cehennemî çöllerinde, Kafkasyanın karlı dağlarında, Süveyş boyunda, Basra kıyılarında, Sahrayıkebirin kapısı Fizanda, Türklük uğrunda mubarek kanlarını civanmerdane akıtmışlardır; hem de aç, çıplak ve bakımsız kalarak...

Saltanat, ölüme sürdüğü bu genc ve münevver insanlara karşı resmî ve mecburî taahhüdlerini bile yapmaz, onları hudud boylarında uzak ve hücra yerlerde, düşman karşısında aylarca maaşsız bırakmaktan utanmaz ve çekinmezdi. Saraylarda, müthiş bir israfla bütün Beşiktaş halkını doyuracak kazanlar kaynadığı halde, Türk zabiti, aylık almadan yiyecek yemek bulamadan vazifesini yapardı. Harbiyenin fedakârlık ve yurdseverlik potasında, seciyesi çelikleşen Türk zabiti, memleket kendisinden hizmet bekleyince biran tereddüd etmeden koşmuştur. Daha eski zamanları bırakalım. 25 - 30 yıllık hayatımıza şöyle bir bakalım. Her yerde ve her zaman Türk zabitini, devlet ve memleket hizmetinde görürsünüz. Temmuz inkılâbını yapan odur; isyanlarda uğraşan odur; harblerde ölen odur; 1911 denberi süren seferlerden sonra, mütarekede bir gün dinlenmeden istiklâli kurtarmak için tekrar silâha sarılan odur; haricî ve dahilî düşmanları devirerek yurdu bugünkü hale getiren odur; Cumhuriyeti kuran, büyük inkılâbı yapan odur; Harbiyenin yetiştirdiği Türk zabitinin en büyük timsali Atatürktür.

Harbiyenin İstanbuldan ayrılmasına - devlet merkezi Ankaraya gitmekte olmasına rağmen - biz İstanbullular yürekten müteessiriz. Çünkü yukarıda söylediğim gibi yüz senedir onunla beraberiz. Harbiyenin Ankaraya naklindeki lüzum ve isabeti anlamakla beraber, ayrılık ayrılıktır ve acıdır. Teessürümüzü tadil ve bizi teselli eden, bu lüzumu anlamış olmamız ve Harbiyelilerin Ankarada, buradaki eski binadan çok mükemmel ve modern bir binaya gideceklerini bilmemizdir.

İstanbullular, Harbiyeden ayrılığın acısını, uğursuz mütareke yıllarında tatmışlardı. O yiğitler yurdunda yabancı askerler, dolaşır, duvarlarında düşman bayrakları sallanır ve avlularında ecnebi boruları öterken yüreğimiz parçalanırdı. Hocam Ahmet Hikmet merhum, en güzel yazısını İngilizler tarafından Harbiyenin feci işgalini anlatırken yazmıştır. Tomson ismindeki yerli bir İngiliz miralayı sansür ettiği için, o zaman neşredemediğimiz bu acı yazı sonra aynen intişar etmiştir.

Şimdiki ayrılık elbette ona benzemez. Harbiye, sancağı önde, vakur ve muhteşem, süngülerinin parıltısı gözlerimizi nurlandırarak Ankaraya gidecektir.

Bu satırları yazmaktan maksadım, Harbiye Ankaraya giderken, onu bütün İstanbulun büyük merasimle teşyi etmesini istemektir.

Başta Vali, Belediye reisi ve Parti idare heyeti reisi Muhittin Üstündağ ol-

[Lütfen sahifeyi çeviriniz]

Yumurcağın muziblikleri

Küçük Hikâye

Askerin kalbinde 30 ağustos...

- Albay Ziya Ağçeye -

Bugün kışlada başka bir canlılık var. Selimiye uykusundan, yapısının verdiği ağırlıktan kurtulmuş gibi.. Sarı duvarlarına şen bir ton vererek fışkıran ziyayı güneşten değil, ondan daha parlak olan kendi sevincinden, içinden gelen sevincinden alıyor. Bir karınca faaliyetile gidip gelen asker yürümüyor, koşmuyor, adeta uçuyor.. Emirler, duvarlara sert sert çarpmıyor; gülüyor... Zaten emre ne hacet, bu çalışma içten geliyor, tarihten aldığı hamle ile kaynıyor.

Asker hazır!...

O, yemin günü içine düşen ve o gündenberi her an daha fazla alevlenen ateşle bugüne çoktan hazır...

Yemin günü and içtiği vakit adeta ruhu değişmiş, mazisine bir başka bağlantı ile bağlanmıştı.

O gün tarihin ta karanlık safhalarından bugüne kadar zaferlerin şahikalarını yükselterek ilerliyen Türkün şanlı mazisine yeni askerin bağlandığı gündü.

Bugün otuz ağustosu kutluluyacaklardı. Bu bayramı kutlulamak, o zafer şahikalarını aşan ölmez orduya bilfiil girmekti.

İşte bütün askerin kalbi, tek bir vücud gibi, bu heyecanla çarpıyordu.

***

Kışlada son saat..

Asker çoktan hazır... Herşey yapılmış...

Hareket kırk beş dakika sonra.

Kıt'aları karşıya araba vapuru geçirecek.

Bu vapurun düz yüzü, Türk askerini ilk Rumeliye götüren salları andırıyor.

Tarih burada da bir tekerrür yapıyor sanki...

Bölükler avluda yerlerini almış.. Herkes sabırsızlıkla hareket emrini bekliyor.

Fırkanın posta neferi de «86 nın 2 si» ni arıyor.

İkinci bölüğün yerini gösteriyorlar.

İlerliyor.. Yaklaşınca soruyor:

— Derviş oğlu Abdürrahman kim?

Abdürrahman saftan çıkıyor. Posta neferinin elinde bir telgraf var.

Onun heyecanını kim keşfedebilmiş, onun bu sevincli gününe iştirak etmeği kim aklından geçirmişti?

Evet, o daha pek küçük yaşta iken yüzbaşı Havrinin şu sözlerini duymuştu:

«— Bir tek bayram bilirim, kanımızla kılıcımız hakkına kazandığımız 30 ağustos bayramı!»

Yüzbaşı Hayri acaba şimdi Abdürrahmanın vaktile duyduğu heyecanı mı hatırlamıştı.

Hayır! Telgrafta yalnız şu cümleler var:

«Annen hasta, hemen gel.»

Nasıl? Bugün, bu bayram günü?

Abdürrahman gitmek istemiyor. Fakat onu zorla evine gönderiyorlar... Askerlik bu, emir emir.

Zabitlerin yüzlerinde derin bir hüzün okunuyor.. O sevinc anında hasta bir ananın ne demek olduğunu düşünüyorlar ve Abdürrahmanı yolluyorlar.

Fakat Abdürrahman lâf anlamak istemiyor. «Şimdi sırası mı, diyor, akşama giderim...»

Lâkin onu gönderiyorlar... Askerlik bu, emir, emir...

***

Vapura bindiriyorlar.

Delikanlının biraz evvel sevincle geçmeğe hazırlandığı denizi şimdi vapur adeta neş'esiz neş'esiz yarıyor.

Deniz!... Bulutların rengini çalan sahte deniz!... Onların tonlarile koyulaşan, onların nüanslarile açılan deniz!

Biraz evvel sular Abdurrahmanın sevincile gülüyordu, sanki.. Halbuki şimdi onun kederini içine sindirmiş gibi. O da adeta asırların gözyaşlarından birikmiş.

***

Abdurrahmana yolda titrek bir el asılıyor. O el kadar titrek ve zayıf bir ses adeta yalvarıyor:

— Yavrum, şimdi hastaneden çıkıyorum, bana yardım et!

İhtiyar kadın askerden sadaka isterken sessiz sessiz ağlıyordu.

— Senin gibi vatana dört asker yetiştirdim, oğul. Fakat dördü de şehid oldu; vatan için...

Abdurrahman şehidleri düşündü, canlarile bize bu zaferi temin eden ulu şehidleri..

Evet, kanımızla kazandığımız bugün en büyük bayramdı, fakat bize bu ezelî abidevi canlarile diken şehidleri anmak ve onların arkada bıraktıklarını düşünmek te en büyük vazife...

F. VARAL

Meyvalarımız için yapılan tetkikler

100 bin lira sermayeli bir şirket kurulacak

Ege havzasında meyvacılık üzerinde tetkikler yapan Türkofis meyvacılık seksiyonu şeflerinden Zeki Doğanoğlu ile meyvacılık mütehassısı profesör doktor Baade ve heyetin diğer azaları İzmirden şehrimize gelmişlerdir.

Bu heyet beraberlerinde İş Bankasından Tahsin Nahid ve Ziraat Bankasından Rahmi olduğu halde evvelâ Mersin mıntakasına inmiş, portakal, kayısı ve elma mıntakalarını gezdikten sonra Ege mıntakasına geçerek üzüm bağlarını ve incirlikleri tetkik etmiştir. Heyet bu arada tesisi mukarrer meyva kurutma istasyonlarının da etüdünü yapmıştır.

İkinci beş yıllık programda bir buçuk milyon lira sarfile memleketimizin muhtelif yerlerinde elma ambalâj evleri, kuru elma (halka halinde) imalâthaneleri, kayısı kurutma mahalleri ve meyvaları kıymetlendirmeğe mahsus sair tesisatın vücude getirilmesi kararlaştırılmıştır. Heyetin tetkikatı bilhassa bu mevzular üzerinde olmuş ve neticede meyva sanayii plânının kabili tatbik olduğu görülmüştür.

Heyet, modern manipülâsyon, standardizasyon ve ambalâj için elzem olan tesisat meydana getirildiği takdirde meselâ kayısı için Malatyadan, elma için Karadeniz sahillerile Niğde - Bor ve Kastamonudan derhal ve külliyetli miktarda meyva ihracı imkânlarını görmüştür.

İkinci beş yıllık programın tatbikında 100 bin lira sermaye ile İş ve Ziraat Bankalarınca bir şirket kurularak şirketin 40,000 lira ile tesisat vücude getirmesi ve diğer kısmile de elma ihracatı işi yapması muvafık görülmüştür.

Heyet bundan sonra Marmara mıntakasile Trakyada tetkikat yapacaktır.

Balkan festivali başladı

Rumen ve Bulgar heyetleri dün geldiler, Yunanlılar yorgun olduklarından davete gelemediler

Dün gece Belediye tarafından Festival heyeti şerefine verilen ziyafette bulunanlar

Balkan festivaline iştirak edecek olan Bulgar ve Rumen heyetleri de dün gelmişler ve merasimle karşılanmışlardır. Bulgar heyeti 16, Rumen heyeti de 20 kişiden mürekkebdir.

Yunan heyeti, Yorgunluğunu ileri sürerek evvelce gelemiyeceğini bildirmiş, fakat vaki olan temaslar neticesinde gelmek vadinde bulunmuşlardır. Fakat evvelki gece Atinadan gelen bir telgraf, Yunan festival heyetinin gelemiyeceğini tekrarlamıştır. Bu sebebden evvelce hazırlanan festival programında tadilât yapmak zarureti hâsıl olmuştur.

Yunanlı dostlarımızın bu tarzı hareketi burada hayretle karşılanmıştır.

Festival heyetleri bu suretle İstanbulda toplandığından dün akşam Belediye tarafından Taksim bahçesinde şereflerine bir ziyafet verilmiştir.

Saat 21 de de Vali Muhiddin Üstündağın bir nutkile Balkan festivali başlamıştır.

Dün şehrimize gelen Bulgar Festival heyeti

RADYO

Bu aksamki program

İSTANBUL:

12,30 muhtelif plâk neşriyatı ve hafif musikisi - 13 Taksim bahçesinden nakil - 19,45 haberler - 20 muhtelif sololar (plâk) - 20,30 stüdyo orkestraları - 21,30 son haberler.

Saat 22 den sonra Anadolu Ajansının gazetelere mahsus havadis servisi verilecektir.

VİYANA:

18,45 eğlenceli konser - 21 edebî yayın - 21,05 haberler, spor - 23,25 şarkılar ve opera havaları - 24 konuşma - 24,15 dans musikisi.

BERLİN:

18,05 ulusal musiki - 20,05 piyano, keman ve viyolonsel konseri - 20,45 spor haberleri - 21,05 eğlenceli musiki - 22,05 karışık konser - 23,05 hava raporu, havadis, spor - 23,35 dans musikisi - 1,05 karışık yayın.

BUDAPEŞTE:

17,35 konferans - 18,05 salon orkestrası, konuşma - 19,45 Çingene orkestrası - 21,05 operet parçaları - 22,35 haberler - 23,05 cazband takımı - 24,05 Çingene orkestrası.

BÜKREŞ:

19,05 havadis - 19,20 askeri musiki - 20,05 konferans - 20,25 askeri musiki - 21,05 konferans - 21,20 orkestra konseri - 22,35 haberler - 22,45 spor - 23 dans musikisi - 24 haberler.

LONDRA:

18,20 mandolin konseri - 18,50 eğlenceli musiki - 19,50 viyolonsel konseri ve Şan - 21,05 dini musiki - 21,50 hatıralar, havadis - 22,05 piyes - 22,55 konser: Bethovenin eserleri - 23,35 son.

PARİS (P. T. T.):

16,35 orkestra konseri, gramofon - 18,35 karışık yayın - 19,40 havadis - 20,50 karışık yayın - 21,20 spor - 21,35 operakomik yayını.

ROMA:

18,05 şimali İtalyadan nakil - 19,35 gramofon, spor - 20,35 spor, gramofon - 21,10 havadis - 21,35 konuşma - 21,45 Traviata operası, istirahat esnasında konuşmalar, en sonra havadis.

Nöbetçi Eczaneler

Bu gece nöbetçi olan eczaneler şunlardır:

İstanbul cihetindekiler:

Aksarayda (Sarım), Alemdarda (Eşref Neş'et), Bakırköyde (İstepan), Beyazıdda (Cemil), Eminönünde (Bensason), Fenerde (Vitali), Karagümrükte (M. Fuad), Küçükpazarda (Yorgi), Samatyada (Erofilos), Şehremininde (Nâzım), Şehzadebaşında (Asaf).

Beyoğlu cihetindekiler:

Galatada (Sporidis), Hasköyde (Barbut), Kasımpaşada (Vasıf), Merkez nahiyede (Kanzuk), (Güneş), Şişlide (Halk), Taksimde (Taksim), (Nihad).

Üsküdar, Kadıköy ve Adalardakiler:

Büyükadada (Şinasi), Heybelide (Tanaş), Kadıköy, Pazaryolunda (Rifat), Modada (Sıhhat), Üsküdar, Çarşıboyunda (Ömer Kenan).

Aleni Teşekkür

Pek muhterem ve sevgili aile babamızın ebedî gaybubeti hasebile bizzat veya mektub ve telgrafla teessürümüze iştirak ve teselli lûtfunda bulunan dost ve merhumun mesai ve meslek arkadaşlarına karşı ayrı ayrı teşekküre vaziyetimizin müsaadesizliği hasebile şükranlarımızın arzına gazetelerinin vesateti ricasında buluruz.

Refikası: Hayriye Süleyman Sak, Çocukları namına: Refikası, Dayı oğlu: İmar bank müessislerinden şimendifer mühendis ve müteahhidlerinden Ahmed Fahri Demircan.

TAKSİM BAHÇESİNDE

HALK OPERETİ

HALK OPERETİ
Bu akşam 21.45 te
Bebek Sergisi
MÜSAMERESİ
ŞİRİN TEYZE
Kukla vesaire
Yarın akşam KADIKÖY
Süreyyada SEVDA OTELİ

Tayyare Cemiyetine yardım vazifemiz

Biz ışık yakmadan, su içmeden, mi - demize lokma indirmeden yaşamasını bilen, fakat açken de, çıplakken de bayrağını sayğı ile selâmlatan bir ulusun çocuklarıyız.

Uçağı olmıyan, bir yurd damı olmıyan bir eve benzer.

Hava Kurumunun memleketin her köşesinde karşılaştığı yardım ve sevgi, büyük ulusumuzun havacılığa verdiği ehemmiyetin açık bir belgesidir.

Türk Hava Kurumu

mak üzere, Halkevlerinden ve diğer teşkilâttan ve cemiyetlerden Harbiye mektbini uğurlamak için şimdiden hazırlanmalarını rica ediyorum.

Aziz okuyucularıma

Şimdiye kadar görmek fırsatını bulamadığım Sovyet Rusyada küçük bir seyahate çıkıyorum. Aziz okuyucularımla bir müddet hasbihal etmek şerefinden mahrum kalacağım. Fırsat bulursam yollardan, olmazsa dönüşte intibalarımı yazarım. Allaha ısmarladık.

İrak Hariciye Nazırı memleketimize geliyor

Irak Hariciye Nazırı Nuri Said Paşanın yakında memleketimize geleceği ve burada Türkiye, Irak, İran, Efganistan arasında akdedilecek misak için ihzarî mâhiyette konuşmalar olacağı haber verilmektedir.

Hariciye Vekilimiz ilkbaharda Bağdad ve Tahrana gidecek

Diğer taraftan Hariciye Vekilimizin Belgrada gideceği yazılmıştı. Bunu dün Hariciye Vekilimizden sorduk:

«— Şimdilik buraya gelecek olan Irak Hariciye Nazırıdır. Ben ilkbahara doğru Belgrad ve Tahrana gitmek istiyorum» dedi.

Tevfik Rüştü Aras, Mısır Başvekili Nahas Paşanın memleketimize geleceği hakkındaki haber için de:

«— Gelirlerse çok memnun oluruz. Mısır, sevdiğimiz bir memlekettir, fakat bize resmen bir iş'ar yoktur» dedi.

Efganistan Harbiye Nazırı Romada

Roma 29 (Hususî) — Efganistan Harbiye Nazırı bugün Kâbilden buraya gelmiş ve merasimle karşılanmıştır.

Orta Avrupada yeni bir blok kuruluyor

(*Baş tarafı 1 inci sahifede*)

alan kaynaklara göre, bugün Venediğe muvasalat eden Almanya Propaganda Nazırı Dr. Göbelsin ziyreti siyasî ehemmiyeti haizdir. Alman ve İtalyan Porpaganda Nazırları Hitler - Musolini mülâkatının programını hazırlıyacaklardır.

Avusturya yeni bloka iştirak etmiyecek

Viyana 29 (A.A.) — M. Şuşnig, Avusturya hükûmetinin Orta Avrupa devletlerinin teşkil edecekleri yeni bir bloka iştirak edeceği hakkındaki rivayetleri tekzib etmiş ve «Avusturyanın siyaseti Roma protokolu üzerinde müesses kalmaktadır» demiştir.

Teşekkür

Kardeşim Safder Babagilin elim vefatı üzerine gerek yazı ile gerekse bizzat taziyede ve ebedî habgâhına kadar teşyide bulunan bütün dostlara ve zevatı kirama ayrı ayrı ve bizzat teşekkür ve minnetlerimi arza büyük kederim mani olduğundan bu vazifeyi muhterem Cumhuriyet gazetesinin vesatetine tevdi ediyorum.

Bütün ailesi namına
Baba Kurbangil

İKLİMLER

Morua'nın en ünlü romanı, son yılların en çok beğenilmiş eseri. Beş yılda yalnız Fransada beş yüz defa basılmıştır. Bizde de gördüğü büyük rağbet üzerine bu kere lâzım gelen itina ile ikinci defa basılmış ve fiatı 150 kuruştan 100 kuruşa indirilmiştir.

Tercüme Haydar Rifatındır.

Şüheda abidesine Meclis namına çelenk kondu

(*Baştarafı 1 inci sahifede*)

heyet Anadoludaki muhtelif şehidlere çelenkler koyduktan sonra şehrimize gelmiş, dün de Edirnekapıdaki Şehidliğe büyük merasimle çelenk konmuştur. Heyet, saat 11 de Edirnekapıdaki Şehidliğe gitmiştir. Ortasında «T. B. M. M. Karar tarihi 31/7/936» ibaresi yazılı bulunan büyük bir çelenk Şehidler abidesine konulmuştu. Bu merasimde Büyük Millet Meclisi azalarından başka Vali Muhiddin Üstündağ, Orgeneral Fahreddin, İstanbul Müftisi Hasan Fehmi, Sinop saylavı Cevdet Kerim, İstanbul gazetecileri de hazır bulunmuşlardır.

Çelenk abideye konduktan sonra Seyhan saylavı Korgeneral Naci bir nutuk irad ederek ezcümle şunları söylemiştir:

«— Burası bütün yurdun şehidlerile mezcolmuş bir yerdir. Memleketin halâsını çok esaslı bir zaferle temin eden Lozan muahedesinde mühim bir nokta geri kalmıştı. Bu nokta, Boğazların emniyeti meselesi idi. Boğazların her iki tarafı da silâhtan tecrid edilmiş ve buradan gemilerin serbest geçmelerine müsaade olunmuştu.

Bu vaziyet o tarihten bir iki ay evvelîne kadar devam etti. Bütün yurddaşlarımız vücudlerine saplı bulunan bir okun sızısı içinde bulunuyordu. Yurdun idaresini halâsile beraber almış olan kıymetli reislerimiz hâdise ve zamanın cereyanını gayet güzel takib ettiler ve müsaid zamanda milletin kalbini senelerce cerihadar eden o oku da çıkardılar.

Boğazlar, gayriaskerî halden çıkarıldı. Hükûmetimiz buralarını da dilediği gibi idareye başladı.

Biz Türkler bu yeni vaziyeti pekâlâ takdir ederiz. Bu vesile ile şühedamız huzuruna şükranla bir daha minnetlerimizi arzetmek lâzımdır.

Meclisin kararı üzerine aziz şehidlere bir yadigârı şükran olmak üzere Meclisimiz namına bu çelengi koyuyoruz.»

Korgeneral Naci nutkunu bitirdikten sonra abideye doğru döndü ve:

«— Ey aziz şehidlerimiz! Rahat yatın, vatan selâmet yolundadır» diye haykırdı.

Merasimde hazır bulunanlar kıymetli hatibi dakikalarca alkışladılar. Şehidlik gezildikten sonra merasime nihayet verildi.

Ayni heyet dün saat 15 te şehrimizden Çanakkaleye hareket etmiştir. Bu heyet Çanakkale şehidliklerine de çelenkler koyacaktır.

Pendikteki beyaz ev

Zabıta romanımız: 12

— Hayır, bekârdı. Evvelden beyaz sakalı varmış amma son zamanlarda kestirmiş. Adeta genc bir adam olmuş.

Uzun boylu zat sağ elini ağzına götürerek:

— Nail Efendi, mevlevî şeyhi Nail Efendi, Bursalı ha!. Acaba tanıyor muyum, diye düşünüyorum. Ben de Bursalıyım da. Burada resmi var mı Madam Mari?..

— Hayır, varsa bile kaldırıp sandığına koymuştur. Duvardaki resimler benim malımdır.

— Bu zata gelen giden hiç olmaz mıydı?

— Pek nadir. Benim evimde epeyce zaman oturdu. Oturdu amma şöyle üstüste bir hafta kaldığı yoktur. İkide bir Bursaya gider gelirdi. Hatta haber vermeden gider, on gün, on beş gün sonra gene ortaya çıkardı. Onun için kendisine gelenler de aylardanberi bir iki kişiden ibarettir.

Kiralık oda arayan zat perdeleri aralık etti. Bu perdeler kaldırılmış bile olsa odanın manzarası değişmiyecekti. Çünkü karşılarında başka bir apartımanın yangın duvarı vardı. Madam Mari:

— Manzarası yoktur amma çok sakin bir odadır. Akşamleyin güneş te alır. Nail Efendi gibi kapanıp çalışmak isteyenler için bulunmaz bir oda.

— Tuhaf şey, eski kiracınızı nekadar seviyorsunuz Madam Mari?.

Pansiyoncu şişman Ermeni kadını güldü:

— Sizden iyi olmasın, çok kibar adamdır. Hâlâ onu beklediğim için odamı kiralamak istemiyorum ya!..

Dedi. Bu sırada kiralık oda arıyan zat Nail Efendinin sandıklarını o kadar dikkatle gözden geçiriyor, sandıkları muayene ediyor, kanape üstünde gazete kâğıdlarına sarılı paketleri o kadar merakla elliyordu ki Madam Mari birdenbire şüphelendi. Onun iğilerek bir sandığı kurcalamasından büsbütün kuşkulandı; dışarı fırladı. İki dakika sonra tekrar içeriye girdiği zaman kiralık oda istiyen zat daha büyük bir dikkatle yandaki aralıkta bulunan bir dolabın çekmecelerini karıştırıyordu. Madamın çıkıp girdiğinin belki farkında bile değildi.

Madam Mari gittikçe artan bir hayret ve korku içinde:

— Oda hoşunuza gitti mi?

Diye sordu. Öteki işitmemiş gibi:

— Garib şey, dedi. Sanki Nail Efendi bu çekmecelerde eczane açmış. Ne fena kokuyor hepsi. Öyle ya. İşte bir takım tozlar ve bir küçük ibrik.

Madam Mari de bu sözleri işitmiyerek endişe ile oda kapısından dışarı kulak veriyor ve bu yabancının hareketlerini takib ediyordu. Nihayet dışarıda ayak sesi işitince Madam geniş bir nefes aldı. Koridora doğru:

— İsmail, İsmail... Kapıcı... Çabuk bu odaya gel!

Diye haykırdı. Ayak sesleri yaklaştı ve odanın kapısında biri sivil, diğeri resmî polis iki adam görününce Madam Mari daha büyük bir hayretle dondu, kaldı. Sivil zat, hâlâ dünyadan haberi olmıyarak sağı solu yoklıyan uzun boylu gence:

— Kolay gele Kenan Bey. Ne haber? diye sordu.

Bu Mehmed Kutsi idi. Kenan birden başını çevirerek:

— Vay, dedi. Madam sizi mi imdada çağırdı? Birkaç dakikadanberi telâşta olduğunu seziyordum.

Mehmed Kutsi:

— Hayır, kapıcıya telefon etti amma adamcağız yorulmasın diye biz geldik.

Dedi ve Madam Marinin hayretten faltaşı gibi açılmış gözü önünde tozlu iskemlelerden birine oturarak:

— Aman Madam, dedi. Burası salhane mi? Ekşi ekşi bu ne kokusu?

Ondan sonra Kenana müşahedelerini sordu ve Ahmed Kenan Madam Mariden öğrendiklerini serkomisere anlatarak ilâve etti:

— Odanın hali, Nail Efendinin evsafı epeyce şüpheli amma Ö markasile alâkasını nasıl tesbit edeceğiz?

O zaman kapıcı kadın uyanır gibi oldu:

— Benim merdivende bulduğum marka mı? Onun Nail Efendide işi ne? Nail Efendinin kadınlarla hiç alâkası yoktu ki?

Mehmed Kutsi buna cevab bile vermedi ve yerinden kalktı. Ahmed Kenanın birer birer gözden geçirdiği çekmecelerin önüne gelerek:

— Bir tornavida veya çekice benzer birşey var mı?

Diye sordu. Kenan ortadaki masanın gözünden bir çekiç çıkardı. Kutsi bu çekici resmî polis memuruna uzatarak:

— Şu sandığı kırarak aç bakalım arkadaş!

dedi ve polis, odanın ortasındaki kilidli sandığı açmağa uğraşırken Kutsi Madam Mariye:

— Şu Nail Efendiyi bana bir iyice tarif eder misin Madam..

Dedi. Şişman kadın kendine gelmeğe çalışarak:

— Ortaboylu, tıknazca, bir eli cebinden hiç çıkmaz...

— Hangi eli?

— Sağ eli sakat gibiydi. Keskin kara gözlü.. Herkes gibi bir adam.

Polis memuru sandığın kilidini kırmak için çekiçle hızlı hızlı vuruyordu. O sırada Kenan, yanındaki küçük odanın rafında iri bir satır bulmuştu. Kutsiye uzattı. Serkomiser bu koca aleti evirip çevirerek Madam Mariye gösterdi:

— Bu ne madam? dedi. Senin kiracı kasab mıydı, yoksa sabık mevlevi şeyhi mi?

Madam Mari bir köşeye büzülmüştü. Belki Kutsi elindeki satırı daha uzun müddet tetkik edecekti. Fakat sandığın kapağını sökerek kımıldatır kımıldatmaz bir çığlık koparan polisin hayret ve dehşeti onu yerinden fırlattı.

— Nedir, nedir?

Diye sandığın önüne koştu. Bir yüklenişte kapağı kaldırdı. Sandıkta parçalanmış bir insan vardı ve yüzü aralıktan farkediliyordu. Bu kırk beş, elli yaşında hafif sarı sakallı, saçları taranmış bir adamdı. Elbisesi belki sandığa yerleştirilmek mecburiyetinden dolayı parçalanmış, vücudile birlikte darmadağın kanlar içindeydi.

Evvelâ ne göreceğini tahmin etmiyerek kemali cesaretle sandığa doğru ilerliyen Madam Mari bu kanlı cesedle karşılaşınca yanındaki iskemleye düştü. Rengi uçtu, dudakları soldu; gözleri kapandı. Mehmed Kutsi, şişman kadın gibi bayılmak geçiren Ahmed Kenana:

— Bu cesedin ya cebinde, ya altında bir Ö markası daha bulacağız!

[Arkası var]

Gazi köprüsünün temeli atıldı

Dahiliye Vekili mühim bir nutuk söyledi

«İstanbul dünyalar durdukça güzelleşmeğe, ilerlemeğe, medeniyete, sıhhate aid bütün eserlere malik olmağa namzed bir beldedir»

[Baştarafı 1 inci sahifede]

Dahiliye Vekilinin nutku

Muhiddin Üstündağın nutkundan sonra davetliler arasında bulunan Dahiliye Vekili ve C. H. Partisi umumî sekreteri Şükrü Kaya da şu mühim nutku söylemiştir:

«— Arkadaşlar, hemşeriler,

Vali ve Belediye reisinin şimdi bize büyük salâhiyetle şehir için ehemmiyet ve kıymetini anlattığı bu köprünün temelatma merasiminde bulunduğuma çok seviniyorum. Köprü hakkındaki kanunun tanzimi ve Büyük Millet Meclisinde müdafaası şerefi de bana düşmüştü. Şimdi onu da hatırladım. Böyle iyi birşeye vasıta olduğuma sevindim. Köprüden, Vali ve Belediye reisinin dediği gibi emin ve ferah geçerken herkes gibi ben de sevineceğim. Bu köprünün şekli, inşa tarzı, mevkii, fiatı hatta ihalesi hakkında çok uzun münakaşalar ve müzakereler oldu. Güzel İstanbulun bir kat daha güzelleşmesi için her vatandaş aklının, hissinin, vatanseverliğinin emrettiği kanaatleri söyledi, müdafaa etti. Bunların hepsi lâyık oldukları ehemmiyetle tetkik edildi. Nihayet bu şekilde, bu tarzda karar kılındı. Kanaatimiz, bu köprünün taşıdığı büyük ada lâyık olacak evsafı haiz bulunmasındadır. Bu köprü İstanbulun iki güzel yakasını birbirile birleştirecektir. Şehrin muhtelif parçaları arasında muvasala, münasebat ve nakliyatı temin edecek sabit vasıtalar elbet bundan ibaret kalacak değildir. Daha başka köprüler, hatta bugün hayal gibi görünen tünel ve yeraltı şimendiferi tasavvur ve tatbik edilecek, o zaman şehrin güzelleşmesi idealini gönüllerinde uzak bir hayal gibi gören İstanbul âşıkları emellerinin tahakkukunu bir bir görmekle mes'ud olacaklardır.

İstanbul dünyalar durdukça güzelleşmeğe, ilerlemeğe, medeniyete, sıhhate, zevk ve neşeye aid bütün sosyal eserlere malik olmağa namzed, hatta mecbur bir beldedir. Hatta burası bir şehir, bir belde değil, büyük Başvekilin, İsmet İnönünün, İstanbulun imarına aid güzel bir vesile ile dediği gibi başlıbaşına ehemmiyetli bir ülkedir. Bu ülkeye sahib olanlar, herşeye, herkese karşı ne olursa olsun ve her neye malolursa olsun bunu muhafaza ve müdafaaya mecburdurlar.. Medeniyetin şartlarına ve ihtiyaclarına uymak, muhafazanın ve müdafaanın en emin yollarından biridir. Tarih te şahiddir ki; Türkler bu yolun ezelî ve ebedî yolcusudur. Türkler bu şehrin eski surları etrafında akıttıkları kızıl ve kızgın kanlarile şehre ebedî Türklük damgasını vurdukları gündenberi şehri hiç durmadan ve dinlenmeden daima ve daima güzelleştirmektedirler. Ruhlarındaki yüksek hislerinin ve bedîî zevklerinin ve kalblerindeki ezelî aşkın ve zamanlarla alâkadar felsefelerini mermere ve tunca inkılâb etmiş abidelerile bu şehrin yedi tepesini ve üç beldesini ayrı ayrı süslemişlerdir. Ne tarafa baksanız her biri yüksek bir zevkin ve erişilmez bir san'atın eseri olan mabedlerini, saraylarını, kervansaraylarını, hanlarını, yalılarını, köşklerin,, hastanelerini, hamamlarını, mekteblerini, medreselerini, imaretlerini, çeşmelerini, havuzlarını, selsebillerini ve sebillerini, türbelerini, yollarını, köprülerini, suyollarını, hayretlerle ve takdirlerle görürsünüz.

İstanbulu güzelleştirmekte, zenginleştirmekte, süslemekte Türkler, nesiller arasında değil, her neslin ferdleri arasında müsabakaya çıkmış gibidirler. İstanbulda güzel esersiz bir saha değil, karanlık ve çıkmaz sokak bile bulmak güçtür. Türkler, kendilerinden evvel gelenlerin eserlerinden beğenip koruduklarından maadasının tezyinî izlerini bulabilmek için toprakların çok altına inmek mecburiyetindedirler. İstanbul o kadar Türktür. İstanbul şüphesiz en çok tabiatin lûtfuna mazhar olmuş bir şehirdir. Fakat bundan büyük diğer bir mazhariyeti de Türklerin elinde olması, Türklerin elinde güzelleşmiş bulunmasıdır.

İstanbul büyük şöhretini ve güzelliğini, tabiatin kendisine bahşettiği mahasinden ziyade Türklerin dikleri güzel eserlere medyundur. Türkler bu medenî ve bedîî vazifelerini mütemadiyen ve müteza-yiden yapmakta devam edeceklerdir.»

Bundan sonra Dahiliye Vekili ve C.H. Partisi genel sekreteri Şükrü Kaya Boğazların mahfuziyetinin devlete ve vatandaşlara verdiği emniyet ve huzurdan, ve şehrin imar işlerinden ve ileri plânının tanzimi için arsıulusal mütehassıs M. mızın geniş müsamehası altında istifade edecektir. İstanbul her vakit cihanşümul bir beldedir. Ne mutlu böyle bir ülke ve beldeye sahib olan millete, ne mutlu burada oturanlara ve ne mutlu bizim gibi arasıra gelip onu görenlere. Bana İstanbulu ve İstanbullular hakkında bu duyuş ve görüşlerimi söylemek vesilesini verdiği için Vali ve Belediye reisine ve Belediyenin sayın üyelerine teşekkürler derim.»

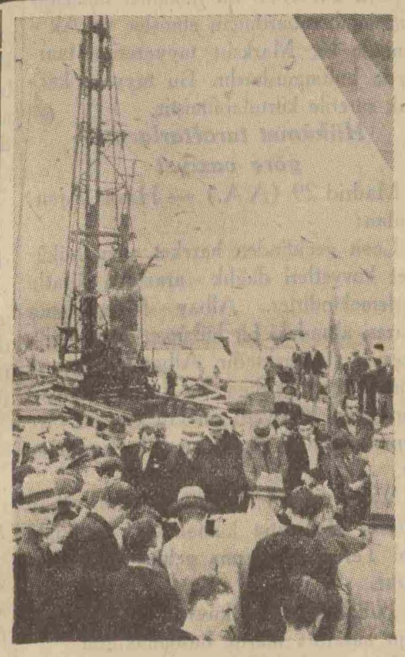

Gazi köprüsünün temel atma merasiminden başka bir görünüş

Temel atma merasimi

Bundan sonra davetliler temel için hazırlanan yere gitmişler ve sureti mahsusada hazırlanan temele Muhiddin Üstündağ tarafından iki eski Türk altınile iki Cumhuriyet lirası, iki yarım liralık, iki 25 kuruşluk para atılmış ve mala ile üstlerine harc konmuştur.

Bundan sonra şu zabıt varakası tanzim edilmiştir:

«İnşaat masrafı İstanbul halkının verdiği meteliklerle temin edilmiş olan bu köprü Ulu Önder Atatürk namına izafe edilmiş; bin dokuz yüz otuz altı senesi ağustosunun yirmi dokuzuncu cumartesi günü temeli atılmıştır.»

Zaptın altı Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, İnhisarlar Vekili Ali Rana, Bayan Hakkıye Emin, saylav Münir, eski Nafıa Bakanı Muhtar, Vali Muhiddin Üstündağ, Fen heyeti müdürü Hüsnü ve Köprüler müdürü tarafından imzalanmış ve temele konulmuştur.

Bunun üstü de Dahiliye Vekili Şükrü Kaya tarafından atılan harcla kapatılmıştır.

Müteakiben şahmerdanla, sureti mahsusada hazırlanmış beton kazıklar açılmış olan çukurlara indirilmek suretile bilfiil köprünün inşaatına başlanmıştır.

Merasimden sonra davetliler, hazırlanmış olan büfede izaz edilmişlerdir.

İhracat tacirleri

Dün İktısad Vekiline derdlerini anlattılar

İspanyaya ihracat yapan tacirler dün sabah İktısad Vekili Celâl Bayar tarafından kabul edilmişlerdir. İhracat tacirlerimiz, İspanyadaki hâdisattan mütevellid kendilerini alâkadar eden meseleler üzerinde Vekile izahat vermişlerdir. Celâl Bayar notlar almış ve kendilerinin hiçbir zaman mutazarrır olmalarına meydan verilmiyeceğini kat'î surette vadetmiştir.

İhracat tacirleri, Celâl Bayardan bilhassa Kapotaro vapurile gönderilmiş, grev ve ihtilâl dolayısile İspanyol hükûmeti tarafından musadere edilerek buzhanelere konulan yumurta bedelinin İspanyol hükûmeti nezdinde tahtı temine alınmasını, İspanyadan gelecek bütün hesabların 0,82 kur üzerinden ödenmesini ve muhtelif bankaların ihracatçılara İspanyadaki mallarına karşılık frank mukabili Türk lirası olarak yaptıkları avanstan mütevellid matlûbatın Merkez Bankasına devrile bankadaki matlûbatla karşılanarak ihracatçıların mütemadi faiz vermekten kurtarılmasını temenni etmişlerdir.

İhracatçılar bu mülâkatın sonunda İktısad Vekâletine gösterdiği tarzı kabul ve alâkadan dolayı şükranlarını bildirmişlerdir.

Celâl Bayar dün öğleden sonra Türkofis İstanbul şubesi müdürü Mahmudu kabul ederek İspanyadaki Türk malları hakkında bazı talimat vermiştir.

Edib İsmail Habib yurd seyahatinden döndü

Güzide edibimiz İsmail Habib İneboludan Hopaya kadar Karadeniz limanlarından başka Trabzon, Gümüşane, Erzurum, Ağrı, Kars, Çoruh vilâyetlerini de dolaşarak dün İstanbula dönmüştür.

İsmail Habib bu seyahatinde 2200 kilometroluk bir otomobil gezisi yapmıştır. Eylûl iptidasında Trakya ve Ege mıntakalarını da gezecektir.

İzmir sergisine gidenler

1 Eeylûlde açılacak olan İzmir sergisine iştirak etmek üzere dün Devlet Denizyolları vapurile birçok heyetler bu meyanda serginin Mısır hükûmeti umum müdür ve mümessili Ahmed Sıddık ta İzmire gitmişlerdir.

Trakya paviyonuna iştirak edecek olan heyet te Trakyadan Çanakkaleye gitmişlerdir. Oradan vapura binecekler-dir.

Merhum Namık İsmail için yapılacak tören

Beyoğlu Halkevinden:

Büyük Türk san'atkârı ressam Namık İsmail Yeğenoğlunun ölüm yıldönümü dolayısile Evimizde bir anma günü hazırlanmıştır.

Merasimden sonra Namık İsmailin eserlerinden toplanan bir sergi açılacak ve bir hafta açık kalacaktır.

Bu merasime bugün yurddaşları çağırırız. Merasim 31 ağustos 936 pazartesi saat 17,30 da Evimiz salonlarında yapılacaktır.

İzmir sergisi bugünün bir sembolü haline geldi

360 bin metro murabbalık bir şehir enkazı üzerine kurulan bu muazzam eser bir eylûlde açılacak

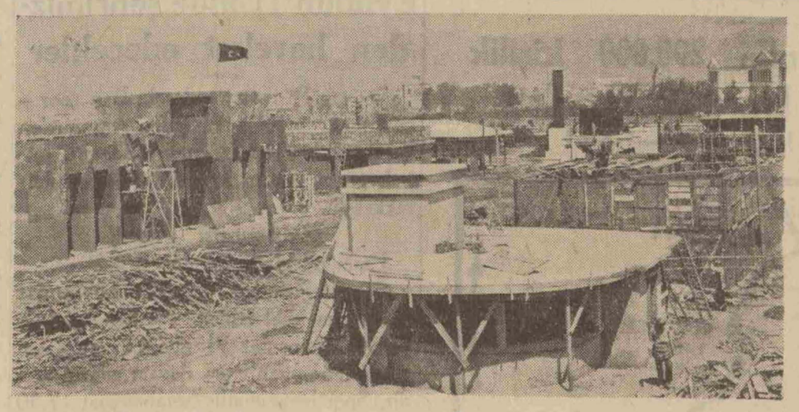

Beynelmilel İzmir sergisinin inşaat faaliyetinden bir görünüş

İzmir (Hususî) — Beynelmilel İzmir sergisi 1 eylûlde büyük merasimle Başvekil tarafından açılacaktır. Sergi, İzmirin geniş bir saha tutan yangın yerinde, yeni Türk davasının ve iddia ettiğimiz iktısadî, medenî tekâmülün büyük ve parlak bir ifadesi halinde yükselmektedir.

Yangın yeri, nasıl ki dünü ve dünkü hayatımızı anlatıyorsa, bu eser de bugünü ve bugüne hâkim olan enerjiyi, ölçü ve telkinleri anlatıyor.

Başvekilin, İktısad Vekilimizin ve hükûmetin, panayıra gösterdiği yakın alâka ve onun muvaffakiyeti için yaptığı fedakârlıklar hakikaten çok büyüktür. Gerek İzmir, gerekse memleket iktısadiyatı bu eserle birçok istifadeler temin etmiş bulunmaktadır.

Yangın yeri, ağır, korkunc heyetile şehrin tam sinesinde senelerdenberi bir ölü gibi yatmaktadır. Bunu kaldırmak ve burasını düzeltmek, inşaata elverişli veya herhangi bir şekle koyabilmek, çok yüksek bir paraya ve uzun yıllara bağlı idi. Burada yarı bir şehir enkazı vardı.

Sergi, İzmir bakımından, bu korkunc ve sakil nesneyi kaldırabilmek için açılmış en kuvvetli ve ilk mücadeledir. Buna bir de Kültürpark ilâve edilince 260 bin metro murabbaı bir sahanın, vahşet halinden medenî bir hale konulması için lâzım gelen hamle başlamış oluyordu. Şehir bütçesinin ve müessesesinin, bu büyük işi başarması imkânı da yoktu. İtiraf ve takdir etmek lâzımdır ki, Belediye reisi doktor Behçet Salih, bu mesele üzerinde bütün enerjisi, bütün takati ve kabiliyeti ile çalıştı. Eserin mana ve ehemmiyetini bilen hükûmet te bu çalışmıya kendi yardımını ve yüksek alâkasını verince, davanın sergi kısmı halledilmiş oldu.

Yukarıda da işaret ettiğim gibi, sergi, yangın yerinde, düne karşı bugünkü Türkiye çehresinin küçük bir sembolü halinde duruyor.

Zaman dar gelmişti. Gecelerin uzun saatleri gündüze eklendi.

Amele az görüldü. Fazla yevmiye verildi, o da temin edildi.

Çalışmak, çok çalışmak lâzım geldi. O da yapıldı.

Hükûmet tarifelerden, pasaport vize ücretlerinden, gümrüklerden fedakârlık yapmak zaruretine düştü. O da esirgenmedi.

Ayrıca devlet bütçesinden tahsisat verilmesi icab etti, o da verildi.

Ve sergi, işte bu kadar fedakârlığın, çalışmanın, paranın bir mükâfatı, bir eseri halinde yükseldi.

Çünkü, hükûmet, modern iktısadiyatın bu asırdaki bütün icab ve inceliklerini beynelmilel iktısadî temasları artırmanın Türkiye gibi bir memleket için gösterdiği zarureti iyice bilmekte idi.

Dış memleketlerle inkişafı lâzım temaslardan da sarfınazar, kendi şehirlerimizin bile iktısadî irtibat ve münasebetleri bozuktur. Şark vilâyetlerindeki bir toprak mahsulünü, bir el ve ev işini, Trakya veya Ege tanımıyor. Tanısa bile noksan!.

Ege ve Trakyanın ziraî ve sınaî emtia, mahsul ve eşyası hakkında da diğer memleket köşeleri ayni bilgisizlik içindedirler. Firmalar yekdiğerinden haberdar değildir. Bunların alış verişi, ihracı veya Türkiyede istihlâki üzerinde müşterek bir alâka ile, tacirler arasında kafa kafaya verilip düşünüldüğü vaki değildir.

Haricde de ne alıcılar vardır ki, bizim servetimizden, millî mamulât ve masnuatımızdan, toprak mahsullerimizden haberdar değildirler.

Sergi, bunu temin etmeğe doğru atılmış en büyük bir adımdır ve yıllar geçtikçe, üzerinde işlendikçe muvaffakiyeti de o nisbette artacaktır.

İrana bir Türk heyeti gidiyor

[Baştarafı 1 inci sahifede]

rinden Kemal Köprülü ile İktısad ve Nafıa Vekâletlerinin tayin edecekleri murahhaslar da bulunacaklardır.

Bu heyet Tahranda şu meselelri halledecektir.

1 — İranla bir ticaret mukavelesi akdi,

2 — Transit meselesi,

3 — İkamet ve adlî mübadele mukavelesi.

İranla bir ticaret mukavelesi akdi ötedenberi görüşülmüş, fakat kat'î bir neticeye raptedilmemişti. Bu defa bu mesele kat'i şekilde intaç edilecektir.

İranla transit işinin halli de en mühim meselelerden birini teşkil etmektedir. İranın transit işlerini ele almak üzere Fransız, İngiliz, hatta Sovyetler çok mesai sarfetmişler, fakat kardeş hükûmet ayni zamanda kendisi için de daha kısa ve daha ehemmiyetli olan Karaköse - Trabzon yolunu transit yolları meyanında intihabı muvafık görmüştür.

Bundan dolayıdır ki hükûmetimiz Karaköse - Erzurum - Trabzon yolunu ehemmiyetle tamire başlamıştır. Bu şose en çok bu kış sonunda ikmal edilmiş olacaktır. Nakliyatı temin için müşterek bir şirket kurulması takarrür etmiştir. Bu şirket iki taraflı olacak, İran ve Türkiyede ayrı ayrı kurulacaktır. Nakliyatı şimdilik otobüs ve kamyonlar yapacaktır. Tahranda yapılacak konuşma neticesinde bu transit işi için lâzım gelen teshilât gösterilecek, hatta icab ederse bir kısım gümrük ve muaemele vergisi ve diğer bazı rüsum indirilecek ve yahud büsbütün kaldırılacaktır.

Bundan başka bir ikamet mukavelesi ve adlî mübadele akdi için de müzakere cereyan edecektir.

Heyetimizin başında Cemal Hüsnü gibi değerli ve tecrübeli bir arkadaşımızın bulunması mevzuubahs ihtilâfların en muvafık şekillerde ve kardeş memleketle mevcud pek samimî dostluğumuzu teyid ve takviye edecek bir surette halledeceğine şimdiden pek iyi bir alâmet sayılabilir.

Büyük misafirimiz

[Baştarafı 1 inci sahifede]

Sa Majeste Krala Çanakkalede cereyan eden muharebe vaziyeti hakkında izahat verecektir. Sa Majeste Kral perşembe sabahı Çanakkalede bulunacaklardır. Muhterem misafirimizin Çanakkale ilerisindeki Trova harabelerini de ziyaret etmeleri muhtemeldir.

Moda deniz kulübü muhterem misafirimiz şerefine yapılacak deniz eğlenceleri ve müsabakaları için bir program hazırlatmıştır. Muhterem misafirimizin şehirdeki gezintileri hakkındaki program, Dolbahçe Saryaına çıktıktan sonra tesbit edilecektir. Sa Majeste Kralı getirecek olan yatta Krallık bayrağı bulunursa misafirimiz top atılmak suretile karşılanacak, aksi takdirde top atılmıyacaktır.

İngiliz sefirile sefaret erkânı da Sekizinci Edvardı karşılamak üzere Çanakkaleye gideceklerdir.

Sa Majestenin buradan İzmire giderek Bergama ve Ayaslog harabelerini ziyaret etmeleri de muhtemeldir.

Kral Edvard bu sabah Yunanistandan ayrılıyor

Atina 29 (Hususî) — İngiliz Kralı Sekizinci Edvard dün Erviar körfezinde Porti - Rafti mevkiine giderek orada deniz banyosu almış ve bir kır kazinosunda yemek yedikten sonra avdet etmiştir.

Yunan Veliahdi Prens Pol dün Nahlin yatına giderek Krala iadei ziyaret etmiş ve akşam yemeğini birlikte yemiştir.

Kral en geç olarak yarın sabahleyin buradan hareket edecektir.

Fransız Hariciye Vekili Suriye komiserini kabul etti

Paris 29 (Hususî) — Hariciye Nazırı M. Delbus bugün Suriye Fevkalâde komiseri Kont dö Martelle erkânıharbiye reisi General Gamelini kabul etmiş ve uzun müddet görüşmüştür.

Kont dö Martel birkaç güne kadar Türkiye yolile Suriyeye gidecektir.

Özür dileriz

Bugün münderecatımızın çokluğundan «Mülâzimin Romanı» tefrikasını de koyamadık. Özür dileriz.

Köşe Penceresinden

Kalbur altında!

Nabinin midir, Sabitin midir, şimdi hatırlıyamıyorum, fakat ikisinden birisinin olduğunu sanıyorum. Manzum bir ev tasviri vardır, gerçekten zariftir. Şair, saraylara ve köşklere sığmıyan devletlilerden birine yazdığı uzun bir kasidede bu zarif tasviri yapıyor, içinde barındığı evin kalburdan farksız olduğunu anlatıyor. Kasideyi okurken adamın gözü önüne kapısı çarpık, duvarları delikdeşik, damı göz göz bir ev -olanca fecaatile- geliveriyor ve şairin yattığı yerden yıldızları seyrederek geçirdiği tatsız geceler de gene gözönünde hazin hazin canlanıyor.

Şair, hatırımda kaldığına göre kalbur üstüne gelmek sözünün tersini kendi hayatına uygun bularak bu nükteyi şikâyetlerine mihver yapmıştır. Sakfi yer yer delinmiş, göz göz olmuş bir evin kalburdan farkı olmamak pek tabiî ise de şairin asıl maksadı kalbur üstüne gelen o devir devletlilerine, kalbur altında kalan liyakatlerin kinini haykırmaktır ve şiirin inceliği de, o ev tasvirinden sonra bu nüktede toplanıyor.

Geçen günkü yağmurda ben bu şiiri bir daha hatırladım, fakat inanılması müşkül bir münasebetle!.. Vapurdan köprüye çıktığım sırada sicim gibi yağmur düşüyordu. Tabiatile selâmeti tramvaya atlamakta aradım ve yeşil arabalardan birine sıçradım. Bir de ne görsem iyi. Arabanın damı şırıl şırıl akmıyor mu?.. İşte o zaman, İstanbul halkının başına yağmurlu günlerde kalburlar geçiren şirketin insafsızlığına neşideler okuya okuya, yukarıda söylediğim, kasideyi andım.

Finlandiyanın üst yanından Cenubî Amerikanın aşağı kutbe uzanan burnuna kadar nereye gidilse tramvay arabaları, otobüsler, ominbüsler, otomobiller -mermer kubbeler gibi- su sızdırmaz bir sığınak sayılır. Bunun aksini yalnız İstanbul Tramvay Şirketi yaratmış ve arabalarını kalbura benzeterek halkı yağmur altında ıslatmak yolunu bulmuştur.

Tanrı, bu arabaların sıcak günlerde ateş alır bir biçim almalarından bizi korusun. Çünkü ıslanmaya tahammül mümkündür amma tavada balığa dönüp yanmağa dayanmak kimsenin elinden gelmez.

M. TURHAN TAN

H:

Kasımpaşada Fazıl Sözere:

Gülmek, hele bir şair için, dudakların inşirahla açılmasından ibaret değildir. Gülmenin bir de ruhisi vardır ki hakikî neşeyi işte o temsil eder. Nedim, kendi devrinin hatırı sayılır alimlerinden iken, ulemazadelerin beşikteyken aldıkları müderrislik rüusunu alabilmek için yılların geçmesini bekledi. Üçüncü Ahmedin, Dadam İbrahimin gece gündüz yanlarında bulunurken ve her helva sohbetine iştirak ederken bütün kazancı bir kitabhane memurluğundan ibaret kaldı. Siz, irfanına bu kadar hürmetsizlik gösterilmiş bir şairin gerçekten güldüğüne inanıyorsanız gülmeyi pek mahdud ve yalnız zahirî manada anlamış olursunuz.

Daha açık söyliyeyim mi: Kodaktobilik şairinden bugüne kadar şarkta ruhan gülebilmiş bir şair görülmemiştir azizim.

M. T. T.

El ve ev işleri sergisi

29 teşrinievvelde Ankarada açılacak olan el ve ev işleri sergisi için dün sabah Ticaret Odasında bir toplantı daha yapılmıştır. Göznuru dökerek elle çalışan yüze yakın san'atkâr ve Hilâliahmer Kadınları Çalıştırma Yurdu ile Halkevi İçtimaî Yardım şubesi mümessillerinin iştirak ettiği bu toplantıda Sanayi Umum Müdürü Reşad, Türkofis merkez müdürü Akil Emrullah, sanayi müfettişi Daniş ve Vekâlet sergiler fahrî müşaviri Salâhaddin Refik de bulunmuştur.

İçtima iki saat kadar sürmüş ve Sanayi Umum Müdürü Reşad bir söylevle bu serginin ehemmiyetini izah ettikten sonra ne gibi eşyanın sergiye iştirak edebileceği üzerinde ayrı ayrı konuşulmuştur.

Toplantının sonunda san'atkârlar ve cemiyet mümessilleri ayrı ayrı söz alarak böyle bir fırsatı kendilerine vermesinden dolayı Sanayi Umum Müdürünün şahsında İktısad Vekâletine teşekkür etmişlerdir.

Sergiye gidecek eşyalar eylûl sonuna kadar şehrimizde tamamen toplanmış olacaktır.

30 AĞUSTOS ZAFERİ

Harp san'atı bakımından parlak bir şaheserdir!

Dâhi Kumandanın plânile 200,000 kişilik bir düşman ordusu, bir tek meydan muharebesinde imha edilmiştir!

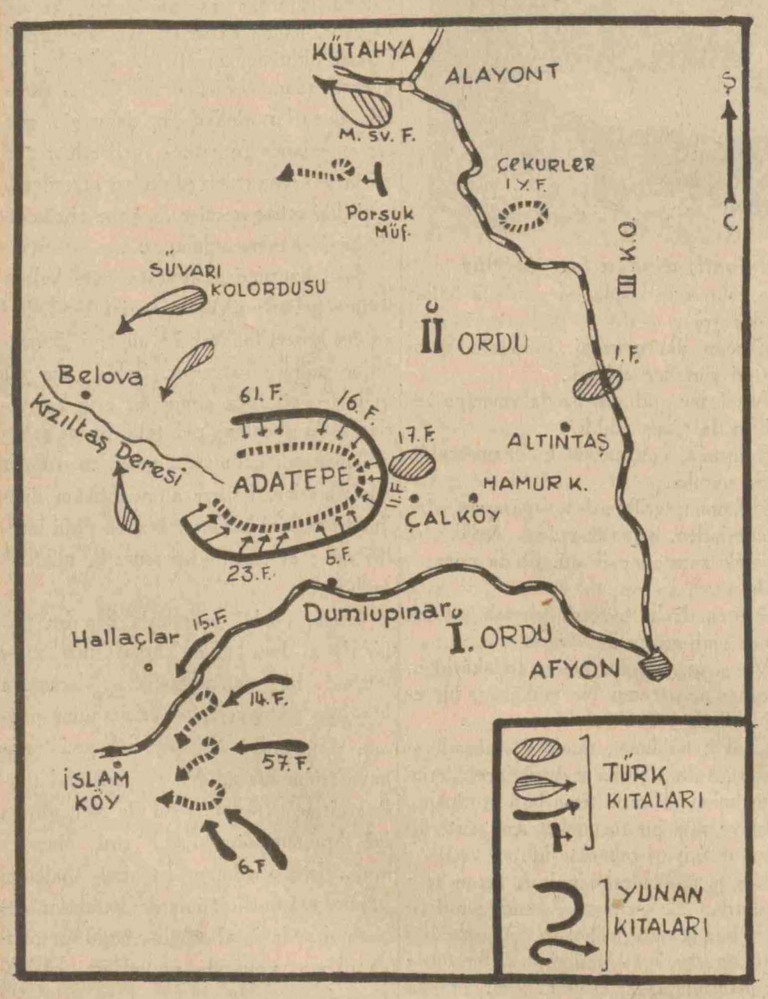

30 agustos günü düşman ordusu böyle ihata edilmişti

Atatürkün dehasile tarihin göğsüne yazılan 30 ağustos zaferi harb san'atı ve sevkulceyş bakımından parlak bir şaheserdir.

Büyük Başkumandan ve erkânıharbiyesi, harb tarihine bir örnek olarak geçecek yüksek bir taarruz plânı hazırlamışlar ve bunu azamî muvaffakiyetle tatbik etmişlerdir. Taarruzu parlak bir zaferle neticelendiren sebebleri şöyle hulâsa edebiliriz:

1 — Her türlü mahrumiyetlere rağmen ordumuz, maddeten ve bilhassa manen bu taarruzu başaracak bir surette mükemmelen hazırlanmıştı.

2 — Taarruz fikri ve kararı gayet gizli tutulmuştu.

3 — Taarruz mıntakası çok iyi intihab edilmişti. Düşmanın geriye atılmasını değil, imhasını intac edecek bir «ihatalı yarma» yapmak düşünülmüştü. Afyon mıntakası, düşmanın en hassas, ayni zamanda en kuvvetli yeri idi. Fakat bu mıntakada kazanılacak meydan muharebesi, ikinci bir muharebeye lüzum göstermiyecek kadar kat'î neticeli olabilirdi. Gerçi, muvaffakiyetsizlik halinde ordumuz tehlikeli bir vaziyete düşebilirdi amma bir frenk darbımeselinin söylediği gibi «Yumurta kırmadan omlet yapılamazdı». Harbi, tek bir darbe ile bitirmek istiyen Başkumandan, en tehlikeli mıntakada, en cür'etkâr ve en şiddetli bir darbe ile meseleyi halle karar verdi.

4 — Büyük Harbin son senesinde Ludendorfun yaptığı taarruzlarda, sevkulceyşî hedeflerden ziyade tabiyevî gayeler takib edildiği ve onun için kat'î neticenin elde edilemediği çok iddia olunmuştur. Büyük taarruzumuzda ise bunun ikisi birden düşünülmüştü. Düşmana, tabiyevî bir darbe indirilecek ve bu tabiyevî darbe muvaffakiyetle neticelendiği takdirde sevkulceyşî bir tesir icra edecekti. Yani düşman, muharebe meydanında mağlûb olunca, ikinci bir müdafaa hattına çekilemiyerek ihata ve imha olunacaktı. Nitekim de tatbikatta aynen böyle oldu.

5 — Taarruz kararı gibi taarruz hazırlıkları da gayet gizli tutuldu. Taarruzu yapacak fırkalar, gizlice kendi mıntakalarına girdiler. Bu suretle düşman tabiyevî bir baskına uğradı ve bu baskına karşı müessir tedbir alamadı.

Bu çok mühim bir işti. 1918 temmuzunda Ludendorfun son taarruzu, Fransızların işi önceden haber alarak mukabil tedbirler ittihaz etmeleri üzerine akim kalmıştı. Biz ise taarruzun mevkiini ve zamanını o kadar iyi saklamıştık ki düşman Başkumandanlığı ancak 26 ağustos sabahı toplarımızın müthiş gürültülerile daldığı gaflet uykusundan uyanmıştı.

Taarruzdan bir hafta evvel, Anadolunun haricle muvasala ve muhaberesinin kesilmesi, cephede bulunan Atatürkün Çankayada ecnebi mümessillerine çay ziyafeti verdiğinin işaası gibi tedbirler de, düşmanın gafil avlanmasını temine yardım etmişti.

6 — Taarruz mıntakasına düşmanınkinden üstün bir ağırtopçu kuvveti toplanmıştı ve bunun ateşlerile piyadeye muvaffakiyet yolu açılmıştı.

8 — Piyade ve topçu kuvvetleri itibarile iki ordu arasında müsavat vardı. Süvarice biz faiktik. Hafif ve ağır makinelitüfek itibarile Yunanlılar üstündü. Fakat, Türk Başkumandanlığı, kat'î neticenin alınacağı sahada kuvvet üstünlüğü temin etmeği bilmiş ve harb san'atının bu mühim kaidesine dayanarak düşmanı yarmağa muvaffak olmuştu.

9 — Elde mevcud süvari kolordusu, çok cür'etkâr ve müessir bir şekilde kullanılmış, daha taarruzun birinci günü düşmanın geçilmez sandığı sarp yerlerden aşarak Yunan ordusunun gerilerine düşmüştü.

10 — Cehpenin yarma noktasından ve kat'î neticeli meydan muharebesinin verildiği sahadan uzakta bulunan kıtaatımız da, düşmanı aldatmak için yaptıkları nümayiş ve işgal muharebelerini gayet ciddî tutarak Yunanlıları aldatmağa muvaffak olmuşlardır.

11 — Düşman cephesi yarıldıktan sonra, 30 ağustosa kadar azamî şiddetle taarruza devam edilmiş ve düşman ordusunun büyük kısmı, o gün Dumlupınarda Adatepede her taraftan ihata ve imha edilmiştir.

12 — Başkumandan meydan muharebesinden sonra, düşmanın, henüz imha edilmemiş kuvvetlerini, İzmir ve Trakyadaki ihtiyatlarını toplıyarak İzmir garbinde yeni bir hat tutunmasına imkân vermemek için, amansız bir takib yapıldı. Piyadelerimiz süvarilerimizle yarışarak 9 eylûl sabahı İzmire girdiler.

Ayni şiddetli takibe Bursa ve Mudanya istikametinde devam edildi ve 10-11 gecesi Bursa da istirdad olunarak Mudanyada dört alaylı bir düşman fırkası esir alındı.

13 — Yunan ordusunun millî kuvvetlere karşı iki yıldan fazla bir zamanda işgal ettiği Anadolu toprakları, safları arasında yüksek bir sevk ve idare ile büyük bir kahramanlığın birbirlerile yarış ettikleri Türk ordusu tarafından 21 günde geri alınmış, bu arada 200,000 kişilik bir düşman ordusu bir tek meydan muharebesinde imha edilmişti.

***

Büyük taarruz ve onun şerefli neticesi olan 30 ağustos zaferi, kat'î neticeli bir imha meydan muharebesine en parlak bir örnektir. Atatürk, Türk ordusu denilen korkunc silâhı dahiyane bir kudretle kullanarak bir hamlede ve bir tek darbede, koca bir seferi bitirmeğe muvaffak olmuştur.

30 ağustos, harb san'atı bakımından bir şaheserdir. Başta Atatürk olmak üzere, bu zaferi yaratan bütün şehid ve gazilere, Türklük ebediyete kadar şükran ve minnet besliyecektir.

Abidin Daver DAV'ER

SPOR

Rusyaya gidecek sporcularımız

Eylûlün 11 inde şehrimizden hareket edecekler

Sovyet Rusyaay gidecek olan sporcularımız eylûlün 11 inde şehrimizden hareket edeceklerdir. Spor kafilemiz, futbol, güreş, eskrim ve bisikletcilerden mürekkebdir.

Halkevinin daveti

Eminönü Halkevinden:

Sovyet Rusyaya gidecek futbolcular kadrosuna ithal edilen isimleri aşağıda yazılı oyuncular 31 ağustos pazartesi günü antrenmanlarına devam edecekler - dir. Spor levazimatile beraber saat 17,30 da Beşiktaş sahasında hazır bulunmaları lüzumu tebliğ olunur.

Fenerbahçeden: Necdet, Niyazi, Esad, Reşad, Fikret, Fazıl.

Beşiktaştan: Hüsnü, Faruk, Şeref, Eşref, Mehmed Ali.

Galatasaraydan: Necdet, Gündüz, Lûtfi.

Güneşten: Faruk, Cihad.

İstanbulspordan: Hasan.

Vefadan: Muhteşem.

Kürek teşvik müsabakaları

İstanbul mıntakası kürek teşvik müsabakaları bugün Yenikapı sahillerinde yapılacaktır.

Belediye, Yaşara bir ev hediye edecek

Berlin Olimpiyadında güreş şampiyonasında 61 kiloda dünya birincisi olan yaşara, Başvekil İsmet İnönünün emri üzerine Belediye tarafından bir ev hediye edilecektir.

Yaşar, Sultanahmed civarında bir ev seçmiş, bu evin alınmasını istemiştir.

11 inci Olimpiyad serbest güreş şampiyonasında, çok çetin rakiblerle karşılaşarak dünya üçüncülüğünü pek müşkül şerait için kazanan ve Türk bayrağını ilk defa şeref direğine çektirmeğe muvaffak olan Mersinli Ahmede de münasib bir hediye alınması takarrür etmiştir.

Atinaya gidecek atletlerimiz

Yedinci Balkan oyunlarına iştirak edecek olan atletlerimiz dün İstanbul mıntakası merkezinde umumî bir toplantı yapmışlardır. Bu toplantıda Atletizm Federasyonu reisi Vildan Aşir Balkan oyunlarının büyük ehemmiyetinden bahsetmiş, atletlerimizin bu müsabakalar için lâzım gelen alâkayı gösterir bir şekilde çalışmalarını söylemiştir.

Millî atletlerimiz salı günü Kadıköyde kampa gireceklerdir. Pazartesi gününden itibaren antrenmanlar da Kadıköy stadında yapılacaktır.

Kampa gireceklerin isimleri ayrıca ilân edilecektir.

Güreşçiler şerefine verilen ziyafet

Berlin Olimpiyadlarında büyük muvaffakiyetler gösteren ve bir dünya birinciliği, bir de dünya üçüncülüğü kazanan güreşçilerimiz şerefine Cemalbey lokantası otuz kişilik bir ziyafet vermiştir. Bu ziyafette bütün güreşçilerimiz, Federasyon erkânı, gazeteciler, bulunmuşlardır. Çok samimî bir hava içinde geçen ziyafetten sonra güreşçilerimiz İpekfilm stodyosuna götürülerek orada muhtelif şekillerde sinemaları çekilmiştir. Güreşçilerimizin bu filmi bugünden itibaren gösterilecektir.

Biga Belediyesinin garib bir kararı

Biga (Hususî) — Belediyemizin bisikletçilere mahsus hayli garib bir kararı vardır. Bu karara göre kasaba haricinde on sekiz yaşından küçükler, kasaba dahilinde de kaç yaşında olursa olsun kimse bisiklete binemez.

Bu memnuiyete rağmen sporcu genc - ler arasında on dört kilometro üzerinde bir bisiklet müsabakası yapılmış ve yirmi altı dakika ile Ahmed birinci, otuz dört dakika ile de Süleyman ikinci gelmişler - dir.

Bursalı bisikletçiler İzmirden döndüler

Bursa (Hususî) — İzmir turuna çıkmış olan Bursanın Acar İdman Yurdu bisikletçileri şehrimize dönmüşlerdir. Kendilerini şehrimizdeki diğer bisikletçiler şehir dışında karşılamışlar ve birer buket vermişlerdir.

Bisikletçiler hep birlikte caddelerden halkın takdir nazarları arasında geçerek Atatürk abidesine çelenk koymuş - lar ve kulüblerine gitmişlerdir.

Bandırma - Susığırlık yolunda bir kaza oldu

Balıkesir (Hususî) — Bandırmadan Susığırlığa gelmekte olan bir kamyonet, üzerinden geçmekte olduğu bir köprünün anî surette yıkılmasile aşağı yuvarlanmış ve bu sırada arabanın kapısı açılmış, bazı yolcular düşmüştür.

1 kişi ölmüş, 3 kişi yaralanmıştır.

Mesud bir günün yıldönümü

Başkumandanlık meydan muharebesine aid hatıra

Elyevm Bursa muhabirimiz bulunan Musa Ataş, İstiklâl Harbinde altıncı fırka hücum taburu ikinci bölüğünde ihtiyat zabiti olarak bulunmuş ve Başkumandanlık meydan muharebesine de iştirak etmiştir. Arkadaşımız, bu mes'ud günün yıldönümü münasebetile o günkü hatıralarını yazarak bize göndermiştir:

Afyonkarahisarı civarında iki gün bir gece süren muharebeden sonra iki gündenberi durup dinlenmeden yürüyoruz. 29 ağustos günü akşamı geç vakit Altıntaş - Dumlupınar yolu üzerinde Aslıhanlar köyüne gelmiş ve zabit arkadaşlarla birlikte askerlerimizin bulunduğu yerin yanıbaşındaki samanlıkların içine uzanarak birkaç saat uyku kestirmiştik.

Şafakla beraber çalınan (silâhbaşı!) boruları, gecedenberi sanki kimse yokmuş gibi derin bir sessizliğe bürünmüş olan bu havaliyi birdenbire canlandırdı. Kıt'alar köy meydanında süratle toplanıyorlardı. Ordu, kolordu ve fırka kumandanları yolun kenarında toplanarak konuşuyorlardı.

Biraz sonra yürüyüşe geçtik. Kumandanlar kıt'aları gözden geçiriyorlardı. Taburumuz kısmı küllî başında yürüyordu. Hücum taburu kumandanımız binbaşı merhum Hurşid, zabitlere vaziyeti izah ediyor ve düşmanın ordumuz tarafından sıkıştırıla sıkıştırıla (Çal - köy - Dumlupınar) havalisinde toplandığını, bugün orada toplanmış olan düşmana şiddetle taarruz ederek her ne pahasına olursa olsun bu düşman kısmı küllisini pürkürteceğimizi tebliğ ediyordu. Bunu biz de askerlerimize anlattık. Bu güzel haber Mehmedlerimizi de çok sevindirmişti.

Bütün kıt'aların topluca muharebe meydanına yetişebilmeleri için aralıklar kaldırılıyor, makinelitüfek taşıyan esterler çift kolda yanyana yürütülüyordu.

Birinci süvari fırkası solumuzdan yolu yararak süratle sağımıza geçti. Düşmanın arkasını çevirmeye gidiyordu. Bu geçişte piyadeler (yaşasın süvariler!» diye, süvariler de (yaşasın piyadeler!» diye bağırarak birbirlerini uğurladılar.

Günlerdenberi yaptığımız yürüyüşe rağmen herkesin yüzünden manalı bir neş'e taşıyordu. Fakat, hiç kimsede ses sada yoktu. Kabına sığmıyan bir nehir gibi taşıp giden asker yığınlarının yalnız matra şıkırtıları ve ayak patırtıları bu sessizliğe hâkimdi. Toz duman ve kan ter içinde ilerliyen askerlerimiz, yol boyunu kuşatan tepeleri bir hamlede aşmak ve biran evvel düşmana ulaşmak istiyorlar. Yürüye yürüye herkesin ayakları kabarmış, hatta su toplamış.. Buna rağmen hiç kimse ayağının sızısını duymuyor bile...

Öğleye doğru idi ki sağımızdaki tepelere çıkan avcı kollarımızın üstünde düşmanın ilk şarapneli patladı. Bunu diğer şarapneller takibe başladı. İşte, bu dakikada sevinç ve heyecanımız son haddini bulmuştu. Çünkü günlerdenberi kovaladığımız düşmanı artık yakalamıştık. Arkadan gelen bir emirle yolun sağından yürümeye başladık. Meğer yolun solundan topçularımız son süratle önümüze geçeceklermiş. Topçuların bu velveleli hareketi cidden çok şayani hayret bir muvaffakiyetle cereyan etti. Topçular derhal açıkta mevzi alarak düşmana ateş ve ölüm yağdırmıya başladılar. Düşman topçusu da karşılık veriyor, fakat şaşkınlıktan mermiler gerilerimize düşüyor. Gülmekten kırılıyoruz. Tepeleri açtığımız zaman önümüze geniş bir ova çıktı. Bu ova, düşmanın son nefesini verdiği meşhur Çal ovası idi. Her tepenin arkasından kıvrıla büküle akan simsiyah nehirler gibi Türk ordusunun birer fırkası yürüyüş kolunda bu ovaya doğru ilerliyordu.

Türk topçuları, karşımızdaki Murad dağının eteğine sarılmış olan düşman kuvvetlerinin üstüne, renk renk duman saçan mermiler yağdırıyordu. Düşman saflarının karmakarışık bir vaziyette geriye kaçtıklarını ve birçoklarının da yere devrildiklerini, dürbine muhtaç olmaksızın gözlerimizle görüyorduk.

Piyadelerimiz, avcı hatları halinde Çal ovasındaki mesafeleri adeta birer dev süratile yutarak ilerliyorlar. Biraz sonra öyle şiddetli bir piyade muharebesi başladı ki, çatırtıdan, gümbürtüden kulaklarımız sağırlaşmış gibi idi. Kilometrolarca geniş bir saha üzerinden taarruz eden dokuz on fırka askerden başka her fırkanın topçusu da muharebeye karışmış bulunuyordu. Artık ordumuz düşmanın her tarfını bir kıskaç şeklinde sarmıştı. Bu dakikada süvarilerimizin de düşmanın solundan gerilere doğru sarkmış bulunduğunu öğreniyorduk. Düşman, kaçmak için en mühim geçid olarak sağ ilerimizdeki boğazı seçtiğinden burasını elinde tutmak maksadile son gayretini sarfederek fırkalarımızla sağımızdaki 61 inci fırkanın üzerine saldırmak istiyordu. Fakat kahraman topçularımız buna imkân vermedikten başka 61 inci fırka şiddetli bir taarruza kalktı. Düşman için bu hücum karşısında darmadağınık ve perişan bir halde kaçmaktan başka çare kalmamıştı. Bu sıralarda bir atlı zabit cephe boyunca dört nala gelerek askerlere (Başkumandan Gazi Mustafa Kemalin) solumuzdaki tepenin üstünden muharebeyi bizzat idare ettiklerini müjdeliyordu. Gayriihtiyarî gözlerimiz sola çevriliyordu. Orada tepenin üstünde Büyük Başkumandanımızla maiyetini görüyorduk. Asker, bu müjdenin ve bu manzaranın verdiği sevinçle büsbütün coşmuştu. Muharebe olanca hızile devam edip gidiyordu.

Artık yavaş yavaş akşam oluyor, güneş Murad dağının ardından ovayı kan rengine boğarak batıyordu. İşte tam bu dakikalarda askerlerimiz yer yer süngü takarak hücuma kalkıyor ve düşmanın son kuvvetlerini önüne katarak Murad dağının ıssız ve korkunç ormanları içine püskürtüyordu. Topçularımızın savurduğu mermilerin dumanları, batan güneşin ışıklarına çarparak adeta gökyüzünde birer tayf vücude getiriyordu.

İşte bu dakikada güneşle birlikte düşman ordusunun son parçası da önümüzden silinmiş, ordumuz muzaffer olmuş bulunuyordu.

Ertesi gün Çal ovasındayız. Tarlalara serpilen çekirge sürüleri gibi yerlerde yatan binlerce cesed var. Top mermilerimizin parçaladığı insanlar, hayvanlar, otomobiller yüzüstü yatıyorlar. Burada düşman iğneden ipliğe, pekmetten ilâca kadar her şeyi bırakmış, bunlar yığınlar teşkil ediyor. Adını (Çalpazarı) koyduğumuz bu ovada düşman topunu tüfeğini ve her şeyini olduğu gibi nihayet canını da bırakmıştı.

MÜSA ATAŞ

İspanya ihtilâli

Şimal cephesinde harb kanlı bir safhaya girdi

[*Baştarafı 1 inci sahifede*]

organize ve disipline edilmiş olan hava teşkilâtımızın ezici üstünlüğünü isbat etmektedir. Şu son dört gün zarfında on bir marksist tayyaresi düşürülmüştür. Millici hava kuvvetleri bir hükûmet denizaltı gemisini bombardıman etmişler ve Akdenizde bir Marksist tayyaresine taarruzda bulunmuşlardır. Bu tayyare kaçmak suretile kurtulabilmiştir.

Hükûmet taraftarlarına göre vaziyet

Madrid 29 (A.A.) — Havas Ajansından:

Leon geçidinden hareket eden hükûmet kuvvetleri dağlık araziden süratle ilerlemektedirler. Albay Mangadanın idaresi altındaki bir hükûmet kolu Avila üzerine yürümektedir. Albay Rubvonun kumanda ettiği diğer bir kol da Epinarı zaptetmiş, külliyetli miktarda erzak ve cepane iğtinam etmiş, bir çok esir almıştır.

Valenceden bildirildiğine göre, albay Torres Beneditin kumandası altındaki kol Teruel kapılarına gelmiş bulunmaktadır.

Hükûmet topçu kuvveti bu şehri mühim hasarata maruz bırakmaktadır.

İrun muharebesi tekrar başladı

Biriatu 29 (A.A.) — İrun muharebesi, asilerin bu gece saat 23 te yaptıkları yeni bir taarruzla tekrar başlamıştır.

Lejyon Etranjer askerlerinden birkaçı firar etmiştir. Bunlardan biri, Havas Ajansı muhabirine, asilerin çok fazla zayiat verdiklerini söylemiştir. Bu firarinin mensub olduğu 135 mevcudlu bölükten yalnız dünkü gün zarfında 107 nefer yaralı ve ölü vardır.

Firariler âmirleri tarafından aldatıldıklarını söylemekte ve halkçı cephe saflarında harbetmek arzusunu izhar etmektedirler.

İspanya Harbiye Nazırının beyanatı

Hendaye 29 (A.A.) — Madriddeki İspanyol Harbiye Bakanı ve Sevilledeki General Gueipo de Llano, bugün, mühim muzafferiyetler elde ettiklerini bildiriyorlar.

Harbiye Bakanı, hükûmet kuvvetlerinin bütün cephelerde ilerlediklerini ve ezcümle şimal cephesinde asileri püskürterek 300 kişi zayiat verdirdiklerini bildirmektedir. Aragon Vilâyetinde, hükûmet kuvvetleri müteaddid şehri zaptetmişlerdir.

Şimal cephesinde kanlı boğuşmalar

Hendaye 29 (A.A.) — Röyter bildiriyor:

Hükûmet kuvvetleri, sabahın saat üçüne kadar devam eden azgın bir mücadeleden sonra, San Marciali hâlâ ellerinde muhafaza ediyorlar. Hükûmet kuvvetleri bütün hücumlara mukavemet etmişler, halbuki asiler, görünüşe göre hiçbir ilerleme hareketi yapamamışlardır. Saat 9 da sükûnet avdet etmişse de, asilerin topçu kuvvetlerile takviye edildikleri anlaşılmıştır. Asi kuvvetlerin İrunu ele geçirmek üzere yaptıkları teşebbüs bunlara o kadar insan hayatına mal olmuştur ki, şimdi, şehri, teslim olunciya kadar bombardımana tutmağı düşünmektedirler. Üç asi tayyaresi bu sabah İrunu tekrar bombardıman etmiştir.

Fastaki isyan bastırıldı

Madrid 29 (A.A.) — Navalperale çıkan Mığrıblı Lejyonerler, Fastan hareketlerinden evvel orada büyük bir isyan bastırıldığını ve Franko Lejyonerlerinin bir çok asker ve zabiti kurşuna dizdiklerini söylemişlerdir.

Milliyetçilerin tayyareleri Madrid üzerinde

Madrid 29 (A.A.) — Röyter bildiriyor:

Bir asi tayyaresi, geceyarısı, Cibeles meydanına bir bomba atmıştır. Bu meydanın etrafında Harbiye Bakanlığı, posta binası ve İspanya bankası vardır. Bombadan 4 kişi yaralanmıştır.

İspanya Cumhurreisi askerleri teftiş ediyor

Madrid 29 (A.A.) — Azana, Guadalajara yakınındaki Taracena kasabasında bulunan hükûmet kuvvetlerini ziyaret etmiş, askerler tarafından şiddetle alkışlanmıştır.

Eski Harbiye Nazırı da milliyetçilerle beraber

Burgos 29 (A.A.) — Eski Harbiye Bakanı, katolik lideri Gil Robles, Portekizden buraya otomobille gelmiştir. Bugün Salamanquea gidecektir.

Gazetecilere «Ben İspanya ile beraberdim ve İspanya bu taraftadır» demiştir.

Lizbonda komünizm aleyhinde tezahürat

Lizbon 29 (A.A.) — Röyter bildiriyor:

Dün akşam Lizbonda yapılan komünist aleyhtarı tezahürat esnasında Portekiz, İspanya, Almanya ve İtalya yaşa seslerile alkışlanmıştır.

Hatiblerin hepsi İspanyol nasyonalistlerinin gayret ve mesaisini takdirlerle yâdetmişlerdir. Bir hatib, komünizmle mücadele etmek üzere bir nasyonalist Lejyon teşkilini teklif etmiş ve heyecanla alkışlanmıştır.

Bilhassa Berlin lehinde ve Moskova aleyhinde tezahürlerde bulunanlar olmuştur.

Fransız komünistlerinin hareketi

Paris 29 (A.A.) — Komünist partisinin siyasî bürosu neşrettiği bir tebliğde, İspanyanın abluka edilmesini Fransız milletinin tasvib etmediğini bildirerek İspanya ile silâh da dahil olmak üzere ticaretin serbest bırakılmasını istemekte. Fransanın imhasını derpiş eden Hitlerin «Mücadelem» adlı kitabının bütün Fransız mekteblerinde okutulmasını taleb eylemekte ve nihayet Thorezi Bluma gönderdiği mektubdan dolayı tebrik eylemektedir. Tebliğde, Fransız Bakanları cumhuriyetçi İspanya lehinde yapılan halk tezahüratından istinkâf ettikleri bir sırada Sachechta gösterilen kabule teessüf edilmektedir.

Londranın sulh için teşebbüsü

Londra 29 (A.A.) — Britanya hükûmetinin, İspanyayı kana boyayan dahilî harb için tavassutta bulunmak üzere ahiren Madrid nezdinde bir teşebbüste bulunduğu haber verilmektedir. Britanya hükûmeti, sulhu iade etmek üzere, gayriresmî surette, aşağıdaki yazılı ihzarî tedbirleri teklif etmiştir:

1 — Harbin «insanileştirilmesi» toptan idamlara nihayet verilmesi ve esirlerin mübadelesi.

2 — Hiçbir siyasî partiye mensub olmıyan kimselerden ve teknisyenlerden mürekkeb bitaraf bir nevi direktuar teşkili.

3 — Askerî bir mütareke ilânı.

Bu teşebbüsün, bazı sol cenah sulhçu teşekküllerinin tazyiki üzerine yapıldığı, fakat Madrid hükûmeti tarafından kat'î bir red cevabile karşılaştığı ve Madrid hükûmetinin bu teklifin kabulünü, isyanın kabulüne muadil telâkki ettiği söyleniyor. Diğer taraftan, Madridin bu teklifi reddetmesinin başlıca sebeblerinden biri, isyanın akamete mahkûm olduğu kanaatini beslemesi ve müfrit solların, her türlü müsaadekârlığa, muhalefet etmek hususunda hükûmet üzerinde evvelce artan bir nüfuz icra etmeleridir.

İspanyaya ademi müdahale tatbikatını kontrol edecek komisyon

Londra 29 (Hususî) — İspanya hâdiselerine ademi müdahale hususundaki anlaşmanın tatbikatına nezaret etmek üzere daimî bir komisyon teşkili hususundaki teşebbüs müsaid bir şekilde inkişaf etmektedir.

Fransa ve İngiltereden başka bugün de Belçika, Danimarka ve Türkiye hükûmetleri bu komisyonun teşekkülünü kabul ettiklerini bildirmişlerdir. Komisyon yakında Londrada toplanacaktır.

Dil Kurultayının ikinci safhası da dünkü içtimada bitti

[Baştarafı 1 inci sahifede]

tile, eskiden sultanlara ikametgâh olan bu saraylarda ilim ve edebiyatın sönmez meşalelerini parlatan son ekselâns Cumhurreisi Atatürke derin saygılarımı sunmakla iktifa edeceğim.»

Burada salon şiddetli alkışlarla çınladı. M. Anagnostopulos söylevine şöyle devam etti:

«— Ayni zamanda Kurultay başkanı ve Kültür Bakanını da saygı ile selâmlarım. Kültür Bakanı Türk Dil Kurumunun başkanı sıfatile ve ayni kurumun yorulmak bilmez genel sekreteri olan arkadaş Bay İbrahim Necmi Dilmenin ve sair bilginlerin yardımile Türk ilmi hakkındaki araştırmalarda kuvvetli bir teşvik ve cidden şayanı dikkat bir entelektüel hareket yaratmağa muvaffak olmuştur.

Atatürk ve münevver arkadaşlarının yaptıkları işler hakkında kendilerine en çok şeref verenlerden biri olan Türk yazısına ve Türk diline aid büyük inkılâbı yakından tetkik etmekle ve Türk arkadaşlarımın araştırma ve faaliyetlerinin objesi olan ilmî mesailin neler olduğunu öğrenmekle pek mes'udum.

Bu kongreden elde edilecek neticelerin müstakbel Türk dilciliğinin inkişafı için çok verimli olmasını bütün kalbimle temenni ederim.»

Profesör Jean Denynin tezi

Yunanlı profesörün nutkunun türkçe tercümesi, Kurultay sekreteri Esma Nayman tarafından okundu. Bundan sonra Paris şark dilleri okulu türkçe profesörü Jean Denyye söz verildi.

Profesör kürsüye gelerek, türkçede «Ler» edatının menşeini araştıran tezine şöyle başladı:

«— Burada arzedeceğim mütalealar yeni değildir. Ben bunları 1924 te Paris dilcilik sosyetesinde de arzetmiştim ve o tarihte, ayni sosyetenin toplantılarına aid bir zabıtta bu söylediklerimin karanlık görünecek derecede muhtasar, iki üç satırlık bir hulâsası intişar etmişti.

Bu birkaç satır sonradan, Finlandiyalı türkolog Rasanen ile, daha sonra Krakovili maruf alim Kowalsky tarafından iktıbas edildi. Bununla beraber Kowalsky benim bu hususiaki noktai nazarıma iştirak etmemektedir ve kendisinin bu hususiaki makalesinden öğrendim ki benim nazariyem daha geçen asırda Macar bilgini Munkacsy tarafından serdedilmiş bulunuyormuş. Ancak kullandığı lisanı anlamadığımızdan Kowalsky de ben de işin künhüne varamamıştık.

Munkacsynin bana takaddüm etmiş olması, benim için sukutu hayali mucib olabilirdi; fakat ben onun bu takaddümünde bilâkis nazariyemi takviye edecek bir mahiyet gördüm.»

Profesör, Türk dilinde, Fransızların substantif adını verdikleri (olmak = être) fiilinin bulunmadığını ve meselâ: (Ben Türküm, sen Türksün, o Türktür) denecek yerde: (Ben Türk, sen Türk, ol Türk) denildiğini, cemi sıgasının ise, (biz Türk, siz Türk, olar Türk) şeklinde ifade olunduğunu kaydettikten sonra, gaib sıgası zamirinin bu şekline hassaten dikkat olunmasını tavsiye etti. Türklerin, sırf vuzuh kaygusile şahsî zamiri mesnedden sonra tekrar etmek itiyadını erkenden edinmiş olduklarını söyledi ve şu misalleri getirdi: «Ben Türk ben, sen Türk sen, ol Türk ol...»

Fransız bilgini ayni şeklin bugün dahi şark Türk lehçesinde muhafaza edildiğini de kaydetti. İkinci zamirin mükerrer bir eleman olduğu için daha hafif tekellüm edildiğini ileri sürdü ve sözlerine şöyle devam etti:

«— (Ol Türk ol) şekli pek eski zamanlarda kullanılmıştır. Bunun menfi şeklinde (ol) dan evvel bir (dağ) vardır. (Dağ) nefiy edatıdır, bugün kullanılan değil kelimesinin aslı da dağ - ol dur: (Ol Türk dağ - ol) gibi.

Demek oluyor ki (ol) zamiri menfi şeklinde iz bırakmış, fakat müspet şekilde dur - mak fiilinin muzarii ile tebadül etmiştir ki, tıpkı lâtince mukabili bulunan Stare kelimesi gibi, oda (olmak = être) fiili yerine kaim olmuştur.

Böylece: (Ol Türk durur) denir ve osmanlıca şürlerde bu dal harfinden sonra çifte rı konarak yazılır ve dürür diye telâffuz edilirdi.

Modern Türk dilinin dur, dür, dır, dir ekleri bu şekilden doğmuştur..»

Profesör bu izahatı neticesinde, cemi edatı olan ler ve ların onlar manasına gelen olar zamirinden çıkmış olduğu mütaleasında bulundu.

En yaşlı Alman Türkoloğunun izahları

Fransız bilgini tezini alkışlar arasında bitirdi. Bundan sonra İstanbul Darülfünunu eski profesörlerinden Alman türkoloğu doktor Giesse kürsüye gelerek şu sözleri söyledi:

«— Türk Dil Kurultaylarına ikinci defa olarak iştirak etmek şerefini bana bağışlıyan Türk Dil Kurumuna en derin saygılarımı sunarım.

Alman ilim âleminin mümessili ve Almanyanın en yaşlı türkoloğu sıfatile Türk Kurultayını yürekten kutlular ve şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da önemli sonuclar dilerim.

Türkiyede son yıllarda dilcilik alanında yapılagelen hamleleri takib etmek ve bunun tanığı olmak benim için gerçekten sevincdir.»

Garib tesadüftür ki Üçüncü Türk Dil Kurultayının toplandığı 1936 yılında Türk bilgisini alâkadar eden birçok eserler çıkmıştır. Türkiyede çıkanları bildiğiniz için tekrarlamıyacağım. Yalnız Alman dilinde çıkmış olup bazılarının haber alamadığını sandığım eserlerden bahsedeceğim.»

Profesör Giesse bu eserler arasında bilhassa, çok değerli bir dil alimi olan Karl Meinhofun çıkardığı bir esere nazarı dikkati celbetti. Bu eser hakkında uzun uzadıya izahat verdikten sonra dedi ki:

«— Bu kitabın değeri nekadar yüksek sayılsa yeridir. Eğer Meinhofun bildirdikleri hakikate uyar ve benim Türk dilleri hakkındaki görüşlerimi teyid edersе Hindu - Germanistik ilmi sahasında flexionne mefhumu lexikonlardan çizilmek hiç olmazsa başka türlü formüle edilmek gerektir. Dikkatli araştırmalarla şimdiye kadar Ural - Altay, Hindu - Cermen, Sami, Afrika... suretinde gruplara ayrılan dillerdeki müessir kuvvetlerin ayni olduğu ortaya çıkacaktır. Şu suretle dilcilik âleminin dikkat gözünü üzerine çekmiş olan ve bu defa Kurultayda dinlemekle mubahi olduğum esaslarına göre çok kuvvetli görünen Güneş - Dil teorisinin de gösterdiği, dillerin bir asıldan çıkmış olacağı düşüncesi başka bir cepheden de teeyyüd etmiş oluyor.»

Bulgar aliminin sözleri

Bulgar millî kütübhanesi şark kısmı mütehassısı doktor Miatef te söz alarak dedi ki:

«— Bulgar hükûmeti, Bulgar Maarif Vekâleti ve millî kütübhane namına Üçüncü Dil Kurultayını selâmlarım. Beni davet etmekle memleketime verilen şeref dolayısile gönülden teşekkürlerini sunarım.

Davet haberini geç aldığımdan lâzım gelen hazırlığı yapmak fırsatını bulamadım. Halbuki türkoloji tetkikleri için gerekli malzeme vatanımda da kâfi miktarda mevcuddur. Yüksek Kurultayca malûmdur ki Bulgar - Türk münasebetleri çok eskidir. Bu münasebetler hatta akrabalık bağları derecesindedir bile.

Bizde mevcud olduğunu yukarıda arzettiğim malzeme üzerinde işlemek işi istikbalin vazifesidir. Bu vazifeyi kolaylaştıracağını sandığım Güneş - Dil teorisi henüz çok yeni ve Bulgar âlemi için meçhul olduğundan bugün için kat'î bir kanaat izhar edemiyoruz.

Böyle olmakla beraber bence yeni Güneş - Dil teorisi (söylenilen güçlüğüne rağmen) ehemmiyetli ve enteresan bir teoridir.

Şimdiye kadar büyük muvaffakiyetler elde ettiğini gördüğümüz misafirperver Türk Dil Kurumuna ilerisi için de feyizli ve daha çok başarılı çalışmalar diler ve varmak istediği gayelerin hepsine kavuşmasını temenni ederim.»

Bulgar bilgin sözünü şöyle bitirdi:

«— Atatürkün gazetelerde okuduğum ecnebi alimlere karşı söylenmiş sözlerinden ilham alarak derim ki: İlmin bitaraf âleminde, muhtelif milletler, tıpkı burada olduğu gibi, birleşmeli ve müşterek mesai için dostça elele vermelidir. Böylece, beşeriyetin hasretini çektiği hakikî cihan sulhunun temeli de sağlamca atılmış olur.»

Fransız Sümerloğunun tezi

Bundan sonra Fransız sümeroloğu M. Hilaire de Barenton kürsüye geldi ve dillerin menşei mevzulu tezini şöyle müdafaaya başladı:

«— Bütün diller, hiç değilse bizim şu eski dünyamızın dilleri kardeştirler. Hepsi de ayni surette ve doğrudan doğruya ayni kaynaktan gelmedir. Hepsinin de menşei bir, anası birdir ve bütün dillerin bu tek anası, geçen asırda Kalde (Keldan) meydana çıkarılmış olan Sümer dilidir. Ve bütün dillerin analığını sümerceye izafe ederken bu kelimenin şümulünü daha daraltmak ve o dilde muhafaza edilmiş, tek heceli birkaç yüz köke hasretmek icab eder ki, bizim şu eski dünyanın bütün lehçeleri işte bu kökten gelmedir.

Bu iptidaî kökler, Sümerlerden bize nüansları ve benzerlerile esas birer fikir ifade eden bir takım Hiyeroglifler şeklinde intikal etmiştir ve bu Hiyeroğlifler - den her biri bu esas fikre oldukça vuzuhla temsil edecek bir şekil ve surette tasvir edilmiştir. Meselâ, «su» anlamını ifade eden Hiyeroğlif, suları taşımakta olan bir sulama cetvelini tasvir etmekte - dir.»

Bir Hiyeroğlifin ekseriya, birbirinden ayrı birkaç türlü okunuşu olduğunu izah eden alim, misal olarak su Hiyeroğlifini aldı ve bunun 1) A, aa, â, 2) e, 3) me,

Fransız alimi tezini izah ediyor

4) eş, aşa, 5)) id, 6) ur, bur, pur, 7 dur, t'ur şeklinde yedi türlü okunuşu olduğunu söyledi. Su Hiyeroğlifinin ayni zamanda hem su, hem engin su, içmek, sulamak, yıkamak, arıklandırmak, tenasül, gebe kalmak, baba, çocuk, ağlamak, hayvan sırtında seyahat etmek ve saire... anlamlarına geldiğini kaydetti.

Profesör izahlarına şöyle devam etti:

«— A hiyeroglifinin muhtelif izahlarını gözden geçirelim. A sümercede suyun adıdır. Sümerce E yi de kullanır; fakat bu E dere, su hazinesi manasına olan başka bir hiyerogliften alınmıştır. Asuri dilinde akar su demek olan (agu) terkibi vardır ki dere demeğe gelen (egü) nün değişik bir şeklidir. Farsçadaki âb (â+b), yani (â=su+b=akar) dır. B eki Kû hiyeroglifinin bir başka okunuş tarzıdır. Ab arabcada ve Kolt dilinde de bulunur. İrlanda dilinde Abh, Breton dilinde (dere manasına) Abhan - ki sanskritçede Avaniye tekabül edersekillerinde görülür. Lâtincede agua = su kelimesi vardır. Eski Anglosakson, İskandinav, Frizon, Norveç ve İzlanda lehçeleri (su) anlamını ifade için Sümerlerin A sını muhafaza etmişlerdi. Suyun bu a â adının eski dünyanın cenubî ve şimalî iki ucunda konuşulan yalnız bu eski dillerde muhafaza edilmiş olması dikkate şayandır.»

Profesör bu yoldaki izahatına devam ettikten sonra dedi ki:

«— Şimdi Türk dilini ve binefsihi Türkiyeyi ilgilendiren başka bir hiyeroglif üzerine dikkat nazarınızı çekeceğim.

Bu: Mun hiyeroglifidir ki, Türk dili su kelimesini buradan almıştır. Okunuşları şunlardır:

1 — Mun, mu, mudra; 2 — Şum, şu (?) suh; 3 — İa; 4 — Sig, sık, gu, hatim.

Mu = su, şamu = yağmur anlamlarını işaret eder.

Bu hiyeroglif, birçok dillere suyun adını vermiştir ki, o diller arasında bu yüzden bir nevi karabet hâsıl olmuştur.

1 — Mu, e ile beraber, asuricede (su) dur. Arabcada dalga manasına Migeh, mugah: (Mu = su, + ge = atlamak, sıçramak) vardır. Fransızcada, Mouillé = ıslak (mu — lı = sudan + li = meşbu); rusçada mutsit, mokrvi, moknut = ıslak (mn — t = su ile + si = sulanmış; mı = suya + kir, kin= garkolmuş) kelimeleri mevcuddur.»

Profesör Hilaire de Barenton, bundan sonra, kavimleri birbirinden ibadetlerinin ayırd ettiğini ileri sürdü ve tür hiyeroglifinin mütehalif okunuşları sayesinde yalnız Otrus ve Hul adlarını değil, Türk camiasının başlıca kabilelerine alem olan adları da tefsir etmek imkânı olduğunu söyledi. Bu yolda yaptığı tetkikler sırasında:

«— O Türk: Tür=güvercin+Ke= rahib, Kalû manasınadır. Demek olur ki, Türkler, ibadetleri itibarile güvercin kabile (Oba) sını teşkil ediyorlardı ve belki de Aram ırkından idiler.

«Belki de» diyoruz. Çünkü Yâfes ırkından, gene bir güvercin kabilesi vardır ki, adı Dodanimdi.

Diğer taraftan, şark abidelerinde, dinî âyinleri tasvir ederken temsil edilen güvercinler daima çifttir. Bundan Sami veya Arami güvercinin Yâfesten üreme güvercinle birleştiğine hükmedilebilir. Türkmen kelimesi de bunu teyid eder: (Tur = güvercinlerin + Kâ = çift - leri + ma = rahiblerini + ni = şerikler.)

Gene Yâsefin yazdığına göre, Dodanimin şeriki olan Rifat, Greklerin Paflagonyen dedikleri Rifatyenlere ad verdi. Malûmdur ki, bu Paflogonyenler de Kapadokyalılar gibi, Surî, yani Âramî dilile konuşurlardı. Bunların Âramilerle ve binnetice şüphesiz Otrus - Hul ile kaynaşmış olmaları böylece kabili izahtır.

Danimarkalıların ceddi olan bu Dodanim vasıtasiledir ki, bizim ülkelerimiz Türklerle ve onların kocaman konfederasyonlarile münasebettedir.»

Profesör izahatına nihayet verirken şu sözleri söyledi:

— 1870 felâketinden sonra kendisine «Yurdun Kurtarıcısı» adı verilen ve Fransa Cumhur Başkanlığında bulunmuş olan, büyük tarihçimiz Thiers, apaydın dehasile filolojinin bütün ehemmiyetini kavramıştı. Şu güzel sözler onundur derler: «Bana kelimelerin manalarını verin, ben de size dünyanın tarihini yazayım.» Bizim bir atasözümüz vardır ki «Büyük fikirler buluşur» mealindedir.

Yüce Başkanımız Atatürk, Türkiyesine ve milletine âşıktır ve millet te bu aşkı Ona karşı fazlasile beslemektedir.

Atatürk, yurdunun şan ve şerefini, bugünkünü de, yarınkini de, dünkünü de kıskanç bir itina ile korumaktadır.

Onun taşımak istediği ad, Atatürk adı, Sümer dilinden, hem Türklerin Atası, hem de Türklerin kalesi anlamınadır ki, bu ünvanların her ikisine de «O» tamamile lâyıktır.

Milletinin mazideki şan ve şerefini bu derece kıskançlıkla gözettiği için, o da, bizim büyük devlet adamımız Thiers gibi, filolojinin o maziyi keşfetmeğe ve aydınlatmağa yardım edeceğini anlamıştır. Ve Onun kuvvetli tahrikiledir ki bu kadar az sene içerisinde, Üçüncü Dil Kurultayının hayranlığımıza arzettiği neticeler elde edilmiştir. Dilciliğin bu yepyeni zaferleri hele devam ededursun, anlı, şanlı Başkanile birlikte yeni Türkiye, ve onun sayın bilginleri, hiç şüphem yoktur ki, bu işte, sevgili yurdları için bir şeref kaynağı bulacaklardır.»

Bundan sonra İngiliz profesör Denison Ross kürsüye gelerek düzgün bir şive ile ve türkçe olarak şu nutku irad etmiştir:

«— Ulu Başkan Atatürkün, Türk dilinde vücude getirmiş olduğu ıslahatı derin bir alâka ile takib ettim: Türk Dil Kurumunun bana lûtfen getirdiği dökümanları da büyük bir itina ile okudum. Böylece, bu Kurultayın yabancı üyeleri sırasında bulunmak şerefine hazırlanmış gibiyim.»

İngiliz profesörü, bugün konuşulan türkçeden ziyade Türk dilinin menşelerine aid birkaç söz söylemek istediğini beyan ederek sözüne şöyle devam etti:

«— Zamanımızın en büyük keşfi, hiç şüphesiz Kaşgari Divanı lûgatittürkün meydana çıkarılmasıdır. Fakat daha yeni olmakla beraber daha da zengin bir kaynak vardır ki tek bir yazma nüshası Britiş Müzeumdadır. İşte ben size bu kaynaktan bahsedeceğim.»

İngiliz profesörü bu eserden kısaca bahsettikten sonra sözlerini şöyle bitirmiştir:

«— Şimdi beni Kurultaya çağırmakla bana bağışlamış olduğunuz büyük şereften ötürü, hepinize bir kez daha teşekkürlerimi sunmakla sözlerimi sona erdiriyorum.»

İtalyan profesörünün sözleri

İngiliz profesöründen sonra kendisine söz verilen İstanbul Üniversitesi italyanca ve lâtince profesörü Bartalini çok heyecanlı bir sesle şu nutku söylemiş ve müteaddid defalar alkışlanmıştır. İtalyan profesörü ezcümle demiştir ki:

«— Size hitaben söyliyeceğim şu birkaç söz, bir yabancının mutad cemilesi değil, fakat on yıldanberidir, memleketinizde, insanlığa şeref veren bir manzaraya şahid olan bir insanın minnet duygularının ifadesidir.

Güneş - Dil teorisi, evrensel mahiyetle, Türkiyenin büyük insanlık camiasile hergün daha ziyade temessül etmek hususundaki azim ve iradesinin yepyeni bir delilidir. Avrupanın sair yerlerinde, hep aç kurd feryadları yükselip dururken, Türkiye, insanlara gür sesile hitab ederek: «Hepimizin kardeş olduğumuzu, ve vaktile, arzı nura boğan güneşin ezeli manzarası karşısında, hep beraber dizüstü kapanarak, ilk sözü, «A» sözünü gene hep bir ağızdan tekellüm etmiş bulunduğumuzu hatırlıyalım» diyor.

Birkaç sene evvel, Atatürkün, milletine alfabeyi öğretmek üzere halkın arasına indiğini görmüştük. Bugün, mektebler açıldığı zaman, Beyazıd kulesinin tepesinden aşağı bakacak olursak, Üniversiteye doğru giden bir genclik ordusu görürüz. Bu genclik, Türk gencliği, 1922 de, Atatürkün sesine koşan Anadolu evlâdlarının ayni heyecanile koşmaktadır.

Bu mucize, aşkın bir mucizesidir. Irkın dehası, milletin kalbine ulaştıran yolu bulmuştur.

Ve şimdi, tarihin derinliklerinde kendi öz sesini keşfetmeğe muvaffak olan Türk milleti, beşeriyete hitab için elbette mevzulara maliktir.

19 uncu asrın büyük bir İtalyan cumhuriyetperveri olan Giuseppe Mazzini der ki: «Milletler, büyük birer lâboratuardır, ve her kavim orada, beşeriyetin naf'i için serbestçe çalışmalıdır.» Ben de, bu kürsünün üzerinden yeni Türk lâboratuarını ve onun harikulâde üstadını saygı ile selâmlarım.»

Japon profesörünün nutku

Bundan sonra Japon profesörü söz almıştır.

Tokyoda Türk - Japon dostluğu azasından olan Japon profesör Okubo da türkçe olarak şu kısa nutku söylemiştir:

«— Ulu Atatürkün himayesi altında ve hürmetle huzurunda açılan değerli Üçüncü Dil Kurultayında bulunmak şerefine nail oldum ve bundan dolayı kalben müteşekkirim.

Dört buçuk ay evvel memleketinize geldiğim zaman benim için ilkönce göze çarpan şey, Türk milletinin her sahadaki çalışmasıdır. Bilhassa ilimlerin muhtelif şubelerinde hususile ana dil sahasındaki bütün gayretle çalışma, hakikaten şayani dikkattir. Kendim tarihçiyim. Dilci olmasam bile ana dil hakkında kıymetli araştırmalarınızın ve bu hususiaki bilgi faaliyetinizin büyük muvaffakiyetle lisan ilmi dünyasını aydınlatıp ona yeni bir yol açmasile neticeleneceğine inanıyorum.

İlimlerin hamisi olan Ulu Atatürke yürekten hürmetlerimi sunar ve değerli himayesi altındaki çalışmak bahtiyarlığında bulunan Türk alimlerini tebrik ederim.»

Macar profesörünün güzel nutku

Japon profesöründen sonra kürsüye gelen Budapeşte Üniversitesi Filozofi Fakültesi Dekanı Profesör Németh temiz bir türkçe ile şu söylevi vermiştir:

«— Üçüncü Türk Dil Kurultayını Türk ırkından olan Macar milletinin iki büyük ilmî kurumu, Macar İlimler Akademisile Budapeşte Üniversitesi namına kalbimin en derin duygularile selâmlarım. Macar milleti, Türk milletinin Büyük Önderinin rehberliğile yaptığı yüksek terakki ve hamlelere karşı sonsuz hayranlıklar duymaktadır. Hele Türk ilminin filoloji sahasındaki parlak çalışmaları bizi son derece ilgilendirmektedir.

Şimdiye kadar bu çalışmalardan faydalandık. Bundan sonra, şimdi iştirak etmekle bahtiyar olduğum Üçüncü Dil Kurultayının vücude getirmiş olacağı kıymetli neticelerden bir kat daha istifade etmiş bulunacağız. Bu münasebetle bizi davet eden Türk Dil Kurumuna teşekkür ederken Kurultay çalışmalarının gerek milletlerimiz, gerek dünya ilmi için verimli olmasını öz yürekten dileriz.»

Polonyalı alimin söylevi

Varşova Üniversitesi türkoloji profesörü Zayonçkofski güzel bir türkçe ile dedi ki:

«— Son yıllarda diyebilirim ki tabii ilimler istisna edilecek olursa hiçbir ilim sahası bilhassa türkoloji kadar ileri gitmemiştir. Eğer biz bugün bir taraftan 30-40 yıldanberi Türk kavimleri ve Türk şive ve lehçeleri üzerinde yapılan araştırmaları ehemmiyetle nazarı dikkate alırsak, diğer taraftan da umumî türkoloji sahasında kazanılmış olan son ilmî muvaffakiyetleri gözden geçirirsek derhla Türkiyat sahasının geçirdiği müspet tekâmül ve elde ettiği değerli neticeler kendi kendine tebarüz etmiş olacaktır.»

Polonyalı profesör bundan sonra türkolojile İslâmistiğin ayrı ayrı şeyler olduğuna işaret ederek sözlerini şöyle bitirdi:

«— Şahsan ben (eski Anadolunun edebî şiveleri) ve yeni türkçenin inkişafı tarihi üzerinde çalışan bir türkolog olduğum için Türk dilcilerinin bu sahadaki faaliyetlerinin ağırlığını ve değerini hissetmiş ve Türk dilci arkadaşlarımın yüksek himmetlerini eserlerimde birkaç kere yadetmişimdir.»

Sovyet aliminin enteresan tezi

Kurultaya gelmiş olan Sovyet delegasyonu adına söz alan Sovyet Ulûm Akademisi profesörlerinden Samoilovoç (Türkiye ile Sovyetler Birliğinde başlıca dilcilik meseleleri ve dil kuruluşunun pratiği) hakkında hazırladığı tezini, türkçe izah ederek dedi ki:

«— Ülkemiz, dost Türkiyenin ekonomik ve kütürel hayatta elde etmekte olduğu muvaffakiyetleri büyük bir samimiyetle takib etmekte ve iki memleketin ilim, fen ve san'at sahasında elbirliğile çalışmasına büyük önem vermektedir.

Onun içindir ki kongreye iştirak eden heyetimizin tez için seçtiği mevzu kongrenin en esaslı iki mevzuile yani Türk Dil teorisi ve Türkiyedeki Dil teorisi inkılâbının amelî yolları meselelerile alâkadardır. Tezimizde Sovyet Birliğindeki dilcilik işlerine de temas etmekteyiz. Ve bu suretle Kurultay üyeleri kanaat getireceklerdir ki Türk ve Sovyet dilcilerin ilim bakışları arasında bazı farklar bulunmakla beraber -ki bu farklar ayrı ayrı ideolojilerin icabatındandır- her iki memleket için müşterek nazarî müddeiyat ve amelî kararlar bulunup bu müddeiyat ve kararlar Türkiye ve Sovyetler Birliği dilcileri arasındaki dostça mesai teşrikinin inkişafını temin edecek mahiyettedirler.

Bu mesai teşrikinin temelini ilk atanın 1933 te Türkiyeye ilmî bir seyahat yapmış olan müteveffa Nikola Marr olduğunu söyliyen Sovyet profesörü dedi ki:

«— Müteveffa Marr, dil semantik inkişafını gösterirken «Güneş» kelimesile müştakkatına önemli bir yer bırakmıştır.»

Profesör son söz olarak ta şunları söyledi:

«— Halihazırda dünya türkolojisinin alemşümul birer merkezi olan dil ve tarih kurumlarının pek yakın bir zamanda Türk ulusal ilimler Akademisi için temel teşkil etmelerini ve bu suretle büyük milletin müstahak olduğu Türk kültürünün müstakbel inkişafının temini için geniş bir yol açmalarını candan dileriz.»

Dost Sovyet alimi, tezini bitirirken Ankara Dil, Coğrafya ve Tarih fakültesinden Kurultayda söz söylemiş olan Vecihe ve Sabahatin şahıslarında Türk gencliğini selâmladığını ilâve etti ve sürekli alkışlarla kürsüden indi.

Son olarak kürsüye davet edilen Viyanalı doktor Kivergiç, dünya dilcilik teorileri karşısında (Güneş - Dil) teorisi mevzulu tezini izah etti. Kivergiç tezini fransızca müdafaa ettiğinden bunun türkçeye tercüme edilmiş bir nüshası Kurultay üyelerine dağıtıldı. Viyanalı doktor bu tezinde, Dil Kurultayının girişmiş olduğu münakaşadan şahsan kaçınmak imkânını bulamadığını söyliyerek köklerin manalarını aramak bahsinde dilciliğin şimdiye kadar birçok hatalara düştüğünü ve esas meselenin her kelimenin tam karşılığını tayin etmek olduğunu tebarüz ettirdi ve tezine şöyle devam etti:

«— Güneş - Dil teorisi uzak insanlığın ilk iptidaî ve samimî düşüncesini tetkik etmek yolunu bulmuştur. Onun önüne geçen başka hiçbir teori yoktur. Dil bilginlerinin tamamile meçhulü olan bir saha üzerinde ilerlemiştir.

Eğer klâsik dil bilgisi kelimelerin manası bakımından hiçbir sisteme dayanmaksızın ve çok müphem surette çalışıyorsa, gramer elemanları bakımından büsbütün yoksulluk içerisindedir.

Dil bilginlerinin tarifleri hep şu örnek üzerinedir:

— Masa ne demektir?

— Masa, masadır.

Filânca şeklin muzafunileyh olduğunu söylemek bunu mefulünileyh ile mefulünbihten ayırd etmeğe varmak içindir. Lâkin bu, asıl mevzu hakkında hiç birşey ifade etmez. Kezalik muayyen bir şekle muzafunileyhtir demekle muzafunileyhin mahiyeti tefsir edilmiş olamaz.

Hususî bir şeklin izahı bakımından, modern dilciler, hiçbir şey katmaksızın ortaçağ gramercilerini takib etmişlerdir. Yarı ilmî terminolojinin bu diktatöründen şikyet eden birçok dilciler olmuştur ki, Türkolog Bang bu meyandadır.

Profesör Kivergiç iddiasını birçok misallerle izah ettikten sonra sözlerini şöyle bağladı:

«— Bu birkaç, misal, tamamile ilmî bir sahaya yeni ayak basmış olan ilk dil teorisinin ehemmiyet ve kabiliyetini asla ihmal etmemenizi sizden rica etmek imkânını bana bahşetmektedir.

Bu derece pasyon uyandırıcı bir teorinin Kamâlist Türkiye tarafından ortaya çıkarılmış olması beni ayrıca ve bilhassa memnun etmektedir.

Şimdiye kadar meçhul kalan bir sahaya nüfuz edebilmek imkânının Türk Dil grupundan elde edilmiş bulunması bu memnuniyetimi bir kat daha artırmıştır.»

Kurultaya iştirak etmiş bulunan 14 yabancı alimden 12 si söz söyliyerek Kurultayın 2 nci devresi kapanmış oldu. Müzakere sonunda başkan profesör Afet dedi ki:

«— Yarın 30 ağustos zafer bayramı dolayısile Kurultay bir gün tatil yapacak ve çalışmalara pazartesi günü saat 14 te tekrar başlıyacaktır. Bugünkü celseyi kapıyorum.»

Kurultay birinci devresini Kurum namına sunulan tezlerle; ikinci devresini de yabancı profesörlerin tezlerile kapamış bulunmaktadır. Üçüncü ve son devreye ayrılan tezler pazartesi ve salı günü izah edilecektir.

Kurultayın salı günü akşamı çalışmasını bitirmesi muhtemeldir.

Bursa köylerinde bir aşk faciası

Genc bir kız kardeşi tarafından ağır surette yaralandı

Bursa (Hususî) — Burada Ada köyünde aşk yüzünden bir facia olmuştur. Ada köyünden Abdullah kızı İrfanı; annesile babası parasına tamah ederek hastalıklı bir ihtiyara vermişlerdir. Kız güzel ve çok genctir. Fakat bir müddet sonra bu ihtiyar, genc kızın ruhunu tatmin edemediğinden kız kendisine bir akran aramak zaruretinde kalmış ve köyden Receb adında bir delikanlı ile gizlice konuşmıya başlamıştır. İki âşık bir gün mısır tarlasında buluşmıya karar vermişler; önce kız tarlaya giderek mısır bekliyormuş gibi bir vaziyet alıp Recebi gözlemeğe başlamıştır. Arkasından Receb tarlaya gitmiş ve o civarda çalışanları (yonca kesmiye gidiyorum!) diye atlatarak İrfanın yanına gitmiştir.

Civarda çalışan Arab Ahmed bu düzenbazlığı anlamış ve Recebi takib ederek İrfanla çok fena bir vaziyette buluştuğunu görmüştür. Arab Ahmed bunu sağda solda herkese anlatmıya başlamış, nihayet bu haber ağabeyisinin kulağına gitmiştir. Kızın ağabeyisi vaziyete muttali olunca bu işin namusuna dokunduğunu söyliyerek tabancasını almış tarlada çalışmakla meşgul olan Recebi tabanca ile yaraladıktan sonra evine dönmüştür. Bu sefer de evinde asılı bulunan tüfeği kaparak kızkardeşi İrfanın üzerine iki defa ateş etmiş, kardeşinin kolunu parçalamış ve karnından giren bir kurşunla onu ağır surette yaralamıştır.

Vak'a zabıtaya aksedince her iki yaralı hastaneye kaldırılmışlardır. Suçlu da tüfek ve tabancasile birlikte köye gelen karakol kumandanına teslim olmuştur.

Hâdiseye ikinci müstantik İhsan Tümkan vaziyed etmiş ve alâkadarları istic - vab etmiştir. Yaralı kız, kardeşinin tüfeği kazaen patladığını söylemişse de müstantiklikçe hâdisenin içyüzü tesbit edilmiş; kızın kolu hastanede kesilmiş ve mühim bir ameliyatla da karnından kurşun çıkarılmıştır. Suçlu tevkif olunmuştur.

Ucuz ve acele satılık ev

Kadıköy Acıbadem İkbaliye mahallesi Bal sokak No. 15 yedi oda, iki zemin odası, bir kiler, bir dönüm bahçe. İçindekilere müracaat.

Gaib Aranıyor

Arabacılık ehliyetnamemle 2576 numaralı kazancımı bir cüzdan içinde 22 ağustos 936 pazar günü Fındıklı ile Beyazıd arasında düşürdüm. Bulanın içindeki para kendisinin olmak üzere insaniyet namına Fındıklıda arabacı İbrahim oğlu Remzi adresine getirdiği takdirde ayrıca memnun edilecektir.

Operatör
RIZA ÜNVER
Doğum ve kadın hastalıkları mütehassısı
Cağaloğlu, Nuruosmaniye caddes No. 22, Mavi yapı
Telefon 22683

Denizyolları İŞLETMESİ

Acentaları: Karaköy Köprübaşı Tel. 42362 — Sirkeci Mühürdarzade Han. Tel. 22740

İZMİR SÜRAT POSTASI DÖNÜŞÜ

İzmirden eylûlün 3 üncü perşembe günü kalkacağı ilân edilen postamız görülen lüzum üzerine İzmirden 1 eylûl salı günü saat 21 de kalkacaktır. (814)

Yaşadığımız ekonomi devrinde size pahalıya mal edilmek istenen nasihatleri şüpheli görünüz.

Her nerede ve herhangi bir saatte Krem Pertev'i kullanabilirsiniz. Yarım saat zarfında o tesirini göstermiştir, bile.

Krem Pertev'in yarım asırlık şöhreti asılsız değildir. Yüzbinlerce kişiden Krem Pertev hakkında samimî kanatlerini sorabilirsiniz.

Deniz Levazım Satınalma Komisyonu İlânları

Tahmin edilen bedeli 14,000 lira olan 200 ton Dizel mayi mahruku 31 ağustos 1936 tarihine raslıyan pazartesi günü saat 14 te kapalı zarf usulile alınacaktır.

Muvakkat teminatı 1050 lira olup şartnamesi hergün Komisyondan parasız verilir.

İsteklilerin, 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalarla teklifi muhtevi kapalı zarfı belli gün ve saatten bir saat evveline kadar Kasımpaşada bulunan Komisyon Başkanlığına vermeleri. (371)

Fatih icrasından:

Alinin Nesim Levi hakkında yaptığı 216 liralık takib talebini havi Fatih icra dairesinin 935/1986 numaralı borçlunun Balatta Dibek caddesinde Kalafat mahallinde Karadoğan motörü 1/8/936 tarihinde haczedilmiştir ve borçlunun mahalli hacizde bulunmaması hasebile icra ve iflâs kanununun 103 üncü maddesi mucibince gıyabî haczin tebliği için ikametgâhının meçhul bulunması hasebile ilânen 15 gün müddetle tebliğine karar verilmiştir. Mezkûr müddet zarfında borçlu bizzat ve yahud bilvekâle dairei icraya müracaat ve haciz hakkında diyeceğini söylemesi aksi takdirde müteakib icra muamelesine devam olunacağı 15 gün müddetle ilân olunur. (25245)

Cumhuriyet
Matbaa ve Çinkografhanesi

Senelerdenberi temiz ve muntazam mesaisile tanılmış ve bir müddet *Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi* tarafından idare edilmiş olan

CUMHURİYET
Matbaa ve Çinkografhanesi

faaliyetine devam etmektedir.

En son sistem makinelerle mücehhez olan bu büyük müessese hernevi tabı ve kılişe işlerini nefaset ve süratle meydana getirmeği taahhüd eder.

Adres: İstanbul - Cumhuriyet Matbaası. Posta kutusu - İstanbul: 246. Telefon: 24290

M. M. Vekâletinden:

1 — Bu sene Ankaraya nakli mukarrer olan Harbiye Okulu İngilizce ve Fransızca, Almanca öğretmenliklerine Yüksek okullarda öğretmenlik yapmak salâhiyetini ve vesaikini ve bilgilerini taşıyan iki İngilizce, bir Almanca, üç Fransızca öğretmeni alınacaktır.

2 — Bu öğretmenliklerin ücreti ders saati başına 4 ilâ 5 liradır.

3 — Ehliyeti haiz olan isteklilerin diploma ve bonservis ve nüfus kâğıdı, askerlik vesikası, üçer fotoğrafı ve bulundukları memuriyetleri gösterir hal tercümesi ve bir istida ile Ankarada M. M. Vekâletine, İstanbulda Pangaltıda Harbiye Okulu K. müracaatleri ve sarih adres yazmaları lâzımdır. Müracaatler en geç 20 eylûl 936 ya kadar yapılmalıdır. «232» (655)

KEMALİZM

Yazan: TEKİN ALP

Fransız Parlamentosu Reisi M. Herriot bu eser için bir mukaddeme yazmıştır.

Profesör Dr. M. Fuad Köprülü gene bu esere yazdığı mukaddemede diyor ki:

«Bugünkü Türkiyenin maddî ve manevî bünyesini, psikolojisini anlamak ve öğrenmek istiyenler için, bu eserin kıymetli bir rehber olacağını umumiyetle söyliyebilirim. Yalnız yeni Türkiyeyi öğrenmek istiyenler değil, umumiyetle milletlerin uyanış ve yükseliş tarihile uğraşan sosyologlar ve tarihçiler de bu eseri büyük istifade ile okuyacaklardır, kanaatindeyim.»

KEMALİZM, Türk inkılâbını anlamak için okunacak biricik ve en mükemmel eserdir. Fiatı 150 kuruş.

Tevzi merkezi:

CUMHURİYET GAZETE VE MATBAASI

Bütün kitabcılarda bulunur

M. M. Vekâletinden:

Gedikli Erbaş Hazırlama mekteblerine talebe alınıyor.

1 — Ankara ve Konyadaki Gedikli Erbaş Hazırlama mektebelerinin ihzarî sınıflarına 3 sınıflı ve gedikli orta kısmın 6. sınıflarına da 5 sınıflı köy ilkmekteb mezunları alınacaktır.

2 — Bu mektebler yatılı ve parasızdır. Mektebe giriş şartları Askerlik Şube Başkanlarından öğrenilebilir.

3 — Yukarıdaki şartları taşıyan ve gedikli erbaş olmaya istekli olan köylü çocuklarının en geç 20 eylûl 936 tarihine kadar mensub oldukları Askerlik Şubelerine müracaat etmiş ve evrakını tamamlamış olmaları lâzımdır. «136» (4349)

Çadır Eksiltme İlânı
Konya İli Bayındırlık Direktörlüğünden:

Konya Bayındırlık Direktörlüğü için 40 çadır 2400 lira muhammen bedelle açık eksiltmeye konulmuştur. Bu işe aid şartname bedelsiz olarak Konya Nafıasından alınabilir. Eksiltme 9/9/936 çarşamba günü saat 15 te Vilâyet Daimî Encümeninde yapılacak ve eksiltme açık zarf usulile olacaktır. Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin 180 lira muvakkat teminat vermesi ve bundan başka 3000 liralık çadır işlerini muvaffakiyetle yapıp tamamladığına dair resmî vesikayı haiz olması lâzımdır. (727)

Bilânçoya hakim almanca bilir iyi bir
MUHASİB
Bir Türk şirketi tarafından aranmaktadır. İş şahadetnameleri ve resimle posta kutusu 760 a müracaat.

Önemli Bir Tavsiye
Yunanistanda emlâki ve hukuku olan yurddaşlardan bunların idarelerini sağlam bir esasa bağlamak veya satmak ve mübadeleetmek istiyenlerin Galatada Büyük Tünel hanında 4 numaralı yazıhaneye müracaat etmeleri tavsiye olunur. Tel. 40194

İstanbul Erkek Öğretmen Okulu 1935 - 36 ders yılı mezunlarına:

İstanbul Erkek Öğretmen Okulundan:

Bu sene çıkıp ta büyük azad için memleketlerine gidenlerin tayin emirleri bulundukları yere bildirilecek ve yol paraları da doğrudan doğruya kendilerine gönderileceğinden mezunların beyhude yere İstanbula gelmemeleri ve doğru adreslerini mektubla hemen bildirmeleri ilân olunur. (571)

Kırklareli Belediyesinden:

Her sene açılması mutad olan Kırklareli Sonbahar Panayırı bu yıl Trakya Umumî Müfettişliğinin yüksek tensibleri üzerine 16 eylûl 1936 da açılacaktır.

16, 17 ve 18 eylûl günleri olmak üzere üç gün devam edecek olan bu panayıra büyük ve küçük olmak üzere her nevi damızlık ve kasablık hayvanatla sebze ve çeşid emtea satılacaktır. Hayvan satacak olanların satacakları hayvanın sahibi bulunduğuna dair vesika ile sağlık şehadetnamesinin bulundurulması mecburidir.

Hayvan alımı için ülkemizin her tarafından alıcılar bulunacaktır. Panayıra gelecek olanların her türlü esbabı istirahatleri temin edilmiş olduğu ilân olunur. (673)

FENNİ SÜNNETÇİ
EMİN FİDAN
Beşiktaş Erip apartımanı
Telefon: Kabine 44395, ev 40621

Dr. İHSAN SAMİ
BAKTERİYOLOJİ LABORATUARI
Umum kan tahlilâtı, freng noktai nazarından Vasserman ve Kahn teamülleri kan küreyvatı sayılması. Tifo ve ısıtma hastalıkları teşhisi, idrar, balgam, cerahat, kazurat ve su tahlilâtı, ültra mikroskopi, hususi aşılar istihzarı. Kanda üre, şeker Klorür, Kollesterin miktarlarının tayini. Divanyolu No. 113 Tel: 20981

Ankara Müzik Öğretmen Okulu Direktörlüğünden:

Bu yıl okulumuza seçim yoklamasile alınacak yeni talebelerin yazılma işlerine 10 eylûl perşembe günü başlanacak ve 19 eylûl cumartesi gününe kadar sürecektir.

Seçim yoklamaları 22 eylûl salı gününden 29 eylûl salı gününe kadar yapılacaktır.

Okula girme şartları şunlardır:

1 — Müziğe istidadı bulunmak,
2 — İlk okulu iyi derecede bitirmiş olmak,
3 — Yaşı 12 den küçük ve 14 ten büyük olmamak,
4 — Okumasına engel bir sakatlığı olmamak (hastalık, sakatlık, rekâket ve ilâh. gibi».

Okula alınacaklardan 10 talebe Millî Müdafaa Vekâleti emrinde bando öğretmeni olarak seçilecektir.

İsteklilerin, yukarıda yazılı günlerde, ilk okul şehadetnamesi, nüfus kâğıdı, aşı kâğıdı, sıhhat raporu ve 4 tane fotoğrafile Okul Direktörlüğüne başvurmaları. «545» (623)

KATRANLI ÇELIK BORULAR, ÇELİK KAZAN BORULARI, GAZ BORULARI
müsaid şeraitle satılmaktadır. Istanbul ikinci Vakıf han No. 10 da
E. SADİ

Silifke Jandarma Okulu Eksiltme Komisyonu Başkanlığından:

1 — Eksiltmiye konulan iş: «160,000» kilo ekmektir. Tahmin edilen bedeli «on altı bin sekiz yüz» lira olup muvakkat teminat miktarı bin iki yüz altmış liradır.

2 — Eksiltme kapalı zarf usulile 1 eylûl 936 gününe raslıyan salı günü saat 10 da Silifke Jandarma Okulu binasında toplanan Komisyonu tarafından yapılacaktır.

3 — Ekmek için konulacak unun ve ekmeğin evsaf ve şeraiti Okul salonunda asılıdır. İstiyenlere bedelsiz verilir.

4 — Eksiltmiye gireceklerden kanunî ikametgâh ve Ticaret Odalarına kayidli olduklarına dair vesikalar aranacaktır.

5 — Eksiltmiye gireceklerin muvakkat teminatı için sandık makbuzu veya banka mektublarile teklif mektublarını kanunun tarifatı dahilinde ve kapalı zarf içinde ihale saatinden bir saat önce Komisyona vermeleri lâzımdır. Bu saatten sonra verilecek mektubların kıymeti olmıyacağı ilân olunur. (4545)

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden

1 — Şartname ve keşifnamesi mucibince 6259 lira muhammen bedelli su tesisatına aid boru ve cıvata kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

2 — Eksiltme 7/IX/1936 tarihine raslıyan pazartesi günü saat 15 te Kabataşta Levazım ve Mubayaat Alım ve Satım Komisyonunda yapılacaktır.

3 — Şartnameler parasız sözü geçen şubeden alınabilir.

4 — Muvakkat güvenme parası 470 liradır.

5 — İsteklilerin eksiltmeye girebilmeleri için kanunen kendilerinden aranması iktiza eden vesikalarile birlikte kapalı zarflarını eksiltme günü saat 14 e kadar sözü geçen Komisyon Reisine makbuz mukabilinde vermeleri lâzımdır. (547)

1 — 10/VIII/936 gününde kapalı zarfla götürü olarak eksiltmeye konulan 33223 lira 28 kuruş keşif bedelli Kayseri idare binası inşaatına istekli çıkmadığından yeniden ayni şekilde eksiltmeye konulmuştur.

2 — Eksiltme evrakı 1 lira 66 kuruş mukabilinde İstanbulda İnhisarlar İnşaat Şubesinden alınacaktır.

3 — Eksiltme 8/IX/936 gününe raslıyan salı günü saat 11 de Kabataşta İnhisarlar Levazım Şubesindeki Alım Satım Komisyonunda yapılacaktır.

4 — Muvakkat teminat 2491 lira 74 kuruştur.

5 — İsteklilerin ihaleden en az üç gün evvel İnhisarlar İnşaat Şubesine gelerek diplomalı mühendis veya mimar olduklarına dair ehliyet vesikalarını ibraz ile münakasaya girebilecekleri hakkında birer vesika almaları lâzımdır.

6 — Tekliflere aid kapalı zarflar ihale günü en geç saat tam ona kadar Komisyon Reisine makbuz mukabilinde verilmiş olmalıdır. (482)

TÜRK HAVA KURUMU
BÜYÜK PİYANGOSU
Şimdiye kadar binlerce kişiyi zengin etmiştir.
5 inci keşide 11 Eylûl 936 dadır
Büvük İkramive 35.000 liradır
Ayrıca: 15.000, 12.000, 10.000 liralık ikramiyelerle (20.000) liralık bir mükâfat vardır...

İSTANBUL AMERİKAN KOLEJİ
KIZ KISMI: Amerikan Kız Koleji Arnavutköy, Tel. 36.160 — Robert Kolej Bebek, Tel. 36...3 : ERKEK KISMI
Mektep, İngilizceyi en iyi öğreten bir müessesedir. Almanca veya Fransızca ihtiyari olarak mütehassıs muallimler tarafından öğretilir. Millî terbiye ve kültüre son derece ehemmiyet verilir. Aile hayatı yaşatılır. Kütüphaneleri mükemmeldir. Kız ve erkek beden terbiyesi ve sporlar talebenin bedenî tekemmülünü temin eder. Lise kısmı derslerine munzam olarak ticaret dersleri gösterilir.
MÜHENDİS KISMI Ameli ve nazari usullerle elektrik, makine ve Nafıa mühendisi yetiştirir.
KAYIT GÜNLERİ:
1 Ağustos'tan sonra Çarşamba ve Cumartesi günleri saat 9:00 dan 12:00 kadar. 7 Eylülden sonra her gün.
Fazla malûmat için mektupla veya bizzat müracaat edilebilir.

İSTİKLÂL LİSESİ

DİREKTÖRLÜĞÜNDEN:

1 — İlk, Orta ve Lise kısımları için kız ve erkek, yatılı ve yatısız talebe kaydına başlanmıştır.

2 — Kayid için hergün saat 10 dan 16 ya kadar okula müracaat edilebilir.

3 — Bu yıl ancak mezun olan veya tasdikname ile ayrılan talebenin yerine az miktarda yeni talebe alınacaktır. Okula girmek istiyenlerin bir an evvel müracaatleri tavsiye olunur.

4 — Eylûlün on beşine kadar kaydini yeniletmiyen eski talebenin müracaatleri kabul edilmiyecektir.

5 — İstiyenlere kayid şartlarını bildiren tarifname gönderilir.

Şehzadebaşı, Polis karakolu arkasında. Telefon: 22534

Beyoğlu - Tünelbaşı - Yeniyol

Kız ve Erkek **ALMAN LİSESİ** ve Ticaret Mektebi

Tam devreli Lise - Ticaret Mektebi - Almanca öğrenmek için ihzari sınıf

Derslere 9 Eylül Çarşamba başlanacaktır.

Kayid muamelesi 1 eylûlden itibaren hergün saat 8 den 12 ye kadar, nüfus tezkeresi, aşı kâğıdı, sıhhat raporu, 4 fotoğraf ve mekteb tasdikname veya diplomasile yapılır. Fazla tafsilât için mektebe müracaat veya 44941 - 44942 ye telefon edilmesi.

Nafıa Vekâletinden:

1 — Irmak - Filyos hattının Germece, Balıkısık, Kayadibi istasyonlarında dördüncü sınıf birer yolcu binasile birer umumî halâ inşası kapalı zarf usulile münakasaya konulmuştur.

2 — Münakasa 8/9/936 tarihinde saat on beşte Demiryollar İnşaat Dairesindeki Münakasa Komisyonunda yapılacaktır.

3 — Bu işlerin muhammen bedeli «60» bin lira ve muvakkat teminatı «4250» liradır.

4 — Bayındırlık genel şartnamesi, çimento şartnamesi ve vahidi kiyasii fiat cetveli, proje ve plânlarla münakasa şartnamesi, mukavele projesinden mürekkeb bir takım münakasa evrakı «300» kuruş mukabilinde Demiryollar İnşaat Dairesinden verilmektedir.

5 — Bu eksiltmiye girmek istiyenler 2490 No.lı eksiltme kanunu mucibince ibrazına mecbur oldukları evrak ve vesikalarla 7/5/936 tarih ve 3297 numaralı resmî ceridede ilân edilen talimatname mucibince Vekâletten almış oldukları müteahhidlik vesikasını ve teklif zarflarını mezkûr kanunun tarifatı dairesinde hazırlıyarak 8/ 9/ 936 tarihinde saat on dörde kadar Demiryolları İnşaat Dairesinde tevdi etmeleri lâzımdır. «511» (517)

BÜYÜK ÇAMLICA TEPESİNDE

"Balkan Festivali„

30 Ağustos Pazar günü saat 15 den sabaha kadar

PROGRAM: GÜNDÜZ

1 — Alaturka yağlı güreşe iştirak edecek pehlivanlar : (Tekirdağlı Hüseyin, Molla Arif, Mülâyim, Afyonlu Süleyman, Yıldır Bekir vesaire)

2 — Garson yarışları, 3 — Üzüm ve iyi su müsabakaları

AKŞAM : Saat 21 1-2 tan itibaren Türk, Yunan Romen, Bulgar heyetlerinin iştirakile **Festival ve Kır Balosu**

Tepeye otobüs, İstanbula vapur, Üsküdar, Kadıköy. Bostancı, ve Modaya Tramvay seferleri temin edilmiştir.

Duhuliye bir liradır.

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden:

İdaremiz Neşriyat Şubesinde çalıştırılmak üzere imtihanla bir mütercim alınacaktır.

İmtihana gireceklerde aranacak şartlar:

1 — Memuriyete girmek için lâzım gelen vasıfları haiz olmak.

2 — Yaşı 21 den aşağı, 35 ten yukarı olmamak.

3 — Lise tahsili olmak veya o derecede tahsil gördüğünü tevsik etmek.

4 — Askerlik vazifesini yapmış olmak ve şayed yüksek ehliyetnameli ise sıhhî sebeble tecil edilmiş olmak ,yüksek ehliyetnameli değilse askere alındığı zaman idaremizden bir gûna mütalebede bulunmamak. Müsabaka:

A — Felsefî ve edebî bir fransızca metni türkçeye veya ayni mevzua dair türkçe bir metni fransızcaya çevirmek.

B — İdarî, iktısadî, veya hukukî fransızca bir metni türkçeye ve ayni mevzua dair türkçe bir metni fransızcaya çevirmek.

2/9/936 çarşamba günü yapılacak olan bu imtihana girmek istiyenlerin daha fazla malûmat almak üzere dilekçelerine bağlıyacakları 3 kıt'a fotoğrafları ve vesikalarile birlikte Memurin Şubemize müracaat etmeleri lüzumu ilân olunur. (730)

Sümer Bank

Kayseri Bez Fabrikası Müdürlüğünden:

Sümer Bank Kayseri bez fabrikasında yurdun kimsesiz kız çocuklarından ve kadınlarından 150 kişinin barındırılmaları ve bakımları için yer hazırlanmıştır. İşçilerin muntazam iaşeleri ve her türlü istirahat ve emniyetleri temin edildiğinden aşağıdaki şeraiti haiz taliblerin on gün zarfında bizzat hüviyet cüzdanla - rile Sümer Bank Kayseri Bez fabrikasına müracaatleri ilân olunur.

1 — 16 yaşından aşağı, 30 yaşından yukarı olmamak.

2 — Geçici ve bulaşık hastalığı olmamak.

3 — Azası noksan olmamak.

4 — Kimsesiz ve yoksul olmak. «623» (751)

idrar yolları hastalıkları mütehassısı

Dr. REŞİD SAMİ BERKER

Beyoğlu Istiklâl cad. Mis sokak Gökçek ap. Kat 11

Dr. **A. KATIEL**

(A. KUTIEL)

Karaköy, Topçular caddesi No. 33

Sahib ve Başmuharriri: ***Yunus Nadi***

Umumî neşriyatı idare eden Yazı İşleri Müdürü: ***Hikmet Münif***

Cumhuriyet matbaası

KANZUK

MEYVA TUZU

En hoş meyva usarelerile hazırlanmıştır. Hazmi kolaylaştırır. İnkıbazı izale eder. Kanı temizliyerek vücude tazelik ve canlılık bahşeder.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ

Beyoğlu - İstanbul

Satılık Otomobil

Gayet iyi kullanılmış olan yedi kişilik «La SALLE» markalı güzel bir otomobil ehven şartlarla satılacaktır.

Galatada, Kevork Bey ve Alime hanlarında 1, 2, 3 numaralarda mukim «SİDNEY NOVİLL VE ŞÜREKÂSI» na müracaat.

İstanbul Harici Askerî KITAATI İLÂNLARI

Her birine biçilen ederi 19 lira olan 900 : 1340 tane nöbetçi muşambası kapalı zarfla yaptırılacaktır. Şartnamesini 130 kuruşa almak ve örneğini görmek istiyenlerin hergün öğleden sonra Komisyona gelmeleri ilk teminatı 1909 lira 50 kuruştur. İhalesi 23/9/936 çarşamba günü saat on birdedir. Eksiltmesine gireceklerin kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı belgeleri teminatlarile teklif mektublarını ihale saatinden en az bir saat evvel Ankarada M. M. V. Satınalma Komisyonuna vermeleri.

«158» (4436)

* * *

Mardin Hudud Taburu için kapalı zarfla 225 bin kilo ekmeklik un alınacaktır. İlk teminatı 1857 liradır. İhale eylûlün yedinci pazartesi günü saat 9 dadır. İsteklilerin teklif mektublarını ihale saatinden bir saat evvel Mardin Satınalma Komisyonuna vermeleri. «229» (656)

***

100 ton ağır benzin satın alınmak üzere kapalı zarfla eksiltmiye konmuştur. Hepsinin tahmin edilen bedeli 32500 liradır. Şartnamesi 165 kuruş karşılığında M. M. V. Satınalma Komisyonundan alınacaktır. İhalesi 17/ 9/936 perşembe günü saat 15 tedir. İlk teminatı 2457 lira 50 kuruştur. Eksiltmiye gireceklerin 2490 sayılı kanunun 2, 3 üncü maddelerinde istenen belgelerle teminat ve teklif mektublarını ihale saatinden bir saat evvel Ankarada M. M. V. Satınalma Komisyonuna vermeleri. «244» (790)

* * *

Muhtelif yerlerde yaptırılacak olan 14 yer altı tanklarının idarî şartnamesindeki F fıkrasındaki değişiklik dolayısile yeniden kapalı zarfla eksiltmiye konulmuştur. Tahmin edilen bedeli 144956 lira 76 kuruş olup ilk inanc parası 8497 lira 80 kuruştur. İhalesi 16/9/936 çarşamba günü saat 15 tedir. Eksiltmiye gireceklerin şartnamesi 750 kuruş mukabilinde M. M. V. Satınalma Komisyonundan alabilirler. Eksiltmiye gireceklerin 2490 sayılı kanunun 2, 3 üncü maddelerinde yazılı belgelerle Bayındırlık Bakanlığından fennî ehliyetnamelerile birlikte idarî şartnamede istenen ve behemehal verilmesi mecburî olan vesikalarla teminat ve teklif mektublarını ihale saatinden en geç bir saat evveline kadar Ankarada M. M. V. Satınalma Komisyonuna vermeleri. «245» (792)

ŞIK GİYİNMEK İÇİN DAHA NE BEKLİYORSUNUZ?

Galatada kâin Meşhur **EKSELSYOR** Büyük ELBİSE Ticarethanesinde

KADIN, ERKEK ve ÇOCUKLARA mahsus MÜTENEVVİ ve MÜNTEHAB ÇEŞİDLER

En mükemmel cinsler

En dun fiatlarla

PARDESÜLER
MANTOLAR
PALTOLAR
MUŞAMBALAR
ve
KOSTÜMLER

En şık ve müntehab çeşitlerini

İşte satın alırken nazarı dikkate alacağınız başlıca vasıflar:

Empermeabilize ve su geçmiyen «Burberri»

PARDESÜLERİ

Her renkte

MUŞAMBALAR

En mükemmel kumaşlarla imal edilmiş

PALTOLAR

Kadın ve Çocuklara mütenevvi ve müntehab çeşidlerde

MANTOLAR ve MUŞAMBALAR

Hazır ve ısmarlama en son moda ELBİSELER

EKSELSYOR GALATA KARAKÖY

BÜYÜK ELBİSE TİCARETHANESİNDE BULACAKSINIZ

İstanbul Gayrimübadiller Komisyonundan:

D. No	Semti ve Mahallesi	Sokağı	Emlâk No.	Cinsi ve hissesi	Hisseye göre muhammen K.	
1453	Edirnekapı Hacımuhittin	Yağhane	E ve Y. 15	89,50 metre arsa	450	Açık arttırma
2096	Yeniköy	Maslak	E 52 Y. 58	6959 metre arsa	2080	Kapalı zarf
2993	Tophane Hacıali	Çıkmazdibek	E. ve Y. 26 - 28	201 metre arsa	810	Açık arttırma
3059	Kasımpaşa Büyükpiyale	Dereboyu	E. 4 Y. 7-8-10-11	94,80 metre arsa	100	»
4082	Küçükpazar Rüstempaşa	Ipciler	E. 7 Y. 11	Dükkânın 35/120 his., ve iki pul his.	360	»
4630	Bakırköy Kartaltepe	Incirli	E. 3-4-5 mü. harita 345	2449 metre arsa	300	»
4651	Büyükdere	Cevizlibahçe	E. 5 mü Y. 1	38 metre arsa	50	»
4663	»	Büyükdere cad.	E. 132-132 mü. 134 mü. Y. 139	348 metre arsanın 36/60 his.	320	»
4704	Yeşifköy Şevketiye	E Bulvar Y. Gaziavranos ve Saadetli	Mahallen 40	310 metre arsa	650	»
7402	Ortaköy	E. Dereboyu Y. Küşadiye Mahallen Saadet	E. 117 mü. Y. 10	Ahşab hanenin 1/8 his.	80	»
8096	Çengelköy	E. Abdioğlu Y. Abdipaşa	E. 14-16 Y. 24-26	Bahçeli ahşab hanenin 1/2 his.	180	»
8339	Feriköy	E. Rum kilisesi arka Y. Lalaşahin	E. 45 Y. 35	Bahçeli ahşab dükkânın 1/2 his.	200	»
8341	Beyoğlu Kamerhatun	Dudu odaları çıkmazı	E. 1-3 Y. 13	İradlı 45 metre arsanın 5/24 his.	110	»

Yukarıda evsafı yazılı gayrimenkuller on gün müddetle satışa çıkarılmıştır. İhaleleri 9-9-936 tarihine tesadüf eden çarşamba günü saat on dörttedir. Satış münhasıran gayrimübadil bonosiledir.

KUMBARA

BİRE 1000 VEREN TARLADIR

TÜRKİYE ZIRAAT BANKASI

Oh !.. gel keyfim gel !..

idareli ve ucuz soğuk hava dolabını buldu ya, artık dünyaya bile metelik verdiği yok !...

FRiGiDAiRE

ucuzluğu ve son derece idareli olması sayesinde her eve girdi ve hayatımıza karıştı. Bugün **FRiGiDAiRE** Soğuk hava dolabına sahib olan bir kimse her ne pahasına olursa olsun **FRiGiDAiRE** den vazgeçemez.

Bu yaz sıcaklardan bunalmayınız. Ilık sularla, ağırlaşmış yemeklerle midenizi bozmayınız. Yaz hastalıklarından kendinizi ve çocuklarınızı koruyunuz ve bir FRiGiDAiRE alınız.

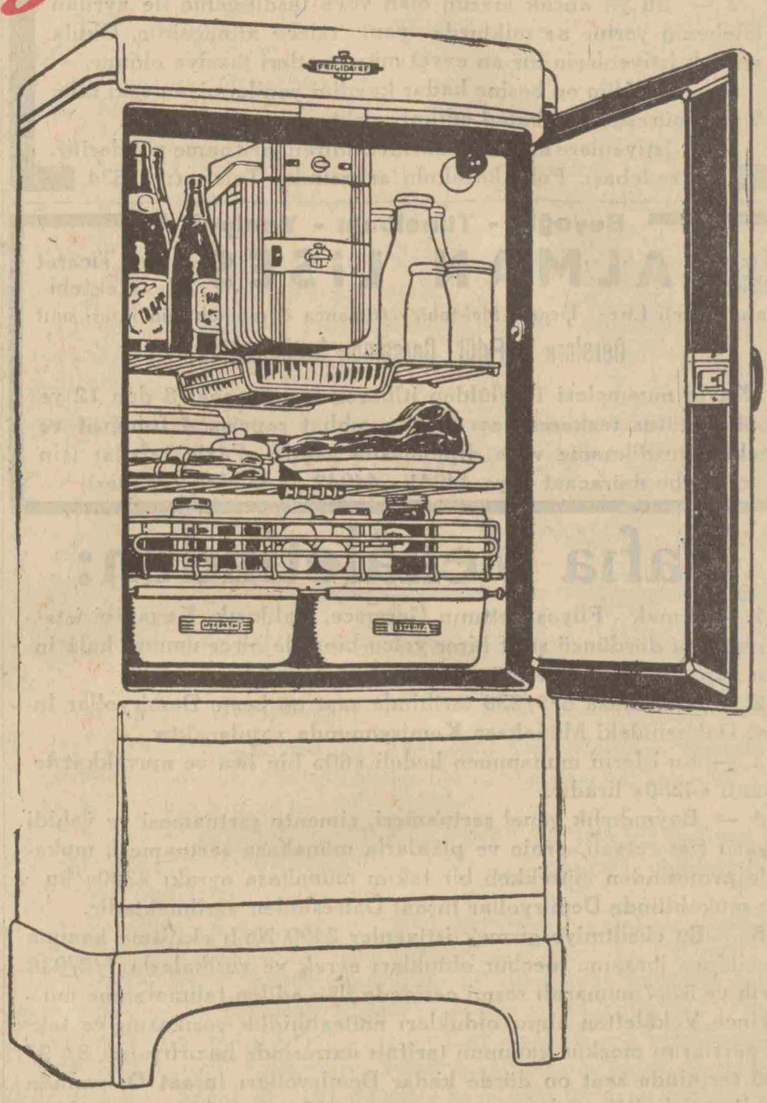

FRIGIDAIRE
MADE ONLY BY GENERAL MOTORS

Her dolabın üstünde hakikî **FRiGiDAiRE'** in alâmeti olan bu markaya dikkat ediniz.

BOURLA BiRADERLER ve Şürekâsı
Galata : Hezaren caddesi - Beyoğlu İstiklâl caddesi
Ankara: Bankalar caddesi - İzmir Gazi Bulvarı
ve S A T I E' nin bütün şubelerinde

VENÜS KOLONYASI

Limon, turunc, mandarin çiçeklerinin özlerinden yapılmış 90 derecelik yeni icad bir kolonyadır.

VENÜS Kolonyası

1936 senesine kadar icad olunan bütün kolonyaların fevkindedir.

VENÜS Kolonyasının

Bir damlası yüreğe ferahlık verir. Sinirleri teskin eder. Hekimler bile hastalarına VENÜS kolonyasile masaj yapmalarını tavsiye ediyorlar.

Deposu: Nureddin Evliyazade kimyevî ecza, alât ve ıtriyat ticarethanesi, İstanbul, Bahçekapı.

Gebze Kaymakamlığından:

Gebze merkezinde yapılacak 55 ev ile Orhanlı köyünde yapılacak 31 göçmen evine talib çıkmadığından dolayı münakasa on gün müddetle uzatılmıştır. İhale eylûlün üçüncü perşembe günü saat on dörtte Gebze Maliyesinde Komisyon huzurunda yapılacaktır. (702)

İMREN

Yalnız moda aleminde değil, san'at aleminde de mühim bir inkılâb yapacaktır.

EYLÛL 936 YI SABIRSIZLIKLA BEKLEYiNiZ

Galatasaray, eski Sahibinin Sesi 210 No. lı mağaza

İstanbul Vilâyeti Nafıa Müdürlüğünden:

11/9/936 tarih cuma günü saat on beşte İstanbul Vilâyeti Nafıa Müdürlüğü odasında «10.000» lira keşif bedelli Yüksek İktısad ve Ticaret mektebi asaslı tamiratı açık eksiltmiye konulmuştur.

Mukavele, eksiltme, Bayındırlık işleri genel ve hususî ve fennî şartnameleri, proje, keşif hulâsasile buna müteferri diğer evrak «50» kuruş mukabilinde verilecektir.

Muvakkat teminat «750» liradır.

İsteklilerin teklif mektublarını «5000» liralık bu işe benzer iş yaptığına dair Nafıa Müdürlüğünden almış olduğu müteahhidlik ve Ticaret Odası vesikalarile 11/9/1936 cuma günü saat on beşte Vilâyet Nafıa Müdürlüğüne gelmeleri. (586)

Gümrükte İpekli Eşya Satışı

İstanbul Gümrükleri Satış İşleri Müdürlüğünden:

1365 kilo ipekli kumaş kapalı zarf usulile iç memlekete veya yaban illere satılıyor. İsteklilerin Açık Söz gazetesinin 26/8/1936 günlü nüshasındaki ilânımızı okumaları. (580)

YENİ AYDIN

Kadın ve Erkek Berber Salonu

En son sistem Konfor

Manikür Pedikür | **Çok temiz işçilik**

En son Tuvaletler: | **Ucuz Fiat**

Sirkeci Ebussuut caddesi No. 86

Karamürsel İlçebaylığından:

Karamürselin Altunizade çiftliğile Kızderbend ve Yalakdere köylerinde inşa edilecek 90 çift göçmen evinin inşası on gün müddetle ve pazarlıkla eksiltmiye konmuştur.

İsteklilerin teminat akçeleri ve vesikalarile birlikte 4 eylûl 936 cuma günü saat 16 da Karamürsel İskân Komisyonuna müracaatleri. (809)

K A Ş E

NEOKALMiNA

Grip - Nevralji - Baş ve diş ağrıları - Artritizm - Romatizma

Balıkesir Vilâyeti Daimî Encümeninden:

1 — Açık eksiltmeye konulan iş: Memleket hastanesi ihtiyacı için satın alınacak 91 kalem âlâtı cerrahiyedir.

2 — Mezkûr alâtın muhammen bedeli «955» lira «26» kuruş, muvakkat teminat bedeli 71 lira 64 kuruştur.

3 — İhale 10 eylûl 936 tarihine raslıyan perşembe günü saat 15 te Balıkesir Vilâyeti Daimî Encümeninde yapılacaktır.

4 — İsteklilerin yukarıda yazılı gün ve saatte muvakkat teminatlarını Malsandığına yatırdıklarına dair makbuz veya banka mektublarile Encümeni Daimiye müracaatleri lâzımdır.

5 — Muvakkat teminat Malsandığına yatırılır, Encümende para ve tahvilât kabul edilmez.

6 — Buna aid şerait ve malzemenin cinsini öğrenmek istiyenlerin Balıkesir Vilâyeti Daimî Encümen Kalemine veya İstanbul Sıhhat Müdürlüğüne müracaatleri ilân olunur. (753)

Bu Ufak Yanlış

SİZİ 10 YAŞ

Daha fazla gösterebilir

Şu renk pudra sizi gençleştirir ve cildinizi güzelleştirir, başka renk pudra da, aksine olarak sizi ihtiyarlamış gibi gösterir. Teniniz esmer ise, esmerlere mahsus bir pudra ve meselâ koyu Raşel renginde bir pudra kullanmamız icab ettiği gibi teniniz kumral ise, açık Raşel renginde bir pudra kullanmanız lâzım gelir. Bir pudra intihab etmek için yüzünüzde altı muhtelif rengini tecrübe etmeli ve tesirini görmelidir. Burun ve çenenizi sık sık pudralamamak için cildde sabit duran bir pudra kullanmalısınız. Bir kutu pudra derununa bir kaşık miktarında krem köpüğü ilâve ederek pudranızı kuvvetli ve sabit bir şekle ifrağ edebilirsiniz. Tokalon pudrasında en iyi cins havalandırılmış, pudra ile beraber krem köpüğü matlûp miktarda ve fennî bir surette karıştırılmıştır.

Bu pudra, cild üzerinde ne leke bırakır ne de tabaka halinde görünür. Yalnız bir defa pudralanmakla sekiz saat sabit kalarak şayanı hayret ve sevimli bir ten yaratır. Renk; son zamanlarda icad edilen ve hiçbir vakit yanlışlık yapmıya imkân bırakmıyan bir makine ile kontrol edilmiştir. Her sabah 5,000,000 kadın Tokalon pudrasını kullanır.

1 nci sınıf **Operatör** **Dr. Cafer Tayyar Kankat** Nöro Şirürjien

Paris Tıp fakültesi Prof. GOSSET'in genel cerrahî servisi ve DE-MARTEL'in dimağ cerrahisi enstitüsü sabık muvazzaf asistanı

Dimağ cerrahisi (Güğüs, karın, rahim ve idrar yolu ameliyatları)

Muayene: Öğleden sonradır. Beyoğlu Ağacamii Rumeli han No. 1 Tel. 44086

İstanbul Belediyesi İlânları

Belediye Matbaası için lâzım olan muhtelif cins kâğıd, kapalı zarfla eksiltmiye konulmuştur. Bu kâğıdların hepsine 6683 lira 40 kuruş fiat tahmin olunmuştur. 14/9/936 pazartesi günü saat 15 te Daimî Encümende yapılacaktır. Şartnamesini görmek istiyenler parasız olarak Levazım Müdürlüğünden alırlar. Talib olanlar kanunun tayin ettiği vesika ve 502 liralık ilk teminat makbuz veya mektubile beraber teklif zarflarını yukarıda yazılı günde saat 14 e kadar Daimî Encümene vermelidirler. «B.» (820)

Keşif bedeli 200 lira olan Tepebaşında Şehir Tiyatrosunun çatısının tamiri pazarlığa konulmuştur. Keşif evrakı ve şartnamesi Encümen kaleminde görülür. İstekli olanlar 15 liralık ilk teminat (fen vesikası şarttır) makbuz veya mektubile 1/9/936 salı günü saat 14 te Daimî Encümende bulunmalıdır. «B.» (822)

Yapılmakta olan kanalizasyon ameliyatı dolayısile 1/9/936 tarihinden itibaren Cihangirde Akarsu yokuşu, Hardal ve Tavukuçmaz sokaklarile Boğazkesende Seferbostan, Akarsu sokaklarının bütün nakil vasıtalarına kapalı bulunacağı ilân olunur. «B.» (821)